

ŞERMİN YAŞAR

SÖYLEME BİLMESİNLER

TÜRK EDEBİYATI / ROMAN

**“Yalansızız artık.
Hâlâ birkaç sırrımız var.
Ama yalansızız.”**

**Evlenip aynı çatı altında
yaşıyorlar diye karı koca
olur mu insanlar?
Aynı ana babadan oldular
diye birbirlerine sahiden
kardes olur mu çocuklar?
Yıllar kalbini dağlasa da
içlerindeki o kor söner mi
âşıkların?
Her şeyi asikâr olanların
sakiadıkları sırlar daha
mı çoktur?**

Şermin Yaşar, *Söyleme Bilmesinler*'de, kalabalık bir ailenin ilk bakışta sıkı örülmüş gibi görünen nakışlarını ilmek ilmek çözüyor. Hem de roman kahramanlarına ayrı ayrı söz hakkı vererek yapıyor bunu. “Herkesin hikâyesini dinledin. Haydi, şimdi sen anlat: Aslında ne oldu, nasıl oldu?” diyor adeta. Karakterleri konuştukça çözülen bir sırlar yumağı, *Söyleme Bilmesinler*. Yumak çözüldükçe iplerin uçları nerelerden çıkmıyor ki...

Aile bağları nasıl düğümler atar insanların yazgısına? Anne babaların, çocukların omuzlarına yükledikleri onlara neler yapar? Hayatlarımıza vicdan azabı gibi oturanlar bir gün yerinden kalkar mı? Yanı başınızdaki o sıradan evlerde aslında neler yaşanır? Romanda bunların cevaplarını okurken acı bir gülümseme, hatta katran karası bir gülümseme belirecek yüzünüzde. Yazar, avuç içlerinden yazgılarını okumuyor insanların; kalplerinin kıvrımlarındaki sırları cesaretle döküyor kâğıda. Gülümsemenin acı yanını bilenler, görüldüğü gibi olmayanla ve bir şeyin iç yüzüyle hesaplaşmaya cesareti olanlar için...

Prof. Dr. Mustafa Kurt

Şermin Yaşar, 1982 Berlin doğumlu olan Şermin Yaşar, Türk Dili ve Edebiyatı mezunudur. Yüksek lisansını yine edebiyat alanında yapan yazar, reklam ve medya sektöründe metin yazarlığı, reklam yazarlığı, kreatif direktörlük yapmıştır. Çocuk edebiyatına *Çok Hayal Kuran Çocuk*, *Oyun Takvimi*, *Dedemin Bakkalı*, *Dedemin Bakkalı Çıracak*, *Tilki Masalları*, *Cingo*, *Kuş Masalları*, *Abartma Tozu*, *Bizimki*, *Oh Ne Âlâ Memleket*, *Babaannem Geri Döndü*, *Cebimdeki Mandalina Ağaçları*, *Pekicik*, *Hıhıcık*, *Dahacık*, *Cumhuriyet'in İlk Sabahı* eserlerini kazandırmıştır. *Tarihi Hoşça Kal Lokantası*, *Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu*, *Gelirken Ekmek Al*, *Deli Tarla* (2021 Sait Faik Hikâye Armağanı) ve *Kalk Yerine Yat* isimli öykü kitaplarının yazarı olan Şermin Yaşar Türkçeye, Türkçenin söz varlığına ilişkin yaptığı çalışmaları kavramsal birer tasarım haline getirerek 2022 yılında dünyanın ilk "Kelime Müzesi"ni kurmuştur. Yazar üç çocuk annesidir.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Tarihi Hoşça Kal Lokantası

Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu

Gelirken Ekmek Al

Deli Tarla

Kalk Yerine Yat

SÖYLEME BİLMESİNLER

Yazan: Şermin Yaşar

Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2023 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Aralık 2023 / ISBN 978-625-6570-59-7

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Onur Dal

Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Söyleme Bilmesinler

Şermin Yaşar

Systeme Hilfsstoffe

Gerinnungsfaktoren

Prothrombinogen

Prothrombin

Thrombin

Thrombinogen (Prothrombinogen)

Thrombinogen (Prothrombinogen)

Thrombinogen (Prothrombinogen)

Thrombinogen (Prothrombinogen)

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

Thrombinogen

— — — — — Ethem'e...

*Ethem, bir hayali karakter. Ancak onu yazarken sıkıntısını,
yalnızlığını, el yordamını o kadar derinden hissettim ki, bu kitabı
Ethem'e ithaf ediyorum.*

1900

1. The first of the three main branches of the
theory of the origin of life is the
theory of spontaneous generation.
This theory is now generally
discredited.

ETHEM

Cuma 13.30

İnsan babasından her şeyi bekleyebilir. Bağırmasını, durduk yere size iki tokat atmasını, hırsızlık yapmasını mesela, ansızın ölmesini, ben yeniden evlendim diyerek yaşına başına bakmadan bir kadının kolundan tutup getirmesini, evden kaçmasını, içkiye başlamasını, kaybolmasını; ne bileyim işte, her şeyi. Babasının kumar borcu yüzünden evini satmak zorunda kalan bir arkadaşım vardı. Sonra karısı da terk etmişti adamı. Vazgeçmemiş, tefeciden para almış babası, adamın peşine düşmüşler. Bunalıp da bana anlatmıştı kahvede. Kumar işi tamam da, tefeci meselesi fazla gelmişti. Teselli olsun diye midir, nedir, "Yok yahu yapmaz o kadarını" diye yorum yapmıştım. "Her şey beklenir ondan abi, tanımıyorsun sen" demişti babası için. Ben ne beklerdim babamdan peki? Hiç düşünmemiştim ama ihanet ve intihar dışında her şeye ihtimal verirdim sanırım. Belini doğrultamıyor, bastonsuz yürüyemiyor... Bir ayağı çukurda birinin mafsala ağırları dışında acı çekebileceğini de hiç düşünmezdim. Yanılmışım. Gerçi ben de yaşımı başımı epeyce aldım, çektiğim acının haddi hesabı yok yıllardır.

Babam cumartesi sabahı üç kutu ilaç içmiş. Oysa akşam yemeğinde sakallarından akıta akıta çorba içiyordu. Biz üç kardeş akşam yemeğinden birkaç saat önce birbirimizden kurtulmayı hayal ederek oturmuş çay kahve içiyorduk. Bazen yirmi dört saate gereğinden fazla şey sığıyor.

Son yirmi dört saatte ne çok şey değişti.

Cuma günü abimle onun dükkânın ordaki camide cuma namazı kıldık. Cumadan çıkınca abim "Dükkâna gidelim de az konuşalım" deyip hızlı hızlı yürümeye başladı. Abim pek konuşmaz, öyle oturup muhabbet etmişliğimiz de yoktur pek. Hatta bizim birlikte cumaya gitmişliğimiz de yoktur. Doğruyu söylemek gerekirse benim tek başıma da gitmişliğim yoktur.

Abim sabah arayıp "Cumaya bizim ordaki camiye gidelim, seninle konuşacaklarım var" deyince sanki hiç cumaları kaçırmıyormuşum da bu seferkini de onun camide kılıverecekmişim gibi yapıp "Olur abi, istersen bizim burdakine gidelim, daha ferah" deyiverdim. Caminin içine hiç girmemiş-tim bile. Ama görüyordum, insanlar dışarı taşıyordu cuma günleri, kartonların üstünde falan oturuyorlardı. "Yok" dedi abim, "buraya gel, burda gidelim." Zaten olur dese şaşarım. Hep ayağına çağırırsın, ayağına gidelim biz. Bir sürü işim vardı, erteledim. Dükkândan yarım gün çıkınca iki gün toparlamıyorsun. Ama anlamaz abim. Anlamaz ve anlamadığı gibi surat asmakta da üstüne yoktur. Uzatmadım, gideyim dedim, ne anlatacaksa anlatsın.

Geçen hafta rutin kontrol için hastaneye gittiğini, doktorun bir kitleden şüphelendiğini, tetkiklerde bir şey çıkmadığını

ama takip edeceklerini falan söylemişti onlarda yemekleyen. Herhalde dedim, bu hastalık meselesini taktı kafaya. Belki de tetkikler dediği gibi çıkmamıştı, üç aylık ömrü kalmıştı. Helallik, vasiyet işleri için falan mı çağırıyordu acaba beni? Gerçi öyle bir şey olsa Ekrem'le konuşurdu, bu ikisinin arası hep benden daha iyi olmuştur. Karıları iyi anlaşıyor diye Ekremlerin yazlığına falan giderler birlikte. Belki işte tam da bu yüzden derdini Ekrem'e söylememeyi tercih etmişti. Ona söylese, anında karısına yetiştirir, karısı da anında yengemi arar. Ama benim, karıma söylemeyeceğimi bilir. Bizim Nurten'le herhangi bir sohbetimiz olmadığının hemen herkes farkında. Şahsen bende kitle çıksa, ertesi gün de öleceğimi bilsem gene de Nurten'e böyle bir durum var demem. Ben ölünce öğrensin... Demek ki abim de o öldükten sonra yengem öğrensin istiyordu durumu. Benimle bunu konuşacaktı kesin. İnsan da böyle bir yükü tek başına taşıyamaz hani. Hastasın, pek yakında öleceksin, sen biliyorsun ama senden başka kimse bilmiyor. Büyük yük. Çok büyük. Yolda bunları düşündüm. Hanidir oturup da uzun uzun konuşmuyordum abimle. Her hafta birimizde yemek yiyorduk. Bir hafta abimlerde, bir hafta bizde, bir hafta benim küçüğüm Ekremlerin evinde. Ben ancak bunların sofraya oturmasına yakın yetişebiliyordum. Yemekten sonra birer bardak çay içiyor, babamın artık ezbere bildiğimiz hikâyelerinden birkaçını dinliyorduk. Çocuklarının Hikmet Amca'yı her hafta sırayla görmeye geldiklerini, hiç böyle bizim gibi topluca buluşmadıklarını, "Böyle aile mi olur dedim Hikmet'e yaaaauuvv" diyerek anlatıyordu her hafta. Hepimiz Hikmet Amca'nın çocuklarına sessizce özeniyorduk. Sonra tek tek ayrılıyorduk yemekten. İlk kalkan biz oluyorduk genellikle. Abimle o arada sadece "Nasılsın, iyi misin, işler nasıl?" muhabbeti yapabiliyor, çatal kaşık ve kadın se-

sinden, gelen cevapların bile yarısını anlayamıyorduk. Ailece birbirimizi senelerdir düzenli olarak görüyor ama tanımıyorduk. Cumaya da gidiyormuş bak, bilmiyordum. Gerçi abim de benim gitmediğimi bilmiyormuş. İyi oldu, ben de onunkini öğrenmiş oldum.

Abim önde ben arkada, çıktık camiden. Aramızda iki üç adım olduğunu, önümüzde yan yana yürüyüp arada birbirinin yüzüne dönüp bakan iki kişiyi görünce fark ettim. Abim hep hızlı yürürdü, ben daha yavaşım ona göre. Okula giderken, okuldan eve dönerken hep ona yetişmeye çalışırdık Ekrem'le; katiyen tutturamazdık adımlarımızı. Üstünden kaç sene geçmiş, hâlâ tutturamıyorum. Bunu fark etmek hoşuma gitti. Abimi doğru dürüst tanımıyorum diye düşünmüştüm. E tanıyormuşum işte, adımlarının hızını bile biliyorum herifin. Hiç değişmemiş gibi geldi. Çocukmuşuz, yine birlikte okuldan dönüyormuşuz, birazdan bahçe kapısından içeriye giriverecekmişiz, annem abime sarılıp bana da "Geç içeri!" deyiverecekmiş gibi...

Abime çocuk gözlerimle baktım. Ensesinde bir et beni vardı, çok korkardım o benden. Saçlarının ensesinde birleştiği yerin bir parmak altındaydı tam. Hepimiz aynı yatakta yattık, abim arkasını dönünce benle yüz yüze gelirdim. O et beni canlanıp da yutuverecekmiş beni gibi gelirdi bana. Hemen arkamı dönerdim. Hâlâ duruyor muydu o ben acaba? Duruyordur, nereye gidecek? Daha dikkatli baktım. Gömleğin yakasından görünmüyordu ben. Adımımı hızlandırıp kafamı diktim belki görürüm diye, o sırada abim bana doğru döndü. Kendimi ayarlayamadım, çarpıştık. "N'apıyosun oğlum?" dedi sinirlenip. "Ensendeki benin duruyor mu senin?" diye

soruverdim. "Tövbe ya Rabbim, tövbe estağfurullaaaaah!" deyip yürümeye başladı. Bu da iyice hacı olmuş haaa! Cumalar, tövbeler... Nurten duysa uçar mutluluktan. Sonra aniden durdu, gözüme baktı. İki tokat geçirecek sandım, kafamı hafiften geri çektim. Hasta adam, belli mi olur? "Ben o beni aldıldım" dedi. Ne zaman diye sormadım. Bana ne senin et beninden! Bana ne senin cumandan, hastalığından, ne konuşacağından! Bi dünya işim vardı benim, iptal ettim senin için. Mimar gelecekti, boya seçecekti. Biz bütün gün mimar bekliyoruz dükkânda, gelsin de boya seçsin diye! Senin keyfin yüzünden kaç saattir dışardayım...

"Geçmiş olsun" dedim. Kafasını salladı, yürümeye devam ettik.

Aldırmış bak beni. Belki de yengem aldır demiştir. Yoksa buna ne ensesindeki benden? Kendi görmüyor ki... Kendisi görmeyince neden rahatsız olsun? Ama yengem her gece görüyor. O da korkmuştur benim gibi. "Aldır o beni çabuk!" demiştir, koşa koşa gidip aldırılmıştır bu da. Kadın milleti kafayı bir şeye taktı mı takar. Benim enseme olsa mesela, Nurten'in okumadığı dua, üfletmediği hoca nefesi kalmaz. İslam âleminde kaç tane ensesi benli sahabe varsa hepsini teker teker öğrenip sayar.

Yolda yürürken nar suyu, portakal suyu sıkıp satan birini gördük. Ben görmedim daha doğrusu, abim adamın önünde durunca ben de durmak zorunda kaldım. Kafayı kaldırıncı anladım neden durduğumuzu. Herif "Nar iç, portakal iç!" diye bağıırıyordu avaz avaz. "Bize birer tane karışık" dedi adama abim. "Ben içmem" dedim. "İç işte" dedi. Yav içmem

kardeşim, benim mideme dokunuyor nar suyu, içmem. Ama abim iç deyince de bir şey diyemiyorsun. Kendisi bir dikişte indirdi bardağı mideye. E bu şimdi hastaysa, bunun her dediğini yapacak mıyız biz? “İç, iç!” diye tezahürat yapıyor bir de. Yarıya kadar içtim.

“İç oğlum, şifadır” dedi. Geri kalanını da diktim kafaya. Yüzüm ekşidi.

“N’oldu?” dedi, “Beğenmedin mi?”

“Yok abi” dedim, “bana nar suyu dokunuyor da...”

“E içmeseydin oğlum madem, ne diye içiyorsun?” dedi, yürüdü. Laaaan, zorla içirdin ya!

İçimden aksi istikamete yürümek geldi. Daha önce binlerce kez yakama yapışan o aile yemeklerinden kalkıp gitme, bir bayram sabahı uğrayıp babama, tam herkes ordayken, “Ben kendimi bu aileden hissetmiyorum, hadi kalın sağlıcakla, bir daha görüşmeyelim” deme isteği yine geldi üstüme. Haber bile vermeyeceksin hatta, ne demeye gidip vedalaşıyorsun. Çık git, akıllarına gelince arasınlar, arayınca haber alamasınlar, haber alamayınca karışsın ortalık. Ne olurdu acaba? Kaç gün ararlar beni? Bulurlar mı kaçtığım yerde? Nurten benimle gelecek mi peki? Çocuklar? İşin açığı ben kendimi o aileden de hissetmiyorum. Nurten’in kocası gibi hissetmiyorum. Çocukların babası gibi hissetmiyorum. Yıllardır istemediğim birinin kocası, nefrete yakın duygular beslediğim insanların damadı, eniştesiyim falan. Çocukları sevmiyorum diyemem, çok seviyorum ama gösteremiyorum. Bir de yaşları büyüdükçe iyiden iyiye açıldı

aramız. Salih'i de, Ayşe'yi de akşam yemeğinde masada görüyorum, sonra ikisi de odasına çekiliyor, bir de kahvaltı masasında görüşüyoruz. Gitsem özler miyim çocukları? Sanmıyorum. Onlar beni özlemez ama; bunu biliyorum. Yokluğuma sevinirler bile. Garipsemiyorum. Çünkü ben de babamın yokluğuna sevinirim. Babam ölünce geri kalan hiç kimseyle görüşmek zorunda kalmam çünkü. Bir kere artık o her hafta gitmek zorunda olduğumuz yemekler yok! Üstüne bir de miras kavgasına düşeriz biz. Kesin. Sana az düştü, bana çok düştü... Üç kuruşluk malı paylaşamamak bahanemiz olur, görmeyiz bir daha birbirimizin yüzünü... Ben böyle düşünüyorum, benim çocuklar mı düşünmesin? Kimseye bir şey dediğim yok, ama benim her akşam televizyon karşısında oturuşum bile batıyordur çocuklara. Çünkü bana da batıyor o oturuşum. Kendime tekme atıp kendi kendimi, kendi evimden kovmak istiyorum. Keşke yapabilsem. Yakamdan tutup kendimi koysam kapımın önüne. Yürü git lan, nereye gidiyorsan git, bıktım senden, senelerdir pinekliyorsun aynı evin içinde, defol gözüm görmesin seni desem, sonra dükkâna gitsem ertesi gün, kendimi dükkânın kapısının önünde bulsam, ordan da kovsam, üç beş kuruş para sıkıştırıp cebime, "Git koçum bir daha görmeyeyim seni bu dükkânın önünde" desem, nasıl rahatlardım kim bilir? Ama kendimi kovamıyorum. Kendimin içinden çıkıp gidemiyorum. Bedenim ruhumun betonu gibi, çık içinden çıkabilirsen.

Çıkabilsem ilk burdan giderdim işte. Portakal suyu satan adamın tezgâhının ordan dön sola, kaybol... Abim dönsün arkasını baksın ki ben yokum. Gitmişim. Bir daha da gelmeyeceğim. Bu kardeşini son görüşü! O zaman anlar öyle beni ayağına çağırmak, hızlı hızlı yürümek, zorla meyve suyu içirmek neymiş, nasıl oluyormuş.

Yapmadım, paşa paşa yürüdüm arkasından.

“Bi’şey dokunuyosa içmiycen, dikkat etcen kendine. İçki miçki içiyorsan mazallah, onu da bırak!” dedi tekrar durup. Hiçbir şey demedim, hastaysa falan, son günleriyse, ağız tadıyla ayrılalım.

Emlakçıdan içeri girdik. Cama yapıştırmış satılık, kiralık ilanlarını, el yazısıyla yazmış. Abim öğretmen emeklisi. On yıl oldu galiba, emlakçılık yapıyor. Emlak ilanlarını da elle yazmış, bilgisayardan çıktı alsana! Öğretmen gibi yazmış bir de okunaklı okunaklı. Bunun bu öğretmenliği yüzünden başımıza gelmeyen kalmadı. Aramızın böyle açık olmasının sebebi bu biraz da. Ne annem ne babam bize okuyun demediler, umurlarında değildik. Ekrem’le ben işimizi gücümüzü kafamıza göre kurduk. Ama abime “Öğretmen ol” dediler. Bu da gitti öğretmen oldu. Ne güzel. Annem hep gurur duydu abimle. “Benim oğlum okudu, büyük adam oldu” diye söylerdi herkesin yanında bana bakıp bakıp. Bu, “Ethem okumadı” demekti, Ethem yer yarılısın yerin dibine girsin. Valla hiç umurunda olmadı. Annemle babam buna okul harçlığı verirken ben çivi toplayıp satar eve para getirirdim. İt baharı görürmüş ama yediği taşı da Allah bilirmiş. Şimdi çok iyi durumum, binlerce kez şükürler olsun da ben o günlerin hesabını inşaatlarda kapattım. Fakat bizim nasıl kazandığımız değil, abimin nasıl kazanamadığı konuşuldu hep. Ekrem’e de bana da sanki onun hakkını biz yemişiz, kazancımız onun hakkıymış da ona vermemişiz muamelesi yaptı abim senelerdir. İşler nasıl diye her sorduğunda, iyi diyemedik. Bizim kâr etmemiz ayıptı çünkü onun gözünde. İstiyordu ki biz de memur maaşı alalım, biz de darda olalım, biz de memur zammı bekleyelim, biz

de sıkıntı çekelim. Ne yaparsak yapalım “Biz sizin gibi zengin değiliz oğlum!” cümlesinden kurtulamadık. Abicim biz zengin değiliz, çalıştığımız kadar kazanıyoruz. “Bizim de senin gibi tatilimiz yok, kafa rahatlığımız yok. Al bak dükkâna mal alınacak, her şey euroyla, dolarla, alamıyoruz, eldeki malı satamıyoruz, senin de böyle dertlerin yok” diyemedik. Çünkü o Emin Öğretmen! Anasının babasının akıllı, okumuş çocuğu, annesinin gözbebeği. Emin uslu, Emin akıllı, Emin kız gibi çocuk, Emin şöyle, Emin böyle. Bununla büyüdük biz.

Ekrem’i nispeten bana göre daha çok severdi annem. Sonraları duydum, olan ortanca çocuklara olurmuş. Büyükler büyük diye, küçükler küçük diye sevilirmiş. Ortanca çocuklar genellikle okumazmış. Bunu nereden duydum? Tabii ki Emin Öğretmen’den. Dur dur, nasıl diyordu abim böyle şeyleri anlatırken, hah tamam hatırladım, “Bunca yıllık öğretmenlik hayatım bana gösterdi ki...” diye başlayan cümleler. Bunca yıllık öğretmenlik hayatım bana gösterdi ki ortanca çocuklar okumuyor, onlarla pek ilgilenmiyor aileler... Uyuz olurdum bununla başlayan her cümlesine. Emin Öğretmen yaaa... Her şeyin doğrusunu o bilir. Bizim de öğretmenimizdir. İstiyor ki her şeyi ona soralım, ona danışalım. Ama biz ilkokul çocuğu değiliz abicim, nasıl yaşayacağımızı senden öğrenmeyeceğiz... Senin bunca yıllık öğretmenlik hayatın, bana ticaretin inceliklerini göstermiyor mesela. Kaldı ki sana da göstermiyor, kızını biz okuttuk. Gel gelelim ne içeceğimizi bile sen söylüyorsun Emin Öğretmen...

Dükkânın kapısını açarken “İşler de bok gibi haa...” dedi. Lan dükkândan içeriye öyle mi girilir. Atsana sağ adımını, çeksene besmeleni. Biz şimdi cumadan gelmedik mi, işiniz gü-

cünüz şov yapmak. İtikatlı adam işler bok gibi der mi? Ayrıca işlerin bok gibiyse kapat abicim dükkânını. Ben bu Emin Abimin yerinde olsam kapatırım dükkânı. Sana ne? Sen ne yapacaksın emlakçılığı. Öğretmen adamsın sen. Ağzın laf yapmaya alışmamış bir kere. Öyle kolay atıp tutamazsın. Bu ev şöyle iyi, böyle iyi diyemezsin. Emekli mi oldun, otur evinde kitabını oku. İlla çalışacağım diyorsan emekli olma. Hazır işin var zaten. Devletten sıkıldıysan git özelde çalış. Orda sıkıldıysan evinde özel ders ver. Ne güzel mesleğin vardı senin. Sana lazım mıydı emlakçılık? Yok ben ticaret yapacağım, sizin gibi olacağım diyorsan bir bak bakalım etrafındaki emekli öğretmenler hangi işlere girmiş? Çok meraklıysan kırtasiye açsaydın, kitapçı açsaydın. Gittin elindeki tüm parayı da bu dükkâna harcadın. Habire işler kötü deyip duruyor şimdi. Ben buna dedim zamanında, bak yengem seviyor ekip biçmeyi. Balkonunda saksıda biber yetiştiriyor. Git elindeki parayla hobi bahçesi al, babamı da götürürsün havadar havadar, ne güzel olur, dedim. Dinlemedi. “Bana akıl verme Ethem, para ver. Bende de akıl var” dedi güle güle. Al, aklınla açtığın yere bak. Kimsenin geçmediği sokağa emlakçı açtın. Hadi aklınla bin yaşa!

Dükkâna girince kahveciye iki sade kahve söyledi abim. Ne kahvesi yaaa! İçirdin bana narlı portakal suyunu, kahveyi nasıl içeyim ben şimdi? İçmem desem buna da takılacak, “Sen de hiçbir şey içmiyorsun” diyecek. İçsem mideme dokunacak, bu sefer de “Senin de ne biçim miden var” diyecek. “Normalde kahve içiyorum ama nar suyunun üstüne kahve içmiyorum” desem mevzu uzayacak, hadi diyelim mevzuyu da uzatmadık, bu sefer de “E içmeseydin madem oğlum dokunuyorsa” diyecek. İşyerinde olsam şimdi mimarla kahvelerimizi

içiyorduk, hiç böyle tatavası olmayacaktı işin. Ne anlatacaksan anlat hadi, cumayı kıldık, yürüdük, kahveyi de içtik, hadi anlat diye yapışacaktım az kalsın yakasına.

Kahvesi bitince boğazını temizledi.

“Benim seninle konuşacağım bir şey var Ethem” dedi.

“Buyur abi!” dedim.

Buyur dedim ama bön bön önüne bakıyor. Tespihini çıkardı cepten, başladı çekmeye. Tespih çekmelere de başlamış. Kanserim diyecek şimdi. Üç aylık ömrüm kaldı, hacca gideyim diye düşündüm, sen de benimle gel falan diyecek belki. Gidişat öyle gösteriyor, cumalar, tövbeler, içki içme demeler... Biliyorum konu buraya gelecek. Nurten’in parmağı vardır bunda kesin. “Emin Abim namaza başlamış, keşke sen de başlasan” deyip duruyordu evde. Hah, muhakkak öyle olmuştur bak. Bu, hastalığını yengeme söylemiştir, yengem Nurten’i aramıştır, Nurten de abimin hacca giderse iyileşeceğine falan inanmıştır. Abimi de ikna etmiştir. Top bendedir şimdi. Kanser hastasına refakaten hacca mı gidilir allasen?

Belki de tedavi olmak istemiyordur. Ben de mesela bugün kansere yakalansam Allah korusun, ben de istemeyebilirim tedaviyi. Temiz bir kurtuluş olur. Nurten yok, çocuklar yok, ev yok, babam yok, abim yok, Ekrem yok, dükkân yok, ben bile yokum... Belki abim de böyle düşünüyordur. Bunların yanında öleceğime hacca gideyim orda öleyim diye düşünüyor bile olabilir. Sonuçta gösterdiği kadar dini bütün bir hayatı varsa, pekâlâ böyle bir şeyi isteyebilir. Ama orda da bana dert. Hadi

gittik diyelim, bu da öldü kaldı orda. Ben ne yapacağım tek başıma abimle? Dirisiyle canım sıkılıyor bak, iki saat katlanamıyorum. Ölüsüyle Arabistan çöllerinde...

“Şimdi Ethem, sen benim kardeşimsin” dedi, derin bir nefes aldı, ellerini önünde kavuşturdu, başını önüne eğdi. Nereden başlayacağını bilemediği için kardeş olduğumuzu öğrendiğimiz güne kadar gitmemize gerek yoktu, ama kardeşimsin dedi, sustu abim...

Kardeşinim, evet, ne yazık ki... Eeee abi?

EMİN

Cuma 14.00

Ne eesi be Ethem? Bir yerden başlayayım da nereden başlayayım? Ben seninle hiç oturup konuşmuş muyum ki bugün bir çırpıda konuşacağım. "Ethem gel konuşalım, sana anlatacaklarım var" diyemedim yekten. Gel dediğimde sebebini sormadan gelir misin, onu da bilmiyordum. Cumaya gidelim, dedim. Cumaya gittiğim falan yok benim aslında. O bahaneyle gelirsin diye düşündüm. Keşke, "Gel akşam iki tek atalım, seninle konuşacaklarım var" deseydim. Bu namaz işini her şeye bahane eder oldum. Rahatı buldum ya, her yerde, herkeşe aynı numara! Günahı büyüktür elbet ama iyi de oldu. Ben namaza öyle inancımdan, korkumdan başlamadım. Basbayağı Hülya'dır beni hidayete erdiren.

Bir gece nasıl bunaldım Hülya'dan, katiyen anlatamam. Bir şey yaptığından değil. Duruyordu öyle. Kanepede oturuyordu. Elinde kumanda, dizi seyrediyordu. Esniyordu arada. Esnerken ağzını kapatmaz. Arada sırada elini yakasından içeri sokar, göğsünü kaşır, kolunun altını kaşır. Sonra elini burnu-

na götürür. Neden yapıyor bunu hiç anlamam. Kız evde olduğunda yine biraz onunla konuşurum falan, vakit geçer. Ama o da âdet edindi arkadaşlarında kalmayı. O da yok. Mecbur oturuyoruz Hülya Hanım'la karşılıklı. Dizi bitti, kapattı televizyonu. "Yatalım" dedi. Ne zaman uyuyacağımıza da Hülya karar verir. Ben bilmiyorum kaçta yatacağımı. Ne yapacaksın, girdim yattım yatağa. Uyku tutmadı. Aklım başka yerlerde. Bütün gece uyudum, uyudum uyandım. Hülya'yı seyrettim. Perdenin tamamı çekilmemiş, dışarıdan ay ışığı vuruyor bunun yüzüne yüzüne. Uyurken bile sinirli Hülya, kaşları çatık. İnsan uyurken salar kendini hiç olmazsa ama öyle değil bu, uyurken bile asabi. Baktım o çatık kaşlarına. İnceden horluyor, ağzı da açık. Yüzündeki benin üstünde sakalı çıkmış, gece karanlıkta görünmüyor ama gündüzden gördüyüm. Ay ışığında o benin üstündeki tüyü bile görüyorum. İzledim Hülya'yı. Pijaması bolarmış, yaka paça bir yana kaymış. Bir sigara kokusu geliyor kadından, anlatamam. Ben hiç sigara içmedim. Benim içimi bulandırdı hep, bir iki denedim ama midem kötü oluyor, içim kalkıyor. Ayrıca evet, sağlıklı yaşamayı da seviyorum. Her gün nar suyu, portakal suyu, havuç suyu ne bulursam içerim. Akşamına da güzelce meyvemi yerim. Kendime iyi bakmaya, hastalanmamaya gayret ederim. Buna rağmen çat diye apandisitim patladı bir gün, öleceğimi sandım, Allah korusun. İnsan hastalanınca canının kıymetini daha iyi anlıyor. Bunların hepsi benimle dalga geçiyorlar. Emin Abim sağlığına dikkat eder, kendine iyi bakar falan. Bakarım kardeşim. Bana bir şey olursa babam ortada kalır. Sizin umurunuz değil tabii. Kızımı düşünmüyorum bak. Kızıma Hülya bakar. Ama babamdan önce gidersem, o hiçbirinizin yanında düzen tutturamaz. Bu kadar basit. Kendime iyi bakıyorum. Ayrıca can benim canım değil mi, istediğim gibi bakarım. İnsan kendinin

de hakkını verecek bu dünyada. Hülya'ya bak sen, ye hamur işini, yak sigarayı, yat bütün gün. Oldu inek gibi Kilosunda değilim de hiç olmazsa sigara kokmasa... Hadi koktun, bari yüzün gülsün. Kadında ya güzellik olacak ya işve ya da güler yüz. Bunda hiçbirisi yok!

Bu Hülya nişanlandığımızda leş gibi bir zambak kolonyası sürüp de gelirdi buluşmalarımıza. Ben o zambaktan anladım bunun sigara içtiğini. Sigara kokusuna ter ve zambak karışınca beter bir koku yayılırdı kızıdan. "İçiyor musun?" dedim, sıkıştırdım. Nişanlıydık. "İçiyorum ama bırakırım" dedi. Bok bırakırsın. Anneme "Atalım nişanı" dedim. "Sigaradan ötürü nişan mı atılır, baban da beni boşasın madem" dedi bana. Annem de içiyordu. Öyle böyle, kavga gürültü, söz verdi, yemin etti bırakacağım diye. "Biraz zaman ver bana, hemen bırakmam" dedi. Ya biz evlendiğimizde sen daha yirmi yaşındaydın, ne ara bağımlı oldun da neyine bırakamıyorsun? "Bırakır herhalde" dedim, yaptık düğünü. Öleceğiz yakında, bırakacak bakalım daha. Bekliyoruz. Zaman verdik Hülya Hanım'a. O gece yataktan bin yıllık bir kül tablası kokusu yükseliyordu. Dayanamadım. Nasıl bir tiksinti bastı anlatamam. Kalktım, giyindim. Sabahın beşi daha. Giyinip çıkacağım evden, nereye kadar gidebilirsem o kadar gideceğim. Kaçıp gitme isteği yapıpıştı yakama, aç pencereyi atla aşağı...

Yatağın kenarına oturdum, çoraplarımı giyiyordum ki;

"Sen nereye be gecenin bi yarısı?" diye dikildi yatağa inzi bat askeri.

"Namaza gidiyorum" dedim. "Sabah namazını camide kılacacağım."

Aklıma nereden geldi bilmiyorum. Ama Hülya, hiç “Nereden çıktı, sen namaza ne zaman başladın, hadi başladın sabah sabah camiye gitmek de neyin nesi, niye bu kadar hızlı başladın?” falan demedi.

“Hicran’ın kocası İsmail yok mu, o da başlamış. İyi olur val-la. Yaşınız geldi” dedi, döndü arkasını. Çiçekli pijamanın altındaki koca kalçayla karşı karşıya kaldım. Çıktım gittim evden.

Çıktım ama nereye gideceğimi de bilmiyorum. Sabah karanlığında hiç çıkmamışım ki dışarı. Gidecek kimsem yok, çalacak kapım yok. Biri geldi aklıma ama ona da yüzüm yok. Avare avare dolanacağıma hakikaten camiye gittim. Şadırvanda abdest aldım, girdim içeriye. Hicran’ın kocası İsmail denk gelir mi diye baktım, yoktu. Yalan söylüyor belki İsmail de karısına, ne malum? Üç beş ihtiyar var, bir de yirmilerinde bir çocuk vardı içeride. Yanlarında namaza durdum. İş bi-ten ayrıldı. Oturdum kaldım camide. Nereye gideceğim? Eve gitmeyi de canım istemiyor. Ben zaten evden kaçtım, namaza gelmedim ki, bitti diye niye eve gideyim? İmamla göz göze geldik. Hemen kaldırdım ellerimi. Dua edeyim dedim. İsteyecek bir şeyim yok da, bari içimi dökeyim diye düşündüm.

“Ey Allah’ım” dedim, “sana da pek yüzüm yok ama, gelmişken azıcık da anlatayım derdimi.” “Şimdi” dedim, “Rabbim, hikmetinden sual olunmaz ama ben bu dünyaya niye geldim, sen bana bi onu de? Beni bu dünyaya gönderirken muradın neydi? Beni annemle babamın ilk evladı yapmaktaki maksadın neydi senin? Niye hep Emin, Emin, Emin diye koşturdu annem benim peşimde? Niye salmadı beni Ethem’le, Ekrem’i saldıgı gibi?

Sırf kendi köyünden diye beni bu Hülya'yla niye evlendirdi? Neden hep sana hakkımı helal etmem dedi durdu da bir kere ya, bir kere sen iyi birisin Emin, sana hakkımı helal ediyorum demeden neden öldü gitti kadın? Hülya'yla neden bir gün olsun diz dize oturup muhabbet edemedik? Bunun cevabını biliyorum bak, çünkü gönlüm Çiğdem'deydi. E tamam madem, Çiğdem'i niye bana vermedin? Görünürde karım var, ortada bir çocuk var, babam var, kardeşlerim var ama ben niye yapayalnızım? Şunca sene öğretmenlik yaptım, niye o sınıftan içeriye bir gün olsun neşeyle girip dışarıya neşeyle çıkamadım? Niye hep üç kuruşa talim? Senelerce emekli olayım da emlakçılık falan yapayım diye hayal kurdum da şimdi niye tiksiniyorum o küçücük dükkândan? Bütün paramı niye oraya yatırttın Allah'ım?"

Neler neler... Ama rahatladım. Baktım imam ters ters bakıyor, çıktım camiden, gittim bi işkembeciye, çorbamı içtim. Meğer ne çok insan varmış sabahın o saatinde sokaklarda. Herkesin mi karısı Hülya gibi bilmem ki... Çorbacı, adam kaynıyordu resmen. Boş masa bulamadım, adamın biri iki kişilik masada tek başına oturuyordu. Müsaade istedim, oturdum karşısına. Bir tas çorbayla bir sepet ekmek yedi herif. Ağzını da sepetin dibinde kalan son ekmek dilimiyle sildi, onu da attı ağzına. "Ne iş yapıyorsun abi?" dedi bana adam. "Emlakçıyım" diyemedim. Bunu diyemiyordum. Hem emlakçılık yapıyorum hem diyemiyorum. Utanılacak bir şey mi lan? Söylesene! Madem utanıyorsun, yapmasana! "Öğretmenim. Yani öğretmendim, emekli oldum, şimdi emlakçılık yapıyorum" dedim adama. "Hayırlısı olsun hoca" dedi adam, yeni gelen sepetten de bir dilim ekmek aldı. "Hakkını helal et" dedi. Çıktı gitti. Acelesi vardı belli ki. O saatte nereye yetişecekse...

Benim hiç acelem yoktu, dükkânı ona doğru açıyordum. Sabah dokuzda millet ne arasın emlakçıda? Ya eve dönecektim ya avaré dolanacaktım. Sokaklar başıboş köpek dolu. İnsanın üstüne üstüne yürüyorlar. Artık köpek sana havlayınca yerden taş alıp fırlatamıyorsun. Öyle hayvana bağırarak, "Git burdan!" falan demek, korkutur gibi yapmak bile ayıp. Köpek insandan kıymetli. Videoya çekip de internete koyuveriyorlar insanı. Adın hayvan düşmanı oluyor. Köpek sana havlıyorsa karşılık vermeyeceksin, saygı duyacaksın. Isırırsa da köpek haklı. Senin canının bir kıymeti yok. Baktım köpekler kol geziyor her yerde, ben de mahalledeki öbür camiye gittim. Hazır namaz vakti değil, cemaat yok, imam yok. İmam olsa ne, bilmiyor ya benim sabah namazını kılıp da ikinciye geldiğimi. Girdim içeriye. Abdest falan da almadım. Kaldığım yerden devam ettim.

"Kusura bakma Allah'ım, imam ters bakınca çıkmak zorunda kaldım. Kaldığım yerden devam edeyim. Ben küçücük bir çocuktum hatırlar mısın? Beni bir köpek ısırmişti. Eve geldim, kimseye söyleyemedim. Bacağımı atletimle sardım, kimse görmesin diye yıkayamadım bile, kan üstünde kurudu, bir hafta ha bugün kuduracağım, ha yarın kuduracağım diye bekledim ben. Kimsenin haberi yoktu. Sen beni niye o kadar korkuttun be Allah'ım? Aklıma geldikçe hâlâ ağlayasım geliyor. Bir hafta sonra kanlı atleti götürüp dereye attım, sudan korkmadım diye oturdum sevincimden ağladım. Ne gerek vardı Allah'ım bu korkuya? Çocuktum ben daha.

Çiğdem'i biliyorsun. Zaten bir tek sen biliyorsun. Biliyordun sevdiğimi, neden bizi baş göz etmedin? İstesen annemin gözüne perde indirir, Hülya yerine Çiğdem'i gösterirdin. Yap-

madın. Hadi Çiğdem'in yerine Hülya'yı verdin ama Hülya da Hülya mı Allah'ım ya? Gücüne gitmesin ama bazı kullarını yaratırken de, tövbe, haşa tövbe...

Hadi Hülya'yı geçtim. Annem mesela Allah'ım, annem niye öyle bir anneydi? Milletin ana babası ne etliye karışır ne sütlüye. Bizimkilerin burnu maşallah her şeyin içindeydi. Beni zorla öğretmen yaptılar. Sonra da öğretmensin, gelirin belli, karın da çalışmıyor, kira derdin olmasın, alt katımızda oturursun, bize de yoldaş olursun dediler, bağladılar beni alt katlarına affedersin köpek bağlar gibi. Hülya gitmem dedi, annem hakkımı helal etmem dedi, ben olmaz diyemedim, hayır diyemedim, yapıştık bunların eteğine. Hayır deme hakkım var mı benim Allah'ım? Yok. Sen benim hayır deme haklarımı kime verdin? Ben biliyorum kime verdiğini... Benim hayır haklarımın hepsi Ekrem'de. Onun karısı kıymetli çünkü. Sevgi istemez, deyip çekiliyor kenara o. Bizim karımız da kıymetli olsa biz de belki gereken kıymeti verirdik ama Hülya da ortada işte... Akşam oluyor, herkes kendi yuvasına çekiliyor, ben yukarıda babamın sırtına merhem sürüyorum. Bu kas gevşetici zıkkımının hapı niye merhemi kadar etkili değil Allah'ım? O da senin elinde! Ağrımasın babamın sırtı! O da senin elinde" dedim dedim, döktüm içimi.

Meselenin kas gevşeticiye kadar gelmiş olması sinirimi bozdu. Demek Allah da dile gelse bir an, söyle bakalım Emin, ne istiyorsun benden tam olarak dese, kas gevşetici falan filan diye bir şeyler geveleyeceğim karşısında. Dilek dilemeyi de bilmiyorum ki. Ne istediğimi bilmiyordum. O kadar unuttuğum kendimi.

Baktım saat dokuz olmuş, kalktım dükkâna gittim. Rahatladım ama. "Namaz huzurdur" diyorlar, tam olarak kastettikleri bu değil biliyorum, gene de rahatladım. Ama daha geniş bir rahatlama akşam yemeğinden sonra yaşandı. Ben yine "Namaza gidiyorum" diye kalktım masadan. Sonra aklıma geldi, yatsı da hemen bunun peşi sıra olmalı diye hatırladım. "Yatsıyı da kılar öyle gelirim" dedim, çıktım evden. Çıkış o çıkış. Beş senesi var bu işin, böyle götürüyorum. Her akşam Nurettin'in tamirhanede okeydeyiz. Bu Hülya işkilisi babama söylemiş, oğlun namaza başladı, sen de git, bir ayağın çukurda demiş. Ama gelmez babam. "Ben yapacağım iyiliği yaptım bu hayatta, onların sevabı yeter bana" demiş Hülya'ya. Ne iyilik yapmış acaba diye çok merak ettim. Bir gece yine sırtını merhemlerken sordum, "Hülya'ya böyle böyle demişsin, hayırdır hangi iyiliğini namaz yerine saydın?" dedim. Kendim güya başladım ya, hoca kesildim herkesin başına. "Hangi iyiliğimi olacak, sizi büyüttüm yetiştirdim, vatana millete hayırlı evlatlar oldunuz çok şükür" dedi. İyiliğe bak, biz dünyaya geldiğimize pişmanız! Vatana millete hayrımız ne acaba?

Ben öğretmenlik yaptım, senelerce ayaklarımı sürüye sürüye gittim okula. İyi bir öğretmen olmadığımı da gayet iyi biliyordum. Bazen canım sıkılınca kitabı kapatıp "Serbest zaman" deyiveriyordum. Öyle ciddiyetsiz götürdüm işi. Bugün bir tek öğrencim bile hayırla anmaz beni, eminim. Emeklilik hakkım gelir gelmez bir gün fazladan çalışmadım, bastım dilekçeyi. Sonra yaptığım iş ne; emlakçılık... İşimin yarısı atıp tutmak. Bu ev çok iyi ısınır, çok şanslısınız, diyorum, satıyorum evi. Oysa biliyorum ki yalıtım yapmazlarsa götleri donacak kışın.

Beni geç, Ethem'e bak. Okumadı o. Liseden sonra bıraktı. Ama ticarete basıyor kafası. Çocukken inşaatlardan demir toplar satardı, çok uzağa gidemedi, hırdavatçı açtı. Sonra da boya bayiliği aldı. Mis gibi de işliyor dükkânı. Ama gel gör ki yaralı parmağa işemez. Öğrenci okutuyorlarmış, bunu da laftan yere söylüyor. Okutacaksın tabii, o kadar para kazanıyorsun, okuttuğun öğrencinin lafını mı ediyorsun? Bu mu vatana millete hayırlı evlat şimdi? Ben bu Ethem'in yerinde olsam var ya, emekli olunca alırdım beni yanıma. Abin var senin geri zekâlı, ne demeye yanında tanımadığın adamları çalıştırıyorsun! Bırak dükkânı bana, git kendine yeni şube aç. Paran var, pulun var. Hatta açma lan ikinci dükkânı, biri yetiyor sana nasıl olsa. Bırak bana işleri, git kendi hayatını yaşa. Al karını yanına, gez toz. Hadi tamam, alma Nurten'i. Nurten'le nereyi gezeceksin? Cami gezdin, türbe gezdin, sıkılırsın bir yerde. Git bul başkasını kardeşim, git bul başkasını, onunla gez. Bunları da mı biz öğreteceğiz sana? Gittin bizden uzakta ev aldın. Salak, alsana bir siteden üç tane daire. Paran var. Birine bizi oturt. Birine de babamı. Babama hep beraber bakarız, her işin daha kolay olur. Ama akıllı yok salağın. Sade parası var. Onu da hayra harcamıyorsa neye yarar?

Ekrem, matbaacı. Ha bak belki onunki hayırlı bir iş olabilir. Neticede kitap falan da basıyor arada. Ama ne bastığından haberi var mı, hiç sanmıyorum. Bizim de Ekrem'in ne yaptığından pek haberimiz yok. Kâğıdın çok pahalı bir şey olduğundan haberimiz var sadece. Her anlattığı buraya çıkıyor herifin.

Babama o akşam yine de "Haklısın baba, senin sevabın sana iki cihanda yeter" dedim. Öyle dedim ki gelmesin benimle namazlara. Yoksa tamirhaneye falan gidemem. Boştan yere hacı olup çıkarım babamın peşinde.

Yatsıdan dönerken yürüyorum. Tamirhaneden işte, anla-yıverin. Akşamın o saatinde yaptığım yürüyüş hoşuma gidi-yor. Ellerin cepte, etrafındaki herkes kendi derdinde. Bir tek karşıma köpek çıkacak diye korkuyordum, onun için de bir zımbırtı aldım, koydum cebime. Yanuma yaklaşmıyor köpek-ler. Rahat rahat yürüyorum. O yürüyüşlerde soruyorum hep, diyorum, “Ey Emin, niye olmadı bu işler be? Niye hiç olma-dı?” Neyi kazısam altından annem çıkıyor. İşimi kazıyorum, annem; eşimi kazıyorum, annem... Neymişsin be Mürüvvet Hanım, neymişsin sen!

Bildiğim her anında öfkeliydi annem. Babama, bana, Ekrem’e, en çok da Ethem’e... Babam evdeyken konuşmazdı, sadece surat asardı. Neredeyse hiç konuşmazdı babam var-ken. Sessiz, asık bir suratla yıllarını geçirdi babamın yanın-da. Babam gidince de konuşmaz, terslerdi bir tek. Hepimizi terslerdi. Bakışlarıyla döverdi bizi, Ethem’i arada sırada eliy-le ayağıyla döverdi ama. O hepimizden daha mı yaramazdı, neydi? Ben o rahatlasın diye hep ona “Ortanca çocuklar öyle olur oğlum, takılma sen” der dururdum, ama hep de öyle ol-maz aslında. Ne alakası var? Ekrem’le Ethem’in arasında za-ten hepi topu dokuz ay var. İkizden saysan olur bunları. Peş peşe hamile kalmış annem. Benim ömrüm Ethem’le Ekrem’i korumakla geçti hep. Ben de onlardan iki üç yaş büyüğüm haaa! Ama ben oyun oynatırsam bunlar sessiz dururdu. Onlar sessiz durursa annem rahat ederdi. Ben uslu olursam bunlar da uslu olurdu. Hatırlıyorum bak, ödev yaparken bunların eline de birer kâğıt kalem verirdim, öğretmencilik oynatırdım, dururlardı yanımda. Belki de öğretmencilik oynaya oynaya düşürdüm bu işi annemin aklına. Sonunda hiç istemeden öğretmen oldum çıktım. Gece birlikte yatardık üçümüz. Biri-

ni bir yanuma yatırırđım, birini öbür yanıma. İki si yan yana olunca kavga ederlerdi çünkü. Yatağın ortası en rahatsız yer, ne sağa dönebiliyorsun ne sola. Bunlar kudurmasın da annem kızmasın diye sesimi çıkarmazdım. Babamın yanında kızmazdı annem ama unutmazdı da. Babam evden çıkar çıkmaz, vay efendim hanginizdi dün gece ağlayan diye çekerdi ikisini hizaya. Bağırırđı, kızardı, ağlamaya başlardı sonra. Saatlerce ağlardı annem. Anlamazdım, ortada bir şey de yok, oğlanlar yaramazlık yaptı diye ağlar mı insan? Ağlar ağlar, sigara yakardı. Annem ağlamasın diye ne uğraşırđım ikisiyle de. Aman yaramazlık yapmasınlar da anam ağlamasın... Şimdi sorsan ikisi de bilmez. Okuldan dönerken geç kalmayalım diye hızlı hızlı yürürđüm, geç kalmayalım da kızmazın annem. Bu ikisi çok yavaş yürürdü, bana yetişmek için nefes nefese kalırlardı, yazık. Benimki de işte hep annem bunlara kızmaya bahane bulmasın diyeydi. Şimdi düşünüyorum da ben hep abiymişim, hiç çocuk olmamışım ki...

Sonra annem hastalandı zaten. Ben lisedeydim. Gırtlak kanseri, dediler. Geçen benim bu hastalık işi patlak verince, araştırdım biraz. Bu hastalıklar durduk yere olmuyormuş. Hep bir psikolojik nedeni varmış. Annemin hastalığını merak ettim, ona baktım. Gırtlak kanseri falan diyor, öyle söyleyecek lafı olup da söyleyemediğinde veyahut yutkunamadığı bir şeyler yaşadığında olurmuş. Söyleyemediği neyi olacak lan annemin? Konuşsaydı, tuttular mı? Yutamadığı ne olacak onun? Her dediğini yaptık hepimiz. Babam da öyle karısına zulmeden, eziyet eden erkeklerden değildi. Başında kaynanası da yokmuş bak. Babamın anası, babası, kardeşi yok. Annem öyle babamın ailesiyle de uğraşmadı. Üç çocuğı var, çocukları sağlıklı, kocası başında. Ne istiyorsun daha bu hayattan? Ne derdin var

senin de gidip gırtlak kanseri oluyorsun? Ne derdin olabilir senin, senelerce hepimize hayatı dar ettin?

Hastalık kolay iş değil. Çok zor zamanlardı. Evde bir hasta anne, dört erkek. En büyük bendim, kız gibi her işine koştum annemin. Boğazını deldiler benim sınava hazırlandığım sene. Yanına çağırdı beni ameliyattan önce. “Öğretmen ol, öğretmen olmazsan sana hakkımı helal etmem” dedi. Ben annemin sesini bir daha duymayacağım sandım. Son sözü bu olacak, bir daha hiç konuşmayacak sandım. Gecelerce zihnimde bu ses yankılandı durdu. Sabahlara kadar ders çalıştım. Doktor ol dese doktor da olurdum. Ama talebi netti. Öğretmen olamazsam diye o kadar çok korktum ki, fakülteye girdiğimde bitmedi bu korku. Bir şey olur da okuldan atılırsam, okulu bırakmak zorunda kalırsam diye aklım çıkıyordu. Hiçbir vukuata karışmadan bitirdim üniversiteyi. Öğretmen oldum. Dedim artık tamam bana bir şey demez annem, istediğini yaptım nasıl olsa. Çat, kanser tekrar nüksetti. Sonra işte Hülya’yı aldı geldi. Parmığıyla gırtlakındaki deliği kapatıp boğuk boğuk “Bu kızla evlenmezsen sana hakkımı helal etmem” dedi. Çiğdem vardı ama? Çiğdem mi, annem mi? Bu soruyu bin kere sordum. Bin kere “Çiğdem” dedim. Bin kere daha sorsam, bin kere daha “Çiğdem” derdim. Ama annem gözümün önünde eriyordu, anlıyor musunuz? Annem son ameliyatına girerken bir kez daha “Çiğdem mi, annem mi?” diye sordum kendime. Bütün hücrelerim Çiğdem diye inlerken ben “Annem” dedim. Annem bir kez daha yırttı paçayı. Ben Çiğdem yerine Hülya’yla evlendiğimle kaldım.

Evlenip ayrı eve çıkmıştık, “Bizimle oturmazsanız hakkımı helal etmem” dedi mi demedi mi? Dedi. Hülya’yla kavga

gürültü, küslük, huzursuzluk diz boyu. Ama taşındık mı annemle babamın yanına? Taşındık. Geçinebildi mi bunlar? Geçinemediler. On sene de böyle geçti mi? Geçti. Seneler sonra annem yine kanser... Bu sefer sebebi Emin'in karısı oldu mu? Oldu. Haaaa, tamam. Emin'in karısı yüzünden kanser oldu Mürüvvet Hanım. Hadi yine hastanelerdeyiz... Bu sefer dediler kurtuluşu yok, altı aylık ömrü ya var ya yok. Suyuna gittik, huyuna gittik, gönlünü hoş tutmaya çalıştık. İnsan onca senede, o kadar hastalıktan sonra hiç değişmez mi? Değişmedi. Yine sinirli, yine öfkeli, yine her an insanı tersleyecek, kızacak, azarlayacak yer arıyor. Babamın yanında sus pus, babam arkasını döner dönmez eli gırtlığında. Ne söylediği de anlaşılmuyordu son zamanlarında ama o hep söylenmeye devam ediyordu. Neyse bir akşam Ekrem çağırdı, dedi "Abi durum ağırlaştı, gelin helallik alın." Ben gidene kadar vermiş son nefesini. Dedim "Siz helalleştiniz mi?" "Helalleştik" dediler. Ben gene kaldım. Ömrüm boyunca her dediğini yaptım, her istediğini yaptım. Ama Ethem bile aldı helalliğini ben alamadım. Gerçi ben yetişemediğim için alamadım, babam yetiştiği halde vermemiş. "Helalleş benimle!" diye tutup sarsmış omuzlarından babam hatta ama kaşlarını kaldırmış annem. Ölürken bile inat... Ha bu bizim Hülya da öyle olur kesin. Uyurken bile sinirli, ölürken niye olmasın?

Annem gittikten sonra, dedim tamam artık, rahatız. En azından bundan böyle bana şunu yap, bunu yap, yoksa hakkımı helal etmem diyeceği bir durum yok. Bitti, kapandı hesap. Bu sefer babam başladı. Yaşlandı, çöktü genç yaşında. Bir gün bir dede takkesi alıp geldi, taktı kafasına. Bir daha da çıkarmadı. Çoktan bakıma muhtaç hale geldi. Düşününce o kadar da yaşlı değil aslında. Televizyonda tartışma program-

ağır mesele. Ben helalliğin ne kadar ağır olduğunu, omuzları-
mın çöküşünden biliyorum. Kızım bilmesin.

Sonra işte içime kurt düştü benim, öbür durumdan dolayı.
“Yani eğer doktorlar yanıldıysa, farzı misal ben kansersem, o
kitle kötü huyluysa, beni bir senede alıp götürürse, öbür du-
rumu ne yapacağız?” diye düşündüm. Aklıma Ethem geldi.
Az abilik yapmadım herife, gelsin dinlesin, ne gerekiyorsa da
yapsın diye düşündüm. Ama işte ben yanına gitmeye çekin-
dim, bir de onun dükkân vızır vızır. Bana pek gelen olmaz.
Gelen olsa zaten durumumuz böyle olmaz. Ayrıca ben abi-
yim, o gelsin diye düşündüm. Çağırdım, dedim gel cumayı
benim burda kılalım, sonra da oturup konuşuruz. Kolay mev-
zu değil, giremedim de konuya. Şimdi Ethem sen benim kar-
deşimsin falan derken, kapı açıldı, Ekrem girdi içeri.

İyi ki şom ağzımızı açıp da bizim dükkâna gelen olmaz de-
dik ha!

EKREM

Cuma 14.20

Hayır, benim de abimin dükkânına geldiğim olsa bari. Başım sıkışmasa gelmem ama sıkıştı. Abimi arayıp "Yerinde misin?" diye sormayacak kadar sıkıştı hem de. Sabah beri boşa koydum almadı, doluya koydum sığmadı. Çareyi abime gidip her şeyi anlatmakta buldum ama içeriye girer girmez Ethem'i de görünce işler değişti. Ethem'in ne işi var burda ya? Düşününce benim abim olduğu kadar onun da abisi, diğer yandan Ethem de benim abim ama buluşmazlar ki hiç bu ikisi. Babama falan mı bir şey oldu acaba diye düşündüm.

"Hayırdır?" diye sordum içeriye girince. İkisi birden aynı anda "Hiiiiç" dediler.

Nasıl hiç oğlum? Bayram değil, seyran değil, niye berabersiniz? Abimle iki dakika baş başa kalsam Ethem'i çekiştirir. Yok hep burnunun dikine gidermiş de, abime hiçbir şey danışmazmış da, abim bu ailede eşek başı mıymış falan. Eee Ethem'le yalnız kalsam bu sefer de o abime saydırır, her şeyi

ona mı soracağız, abiyse abi, iki yaş büyük benden, ne abisi diye... Ne oldu da böyle gündüz vakti, durduk yere?

Ethem "Biz de şimdi cumadan çıktık" dedi. "İyi" dedim, "Allah kabul etsin." İkisi birden "Âmin" deyip sustular.

"Eeee seni hangi rüzgâr attı, gelmezdin sen" dedi abim.

Gelmem tabii, ne işim var benim senin emlakçı dükkânında. Bir kere açılışında gelmiştim, bir kere de babamı bırakmak için, al bir de bugün geldim. Ne demeye geleyim ki? Bir de "Gelmezsin sen" diye sitemli sitemli konuşmalar. Senin kinayeli konuşmalarını dinlemeye mi geleceğiz? En sevmediğim huyu bu abimin. Laf sokmadan konuşmayı beceremiyor.

"Bu taraflardaydım, işim erken bitti, uğradım" dedim. Ne diyeyim? Söylenecek şey mi söyleyeceğim şey! Nasıl diyeyim abime, "Abi benim başım senin karınla dertte" diye?

Ethem'in ne işi var burda yaa? Almış eline Türk kahvesi fincanını, çevirdikçe çeviriyor. Keyfe gelmiş adam.

"Kahve içer misin Ekrem?" diye sordu abim.

"İçmem" dedim. "Açım ben, kahvaltı bile etmedim. Yediniz mi siz öğlen yemeği, hadi yemeğe gidelim."

İnşallah Ethem, "Siz yiyin, ben kalkayım" deyip de kalkar dedim içimden ama öyle olmadı. Ayaklandı ikisi de. Aç açına oturmuşlar kaç saattir, pinti herifler. Bir de tok gibi kahve içiyorlar. Abim bir kebabçı adı söyledi, benim arabaya atladık, oraya gittik.

Oturunca "İşler nasıl?" diye sordu Ethem. "İyi, iyi, kâğıt fiyatı çok yüksek yalnız" dedim, gömdüm kafamı mönüye. Kafayı toplayıp yazılanları okuyamıyorum ki, okuduğumu anlamadan öylece baktım sayfaya.

"Ne yiyosun?" diye sordu Ethem.

"Ben çok aç değilim" demişim dalgınlıkla.

"E sen açsın diye geldik ya yemeğe, kahvaltı da etmedim dedin?" dedi abim.

Hafiye misiniz yaa? Kafam allak bullak zaten...

"Bana bir Adana söyleyiverin" dedim, aldım telefonu elim.

Allah'tan bu telefonlar çıktı da sıkışınca sarılıyoruz, var mısın, yok musun belli değil.

"Eeee Ekrem" dedi abim.

"Ne eeee?"

"Hayırdır oğlum, bir hal var sende."

"Yok bir şey abi, ne hal olacak bende, çok şükür" dedim yine.

"Çok şükür" dedi ikisi birden.

Oturmuşuz kebabçıda şükür çekiyoruz. Anladım, bu Ethem'in gideceği falan yok.

Ben mevzuya gireyim diye düşündüm. Hiç gerek yok Ethem'in öğrenmesine ama abimle de bir an önce konuşmam lazım. En son ne zaman böyle üçümüz dışarıda buluştuk, hatırlamaya çalıştım. Annemin hastalığı zamanında bir hastane kantini canlandı zihnimde. Orda üçümüz aynı masadaydık. Küçük masa, masarın üstünde altı tane el. Hepimizin ellerini izlemiştim uzun uzun. Benim ellerim ve abimin elleri anneminkine benziyordu, Ethem'in elleri de babaminkine. Yine baktım ellerimize. Hâlâ aynı. Aynı olacak tabii, değişecek şey mi?

Abimle ben anneme ve birbirimize daha çok benziyoruz ama Ethem babamın kopyası. İyi ki de öyle olmuş. Mesela ben babama bu kadar benzesem rahatsız olurdum. Hayatım onun gibi oluverecek diye aklım çıkardı. İyi dayanıyor bu Ethem. Gerçi her şeye iyi dayandı. Doğruyu söylemek gerekirse bu ikisi de başlarına gelenlere iyi dayandılar.

Annemin derdi ya abimle ya Ethem'leydi. Ben onun radarına girmedim hiç. Onlarla uğraşmaktan bana enerjisi kalmıyordu. Abimi sevecek, Ethem'i itekleyecek de sıra bana gelecek... Ben şimdi kafamı nasıl böyle telefona gömüyorsam, o zaman da kitaplara gömüyordum hep. Al eline bir kitap, çekil kenara. Kavga mı var, gürültü mü var, hiç karışma... Resmen sıvıştım aradan. Gitti abimi, Hülya Yengemle evlendirdi. Evlendirmez olaydı. Abimin başının yandığı yetmedi, benimki de yanacak şimdi!

Annem hastaydı. Abimin yakasına yapıştı, "Hülya'yla evlenmezsen sana hakkımı helal etmem" diye. Dediğini yaptı abim, istemeye istemeye evlendi karısıyla. Ama Ethem'in istememe şansı bile olmadı. Onun karısını annem pazardan alır gibi aldı. Askere gidecekti Ethem. Asker yemeğinden bir hafta önce bir kız getirdi annem. "Seni evlendirmeye karar verdik, bu senin sözlün" dedi Ethem'e. Çocuğun dili tutuldu, hiçbir şey diyemedi. "Anne bu kız topal" bile diyemedi. Nurten Yengemin bir bacağı ötekinden bir parmak kadar kısaydı. Yürürken aksıyordu. Olmaz demeye kalmadan, o akşam imam nikâhı kıydılar, iki güne resmi nikâh ve neredeyse kimsenin kalkıp oynamadığı bir düğünle evlendiler Nurten Yengemle. Ardından askere gitti Ethem, o askerdeyken Nurten Yengem bizimle kaldı.

Ben üniversitedeydim, okul bitince ben de askere gidecektim. Ethem'in de Emin Abimin de hali ortadaydı. Az zaman kalmıştı, bana da aynısını yaparlar diye, Sevgi'yi kaçırdım. Ha Sevgi'yi seviyor muydum? Hayır. Ama Hülya Yengemin dillere destan surati ve Nurten Yengemin aksayan bacağı gösteriyordu ki annem gelinden pek anlamıyordu. Bana birini bulup kakalamadan, o civarda bulabildiğim en güzel kız olan Sevgi'yi kandırıp kaçırdım. İki gün gittik bir otelde kaldık, kimseye haber vermedik. Sonra çıktık ortaya. Kayınpeder de sağlam adam çıktı, bir iki kızdı falan, sonra "Ben evladım olmadan yapamam" dedi. Barıştık. Babamlarla kalıyorduk, bir iki geldi Sevgi'nin ailesi bizimkileri ziyarete. Sonra sizin ev kalabalık, gençlerin bir işleri, kazançları yok, bizde kalsınlar, dedi babası. Aldı bizi yanına. Okulun son iki senesini bunlarda okudum.

Ben askerdeyken Sevgi babasının yanında kaldı. Askerden döndükten sonra da iş kurmamda, ev açmamda yardımcı oldu kayınpeder sağ olsun. O yüzden açıkçası biz biraz uzak kaldık annemin babamın esaretinden. Ethem de topal mopal aldı karısını, çekildi kenara ama olan abime oldu işte. İtiraf etmek gerekirse Sevgi o gün için doğru bir seçim gibi görünmüştü bana ama zamanla yani nasıl diyeyim, yaş aldıkça falan değişti tabii. Yine de her hafta yemeklerde buluşuyoruz. Bir Hülya'ya bakıyorum, bir Nurten'e, bir de Sevgi'ye. Sevgi bunların yanında Abdurrahman Çelebi... Ama işte her gün de yemekte değiliz, haftada sadece bir gün göze güzel görünen bir kadın takdir edersiniz ki yeterli olmuyor bir erkek için.

Sevgi'nin en iyi yanı babası. Yani tek iyi yanı da diyebilirim. Kayınpeder iyi, muhabbeti de iyi. Öyle para verdim, iş kurdum, destek oldum falan deyip başına kakmaz. Bunları bir tek Sevgi söyler, adamın böyle bir derdi yok. Siyaset konuş, futbol konuş, ekonomi konuş. Tadında konuşuyor bir de, baymıyor. Bir de güzel içiyor, her akşam bir küçük açıyor kendine. Bilirsin ki bunlara gittiğinde her akşam bir rakı masası ve muhabbet edecek bir adam vardır. Meyhane gibi kayınpeder. Esasen ben sadece Sevgi'yle evliyim diyemem, yüzük Sevgi'de olabilir ama benim nikâh daha çok kayınpederledir. Benim de evliliğim olmadı ama hiç değilse kayınpederde buldum teselliyi. Bunlarda o da yok. Emin Abimle Ethem'in yerinde olsam boşanırdım ben valla. Annem sağken yapamazdım belki ama o öldükten sonra dakika durmazdım. Sonuçta kendileri seçmediler eşlerini, annem seçti. "Öküz öldü ortaklık bitti" der, çekerdim fişi.

O arada garson kebapları getirdi. Abim karşımda oturuyordu, telefonu çaldı. Yazıyor ekranda Hülya, diye. "Eyvah!" dedim içimden. Korktuğum başıma geldi. Şöyle bir gözücüyle baktı, sonra ters çeviriverdi telefonu abim. Ben Sevgi aradığında asla şu hareketi yapamam ha. Kayınpedere bir şey mi oldu da ondan arıyor diye düşünürüm hep. Bu korkuyu yenemiyorum. Allah geçinden versin, kayınpedere bir şey olacak olsa Sevgi'den önce benim haberim olur. Kızına değil bana haber verirler ama yine de aklıma ilk bu geliyor. Sevgi'den gelen her telefonun kayınpederle ilgili olacağını düşünüyorum nedense. "Ne oldu Sevgi?" diye açıyorum telefonu hep, "Hiiiç" diyor o da. Hiç için günde on kere arar beni Sevgi. Ben de her seferinde açarım. Abimdeki rahatlığa bak ya, babamdan bir haber mi verecek falan diye de düşünmüyor hiç. Vefasız evlat. Ters çevirdi de koyuverdi telefonu yan tarafa. Suratını geçtim, yengemin adını görmeye tahammülü kalmamış herifin.

"Abi yengem arıyordu" dedim yine de.

"Arasın boş ver. Eve gidince söylesin ne söyleyecekse" dedi.

Eve gidince de söylemesin yaaa. Eve gidince ölmüş olsun yengem. "Kalp krizi geçiriyorum, yetiş Emin" diye aramış olsun, telefonu açmadığın için son konuşmanızı yapmamış olun. Eve girince gör yerde boylu boyunca uzanmış, elinde telefon... Sen ömür boyu anlat sonra bunu abi. "Ethem, Ekrem, ben yemek yiyorduk, Hülya aradı, muhabbeti bölmeyeyim diye açmadım telefonu, keşke açsaydım, helalleşemedik bile merhumeye" diye anlat sağda solda. Ben de "Ben sana dediy-

dim abi aç diye" diyeyim, çakayım sana her seferinde vicdan azabı. Bana ne? Ben yanacağıma sen yan. Sen de yanma yaa, sen de çok yandın, Hülya ölmüş olsun. En iyisi bu bak.

Sen de kurtul, ben de.

HÜLYA

Cuma 14.45

Hay Hülya kadar taş düşsün başınıza be! Ne Hülya'yımışım be! Ne Hülya'yımışım! Ne bıyığım kaldı ne sinirim ne suratım ne pijamam. Heee doğru dedin Ekrem, ölsün Hülya da kurtulun. Ben çok meraklıydım sanki sizin sülalenize... Ekrem'e bak Ekrem'e. Nasıl kırmış kuyruğunu gitmiş abisinin yanına...

Hülya'nın adı sinirliye çıkmış bir de. Ya ne olacaktı? Zille mi karşılayacaktım her akşam sizin pısırik Emin Abinizi? Kardeşim ben yüzüm gülmeyecek diye yemin etmişim bir kere evlenirken, aha da geçmiş şu kadar sene, torun sahibi olacağız artık, gene de gülmedi yüzüm, gülmeyecek. Ben de gençtim, ben de güzeldim. Şimdi geçmiş sene, olan oldu, giden gitti, anlatılacak şey değil ama madem herkes anlattı, ben de döküyim içimdekileri.

Ben bunların anası Mürüvvet Hanım'la aynı köydenim. Olmaz olaydım. Gönlüm birindeydi, demeyeyim şimdi kim olduğunu. Görüşüp konuşuyorduk gizli gizli. Evlenecektik.

Babası yeni öldüydü, azıcık üstünden zaman geçsin, istemeye geleceklerdi. Ben onları beklerken bu Mürüvvet denen kadın çıktı geldi, çeldi bizimkilerin aklını. Ben mutfaktan dinliyordum konuşmalarını. "Oğlum Emin, öğretmen!" Bunu belki on kere söyledi. Okumuş, tahsilli, Emin şöyle, Emin böyle... "Hülya kızımızı söylediler bana." Hayırlı bir gelin arıyormuş oğluna. "Hülya kendi köylüm dedim, huyu huyuma, suyu suyuma benzer dedim. Bu zamanda başka köylüye bile güvenemezsin. Kimse bizim insanımız gibi değil" dedi.

Allem etti, kallem etti, kandırdı bizimkileri. Ben evlenmek istemiyordum. Sevdiğim vardı. Ama ne anneme söyleyebildim ne babama. Kaçacaktık, onu da beceremedik. Ne ağladım ne ağladım geceler boyu. Ama ağlasan ne fayda? Evlendim Emin'le. Düğünden önce sigaraya başladım. İçebildiğim kadar içtim. Kokusundan falan hazzetmez belki de atar nişanı diye düşündüm. Atmadı. Ben de bari öleyim diye daha fazla içtim. Önceleri ağzımda dumanı tutuyor, sonra kendi üstüme üflüyordum. Hani üstüm koksun diye. Bir de zambak kolonyası dökünüyordum. İyice pis kokayım da istemesin beni.... Ne kadar çocuktum ya Rabbim. Sonra bu sigarayı içime çekmeye başladım. Derken tiryaki oldum, bırakamadım. Bırakamadım demeyeyim, denemedim bile. Her sene daha çok içtim. Şimdi günde iki paket sigara bana mısın demiyor. Bırakmaya da hiiiç niyetim yok valla. Kocam gibi bir şey bu sigara benim. Emin nefret ediyor sigaradan. O nefret ettikçe ben daha çok tütürüyorum.

Ben Emin'le evlendiğimiz gece yatağın üstünde öyle yüzüm duvakla kapalı beklerken yemin ettim. Dedim ki "Be-

nim de yüzüm bir kere gülerse ben de Hülya değilim. Bu Mürüvvet'i beni gelin aldığına pişman etmezsem ben de Hülya değilim." Huyu huyuna, suyu suyuna gelin arıyordu, ben de onun huyunca, onun suyunca oldum işte. İkinci Mürüvvet oldum çıktım. Yatkınlığım da varmış demek, oturdu huyu suyu bana. Öfkeli, sinirli, inat olunca senden iyisi yok. Her istediğin oluyor. Bir zaman Mürüvvet'in istediği oldu, bir zaman benim. Öldü gitti, şimdi de tabii unutuldu inadı. Ben ölünce benimki de unutulur, bana mı tasası? İşte olan da Emin'e oldu. Yoksa Emin iyi adamdır. Sakin tabiatlı. Ama gel gör ki ben sakın koca istemiyorum. Emin pısırik. Ben ne yapayım pısırik kocayı? Zorladım kendimi ama ısınamadım adama. Ben de bana dokunmasın diye saldım iyice kendimi. Yap yemek, ye yemek. Yap börek, ye börek. Yak sigara, söndür sigara. Oldum katana gibi. Çok da umurumdu.

Salonda otururken bazen bakıyorum Emin'e. Uzun uzun bakıyorum ama. O bulmaca çözüyor o sırada. Emin'in yerine onu koyuyorum. Demediydim adını, demeyeyim gene. Gençliğimde sevdiğim adamı diyorum. Emin gidiyor, yerine o geliyor. Bulmaca çözmüyor o, gazeteyle falan işi yok hiç. Hülya gel yanıma diyor, sarılıyoruz öyle birbirimize falan. Karşılıklı birer sigara yakıyoruz, bazen aynı sigarayı birlikte içiyoruz. Evlilik dediğin öyle olur! Ama işte Emin bulmaca çözüyor... Hele kalemi kapatıp gömlek cebine takışı yok mu? Bazen kapatmadan koyuyor kalemleri, cepler hep mürekkep lekesi. Neyse ki namaza başladı da savuldu gitti evden. Keşke daha evvel başlasaymış. İmam olsaymış keşke, beş vakit camide, yazları da umre organizasyonu falan yapardı belki. Ne var ki öğretmen bizim Emin ve bütün yaz evde! Hele yazın hiç çekilmiyordu, hiç. Her odadan bir Emin çıkıyor sanki. Mutfğa

gidiyorum orda, salona giriyorum orda, banyonun kapısını açıyorum orda. Yazları ürüyor sanki mübarek adam! Aman emeklilikten sonra bu emlakçılık işi iyi oldu. Gözüm görmesin de ne yaparsa yapsın, bana ne. İster camiye gitsin ister meyhaneye. Benim de çok derdime...

Ben bu Emin'in yerinde olsam çoktan boşardım beni. Tam boşanacak kadınım. Adama karşı yüzüm hiç gülmedi, doğru dürüst koynuna girmedim bile. Seyreldi de seyreldi o işler. En son ne zaman yaptık unuttum. Yüzüne gülmüyorum. İşini görmüyorum. Seni insan yerine koymuyorum. Ne yapacaksın beni? Alalım bana bir ev, boşa beni, gönder. Verirsin nafakamı otururum evimde. Nafaka da istemeyeyim peki, gider çalışırım. Çalışmak isteyene her yer iş. Bakarım başımın çaresine. Ama boşamadı herif beni. Boşamayı geçtim, bir kere olsun senin de şuran şöyle demedi. Bunu böyle yapma demedi. Çok korkuyor benden Emin. Benim de hoşuma gidiyor bu. Bir görünüyorum gözüne, ortalıktan kayboluyor hemen. Pısırik herif. Al bu Ekrem'inki de ayrı korku. Salak yaaa... Nasıl da tutuşmuş paçaları.

Geçen hafta Emin'in böbreğinde bir kitle görmüşler. Neyse bir şey çıkmadı. Ah be dedim böyle şeyler de hep Emin'i bulur, bizi bulmaz. Keşke dedim bende de olsaydı. Böyle tam Mürüvvet'in hastalığı gibi, huyu huyuma, suyu suyuma demişti ya hanı, böyle derdi derdime bir dert vereydi bana da Yaradan. Yalnız böyle onun gibi sürünmeden, temizinden çekip gitseydim bu dünyadan. Dedim, "Belki benim de vardır derdim, ne bileceksin doktora gitmeden." Aklıma düşünce bu, hemen randevu aldım şehir hastanesinden. Gittim bu sabah aç karnına. Kan verdim, ultrasona girdim, röntgen çektirdim fa-

lan. Çıkmadı daha sonuçlar, bakalım; ya nasip... Sonuçlar çıkmadı ama başka şey çıktı karşıma.

Otobüs durağında bekliyorum, bir kız var yanımda güzelce. Nasıl da benim gençliğim... Saçlar simsiyah, bele kadar. Yüzünde güller açmış, gözleri ıslık ıslık. Baktım kaldım öyle kıza. Kendi gençliğim geldi aklıma. Ben, dedim, bu zamanda dünyaya gelseydim, şu kız kadar olsam yeterdi. Bir sigara yaktım durakta. Kıza baktıkça efkâr bastı. Elinde telefonu, biriyle mesajlaşıyor. Nasıl gülüyor mesaj yazarken, beni bile güldürdü hali. Kendi evladına dua eder gibi dua ettim kıza. Bahtı açık olsun dedim, sevdiğine bağışlasın Allah, âmin. Derken bir araba durdu, arabaya bindi kız. Hani bakayım şunun sevdiğine de benim sevdiğime benziyor mu diye bir uzattım kafayı. Kim, bilin bakalım? Yaaa, bizim Ekrem! Bir de öptüler birbirlerini. Kızın sağ yanağını öperken göz göze geldik Ekrem'le. Şeytanın işi yok işte. Çıkarttı karşıma onu.

Heeeeeyyy gidinin Sevgi'siiii... Beni asla aldatmaz, göze alamaz, işini babam kurdu, evimizi babam aldı, dediğin Ekrem babanın aldığı arabada aldatıyor seni. Hem de su gibi bir kızla. Ama bunu sana söylemeyeceğim Sevgi. Haberin olmayacak yengecim. Niye biliyor musun? Seni sevdiğim için değil, Ekrem'i sevdiğim için de değil. O kara saçlı kızın hatırina söylemeyeceğim. Ben dua ettim mi, yemin ettim mi sözümünden dönmem. "Allah onu sevdiğine bağışlasın" dedim bir kere. Sevdiği de çıka çıka bizim Ekrem çıktı. Ne yapalım. Şans. Emin çıksa, ona bile tamam derdim. Dua ettim çünkü. Hem bakarsın, seni boşar, bu kızı alır Ekrem. Tak etti canıma senin afran tafran, babanın parasını başıma kakman, der alır bu kızı. Bakarsın senin veremediğin evladı bu kara kız verir

Ekrem'e. Kendi düğünümde oynamadım, ha bunların düğününde oynarım valla. Allah ömür verirse tabii, bakalım belli olmaz, sonuçlar çıkmadı daha. Emin'i de ondan aradım. Kaç günde çıkıyor bu sonuçlar diye soracaktım, hastanede herkesin surat bir karış, kimseye bir şey sorulmuyor. Açmadı telefonu. Açmasın. Ben de çok meraklıydım onun sesine. Eeee Sevgi, "Ben abini hiç aramam öyle" deyince, "Aaaa ben hep ararım Ekrem'i yenge. Boş bırakmayacaksın kocanı" dediydin yazın sizin yazlıkta. Bu sabah aramayı unuttun galiba...

SEVGİ

Cuma 15.00

Unutmadım. Biliyorum beni aldattığını Ekrem'in, Hülya Yenge. Hiç boşuna karşıma geçip öyle dik dik bakma yüzüme bu akşamki yemekte. Bak sizin o gelmek istemediğiniz aile yemeklerine ben her hafta taaa bu saatlerde hazırlanmaya başlıyorum. İşten erken çıkıp kuaföre geldim şimdi. Fön çektireceğim. Neden? Ekrem beni beğensin diye mi? Hayır. Ekrem beni de beğensin diye!

O senin kara saçlı kız ilk değil Hülya Yengecim. Biliyorum da elimden bir şey gelmiyor. Ben bunu ne sana ne başkasına ne anama ne babama ne de doktora anlattım yenge. Ben kısır değilim. Hepiniz öyle biliyorsunuz, öyle bilin. Bu dert benimle mezara kadar gidecekti ama madem herkes açıyor eski defterleri, ben de açayım.

Ben babamın bir çocuğuyum, başka ne kızı var ne oğlu. Olmamış. Beni hep el üstünde tuttular. Ben çocukken babamın küçücük bir matbaası vardı. Yalvarırdım babama beni işyeri-

ne götür, diye. Çalışayım isterdim. Götürmezdi. Kız ben seni okula göndermeye kıyamıyorum, işe nasıl götüreyim, der sarılırdı, gıdıklardı. Çok severdi beni, hâlâ da çok sever. Şimdi baban ne alaka diyeceksin ama seni de, Nurten Yengemi de babalarınız affedersin mal verir gibi vermişler Mürüvvet Anne'nin eline. Ama bana kıyamazdı babam. Ben de babamın sözünden çıkacak kız değildim. Evlenmem diye düşünüyordum. Niye evleneyim? Annem babam bakardı bana zaten. Ne temizlik yapmayı bilirdim ben ne yemek. Liseye gidip geliyor, ders çalışıyordum. İşte okul yolunda bu Ekrem çeldi aklımı. Siz bilmezsiniz şeytan tüyü var bu Ekrem'de. O kızları da öyle kandırıyordur, bilirim. Kandım ben de Ekrem'e. Sevdim. "Seni bana vermezler" dedi. İnandım. Çünkü muhtemelen beni kimseye kolay kolay veremezlerdi. Ben de kaçtım Ekrem'le. Daha kaç gün olmuştu konuşmaya başladığımız. Tanımıyordum doğru dürüst. Neyse kaçtık biz. İki gün sonra döndük geri. Biliyordum babamın affedeceğini, etti de. Ekrem'i evladı yerine koydu. Ne Mürüvvet Anne ne Kâzım Baba sevmiştir bu kadar Ekrem'i. Buna da adım gibi eminim.

Ben bu eve gelene kadar bu kadar sevgisiz insanlar görmedim. İşin aslına bakarsan, herkes elini vicdanına koysun, kimse birbirini sevmiyor bu ailede. Ne Mürüvvet Anne Kâzım Baba'yı sevmiş, ne Kâzım Baba Mürüvvet Anne'yi. Evlatlarını sevmemişler mesela. Bir tek Emin Abi'yi sevmişler, anlattıklarına bakılırsa. Ama bunun adı da sevgi mi şimdi? Mahvetmişler adamın hayatını. En çok sevilen çocuk, en büyük kurban olmuş. Doğru değil mi? Hülya'yla Emin Abi'nin birbirlerini sevmedikleri ortada. Yüzlerinden okunuyor. Ethem Abi'yle Nurten Yengemin evliliği meydanda. Kimsenin kavgası, gü-rültüsü yok ama kimsenin neşesi de yok. Kardeşler birbirleri-

ni kırk yıl görmeseler kırk yıl daha aramayacaklar. Bu kadar sevgisizlik içinde bir benim babam Ekrem'i sevdi diye söylemediğinizi bırakmadınız...

Size göre Ekrem kayınpeder yalakası. Yok öyle bir şey. Ben olmasam da sever babam Ekrem'i. Ayrıca ben de seviyorum kocamı. Geçen böyle dedim diye yengem bana "Aman sevecek şey kalmamış da kocamı sevicem" dedi. Sizin evlatlarınız var tabii. Onları seversiniz, ya ben kimi seveyim?

Söylemeyecektim ama yeri geldi, söyleyeyim. Birbirinizi sevin, sevmeyin, yattınız kocalarınızla. Biz daha o işi yapamadık Ekrem'le hiç. Yani yapsak belki çocuğumuz olacak ama yapamadık. O ilk kaçtığımız hafta Ekrem'le ayrı yataklarda yattık. Kaçmıştık ama korkuyorduk da. Hani meydana çıktığımızda olur da bir terslik olur, bizimkiler dava falan açarlar, bir geri dönüşü olsun işin diye bir şey yapmadık. Sonra da ben hiç yapamadım. Affedersiniz, bacaklarımı iki yana açamıyorum bile. Ölüverecekmişim gibi geliyor. Utanıyorum. Şurda anlatırken bile yüzüm kıpkırmızı. Ekrem her yolu denedi beni ikna etmek için. Doktora gidelim diye yalvardı ayaklarımın altına kapanıp. Yapamadım. Ne diyeceğim doktora gidip? Ne kadar ayıp. Ben kocamdan utanıyorum, doktora nasıl açayım kendimi?

Ben Ekrem'i çok seviyorum. Ondan başka kimim var benim? Ama yapamıyorum işte. Her seferinde diyorum, tamam bu kez olacak. Ama olmuyor. Ekrem bana azıcık sokulduğunda bedenim kilitleniveriyor. İmkânı yok açamıyorum bacaklarımı. Yaparsak çok acıyacaktım gibi geliyor. İnternette okudum, az insanın başında değilmiş bu dert. Çok kadın yaşı-

yormuş. Orda da öyle yazıyor. Bilerek, isteyerek değil, istemeden kasıyor kadınlar kendini diyor. Yaşamayan bilmez, öyle pis bir bela ki bu. Neler yaşadık biz Ekrem'le. Hülya Yengem bilmiyor tabii bunları. Bilmediği yerden konuşmak kolay.

Her yolu denedi, sonunda bıraktı Ekrem de bu işin peşini. Bir gece babamlardaydık. Babamla karşılıklı içtiler gene. Sonra geldik eve, bizimki sarhoş. Yine istedi, yine yok dedim. Başladı ağlamaya. "Ben erkeğim anladın mı, benim ihtiyaçlarım var" diye hem ağladı hem bağırdı. Ben de ağladım. Alışkın değilim birinin bana bağırmasına, pustum bir köşeye. Ağladım sabaha kadar. Sabah geldi, "Boşanalım Sevgi" dedi, "bu iş böyle yürümez." "Ölürüm de boşanmam" dedim. "Sen dışarda ne yapıyorsan yap, ama beni boşama" dedim. Bunu bekliyormuş Ekrem. Bir ay sonra geldi ilk parfüm kokusu. Ama ne yaparsın? Ağladım, ağladım, ağladım, sonra alıştım. Parfüm kokularından anlıyorum kadınların değiştiğini. Ama hiçbirine öyle gönlünü kaptırmadı senelerdir. Hiçbir parfüm kokusu altı aydan fazla sürmedi.

Anneme babama, herkese benim kısır olduğumu söyledik. Herkesin merhameti, sevgisi arttı bana. "Yazık, çocuğu olmuyor Sevgi'nin..." Herkes bana böyle bakıyordu etrafımda. Arkadaşlarım hamile olduklarını benden saklıyorlar. Üzülrüm diye söylemiyorlar. Bebeği olanlar yanımda bebeğini sevmiyor. Anneler Günü'nde en çok mesaj bana geliyor. "Senin için hep dua ediyorum Sevgiciğim, Allah sana da bir evlat verecek" falan. "Amin" diyorum, "düşünceli arkadaşım benim, amin kuzum." Böyle işte. Yalan değil, hoşuma gidiyor bu ilgi benim. Annem hayattayken beni dizine yatırır, saçımı okşaya okşaya ağlardı. Annemin benim için ağlaması bile

hoşuma giderdi. “Ah kadersiz yavrum” dedikçe kendimi kadersiz sayar, ben de onunla birlikte ağlardım. Neden kadersiz yavrum, diye severdi annem beni bilmiyorum. Herhalde tek çocuğum, diyeydi. Bilmiyorum. Annem öldükten sonra ağlayanım kalmadı ama dertlenenim hâlâ pek çoktur. Babacığım da çok üzülüyor çocuğumuzun olmamasına. Bir sene, “Kızım” dedi babam, “siz okumuş, tahsilli insanlarsınız. Benden daha iyi bilirsiniz ama ben de araştırdım, tüp bebek tedavisi diye bir şey var, şu parayı alın. Gidin doktora, baktırın kendinize, bana bir torun verin.” Ekrem de orda ama sus pus. Sesi çıkmıyor. Uzandım, aldım parayı. “Deneyelim baba” dedim. Babamlardan çıkınca asansörde verdim parayı Ekrem’e. “Denemeyeceksin di mi?” diye sordu. Başımı salladım hayır anlamında. Bana ilk kez orda “Allah senin belanı versin!” dedi. Bu anı hiç unutmam. Çok ağırıma gitti ama ne yapayım. O gece beni eve bırakıp gitti Ekrem. İki gün gelmedi. Parayı da biriyle yemiştir. Babama, denedik, tutmadı, milyonda bir ihtimalmiş çocuğumun olması dedik. Yalana da alıştım iyice. Hemen kınamayın beni. İnsanı yalana alıştıran şeyler damla damla işliyor kanına.

Ekrem askerdeyken ben iki yıllık üniversite okudum. Sonra dört yıllığa geçiş yaptım. Çoluk yok, çocuk yok, ev işi yok, ne yapacaksın, sınavlara hazırlandım falan o yıllarda. Belediyede işe girdim babamın zorlamasıyla. O zorlamasa çalışmazdım. Aslında o muhasebeci olayım, Ekrem’le çalışayım istiyordu ama Ekrem istemedi. Ayrı yerlerde çalışmak daha iyidir dedi. Benim ne yapacağıma ya babam karar veriyor ya Ekrem. Bana sen ne istiyorsun diye soran yok. Anne olamadım diye hep babamın küçük kızıyım. Kadın olamadım diye Ekrem için de hep babamın kızı olarak kalacağım, biliyorum.

Aramızda öyle herkes gibi bir durum yok. Yani nasıl diyeyim, evde biz dokunmayız birbirimize. Ama dışarıdan çok âşık görünürüz. Ne anlatırsan ona inanıyorlar insanlar. İşyerinde kızlara öyle bir anlatıyorum ki Ekrem'i sanırsın yataktan çıkmıyoruz. Öğlen yemeklerinde bazen kızlar sevgilileriyle, eşleriyle ne yaptıklarını anlatıyorlar. Ben de anlatıyorum. Biz her akşam yaparız diyorum. Ekrem kısır, bebeği olmuyor ama bu onu hiç etkilemiyor diyorum. Çocuk ilişkileri zayıflatıyor, eşleri birbirinden uzaklaştırıyor, bizim hiç öyle bir durumumuz yok. Bunca yıllık evliyiz ama ilk günkü gibi devam ediyor ilişkimiz, diyorum. Yalan da değil. İlk günkü gibi devam ediyor evet. İlk gün neyse hâlâ o. Ben hâlâ bakireyim.

Gerçekten normal bir evliliğimiz olsaydı, Hülya Yengemin Emin Abimden bıktığı gibi belki ben de bı kardım, sıkılırdım Ekrem'den. Hülya Yengem hiç sevmiyor Emin Abimi. Açık açık da söylüyor zaten. Ben onun yerinde olsam boşanırdım çoktan. Mutsuzsun, neden duruyorsun? Tamam bizim evliliğimiz de evlilik değil ama biz öyle mutsuz değiliz. Yani mutsuzuz ama öyle mutsuz değiliz. Bahanemiz var. Ayrıca ben çok seviyorum Ekrem'i. O olmazsa yaşayamam. Karı koca değiliz ama bence iyi bir evliliğimiz var bizim. Yani bana göre öyle. Ekrem'in de keyfi yerinde. Dışarıda bir hayatı var. Biliyorum. Ağırına gidiyor. Ama ne yapayım, elimden de bir şey gelmiyor. İyileşemediğime göre, beni boşayacağına aldatsın, ne diyeyim? Hatta bazen beni aldatırken, bana hiç sahip olamadığı için beni hayal ettiğini düşünüp içten içe mutlu bile oluyorum. Aman neyse... Bu duruma hepimiz alıştık. Mutluyuz biz Ekrem'le.

Bir tek Nurten Yengem alışamadı. Beni sürekli "Filanca yerde bir türbe var, oraya gidelim adak adayalım, Allah size

bir çocuk versin” diye sağı sola sürükleyip duruyor. İstemiyorum diyemiyorum. Çünkü o zaman bebek istemediğimi sanacaklar. Bunca yıldır tutturduğumuz, biz çocuk sahibi olmayı çok istiyoruz ama çocuğumuz olmuyor yalanı patlayacak. Mecbur gidiyoruz dediği yerlere. Bir ayağı aksak Nurten Yengemin, o haliyle benim için memleketin her yerini geziyor. Şehir dışından da bir yerler bulmaya başladı. Tur arkadaşım oldu çıktı. Bu işi kendine dert edindi. Sürekli üstüme üstüme Meryem sureleri okuyor. O işi hiç yapmadan hamile kalacağım bu kadının duaları yüzünden diye korkuyorum bazen.

NURTEN

Cuma 15.10

Bak-ben de hamur yoğururken onu düşünüyordum. Rifat Amcam bize masal gibi bir şey anlatırdı. Bir kadın varmış, bebeği olmamış da ekmek hamuru yoğururken Yaradan'dan çocuk dilemiş. Kurban olduğum Allah'ımın hikmetinden sual olunur mu? Kadın hamurdan bir bebek yapıp dururmuş, duası kabul olmuş da hamurdan bebek canlanıvermiş. Duayı öyle yürekten edeceksin işte. Düşünüyorum, bu kadar duama şimdiye kadar Sevgi'nin on kere anne olması gerekirdi ama olmadı. Olmuyorsa vardır yüce Rabbimin bir bildiği. Ama yine de öyle Allah versin, vermiyorsa kendi bilir deyip kenara çekilmek olmaz. İstemeye, dilemeye devam edeceksin. İnsan niye var? Yaradan'a kulluk etsin, dua etsin diye.

Sevgi iyi bir kız. Bu ailede kendime en yakın hissettiğim kişi o. Bir tane yalanı yoktur. Neyse odur. Hülya öyle değil. Çok öfkeli, çok sinirli. Öfkeyle sinir insanı yalana da teşvik eder, her türlü kötü huya da. "İnsanın içi neyse dışına da o yansır" diyordu televizyondaki hoca. Ben Hülya'nın dışından

ötürü içinden çok korkarım. Onun için hep dua ediyorum, diyorum, "Rabbim sen Hülya kulunun kalbini temizle, ona hidayet ver. O zıkkım sigarayı bıraksın. Haramdır." Bunların sülalesinde haramdan hiç korkan yok. Hele Ethem... Kocamdır, babam onu uygun görmüş, ona vermiş. Ben seçmedim. Ethem'in böyle olduğunu bilseydim belki evlenmezdim. Şimdi böyle söylemek de büyüklenmek gibi oluyor ama benim gördüğüm, bizim Ethem'de Allah korkusu yoktur. Dükkânda bire aldığını, üçe beşe satıyor, biliyorum. Diyorum Ethem Bey etme, günahtır. Diyor ki "Ticaret bu." Ticaret böyle bir şey olur mu? Ben Ethem'le evliyim, mecbur Ethem'in eve getirdiği parayı yiyorum. Ama içinde haram vardır diye korkudan az yiyorum. Doyacak kadar. Bir tek babamın evine gidince rahat rahat yemek yerim ben. Biliyorum, babam rızkına haram katmaz. Ama onlara da o kadar az gidiyorum ki. Ethem razı değil babamlara sık gitmeme. Bunları çok konuştuk, çok tartıştık biz Ethem'le. Bana "Sen geri kafalısın" deyip durur senelerdir. Kıldığım namaz, tuttuğum oruç, verdiğim zekât batıyor Ethem'e. Onu bir kere abdest alırken bile görmedim. Çok teşvik ettim. Her akşam oturur, kitaplardan, sahabeden, evliyalardan hikâyeler okurdum çocuklara. Hani hem çocuklar böyle büyüsünler hem belki Ethem duysun da aşka gelsin diye ama olmadı. İçinden gelmiyor demek. Sonunda çocuklara böyle şeyler okumamı da yasakladı. Çocukların beynini yıkıyormuşum. Babam benim beynimi yıkamış, ben de onun çocuklarına aynı şeyi yapacakmışım. Ne büyük günah şu yaptığı, bilse sesini çıkarmaz. Ama bilmiyor işte. Zaten bütün günahlar bilmemekten işleniyor diyor televizyondaki hoca. Bilse diyor, kendini bilse, Rabbini bilse, seva, cenneti bilse günah işler mi? İşlemez elbet.

Ben dini bütün bir evde büyüdüm şükür. Rıfat Amcam hocadır. Evimiz aynı avluya açılırdı. Rıfat Amcama okunmaya gelirdi insanlar. Ne güzel günlerdi. Rıfat Amcam ben evlenmeden az önce öldü. Keşke evlendiğimi görseydi. Hele Mürüvvet Anne'ye gelin geldiğimi bilse, kim bilir nasıl sevinirdi. Ethem'e bir tesiri dokunurdu muhakkak biliyorum, ama onu tanıyamadı. Çok iyi bir hocaydı Rıfat Amcam, çok. Çocuğu olmayan, evlenemeyen, inme inen, hastalanan ona gelirdi. Ben gelenleri karşılardım. İkramlar sunardım. Kendimi Rıfat Amcamın yardımcısı gibi hissederdim. Öldüğünde düşündüm, keşke onun yerine ben ölseydim dedim. Ben işe yaramaz biriyim neticede. Ama Rıfat Amcam öyle mi? Yaşasaydı Sevgi'nin işini bir çırpıda çözerdi amcam. Ne çok kadın gördüm ben, Rıfat Amcama çocuğum olmuyor diye okutmaya gelip de bir sene sonra kucağında çocuğuyla teşekkürle gelen. Sevgi'nin de şimdiye sıra sıra çocuğu olurdu, ama erken öldü rahmetli.

Ben bizim evden çok Rıfat Amcamın evinde dururdum. Karşı karşıya zaten evlerimiz. Onun çoluğu çocuğu yoktu. Çocukken daha, sen hep benim yanımda dur, gece uyumaya gidersin evinize, burda dur kızım derdi. Bir hoşuma giderdi ki sormayın beni avluya gelen diğer çocuklar arasında kayırması. Küçükken bir trafik kazası geçirmişim ben, bacağımanın biri sakatlanmış. Bir kere doktora götürmüşler ama babam her şey Allah'tan demiş, sonra da götürmediler. İlkokul öğretmeninim geldi bir gün evimize, "Ragıp Bey bu kızı doktora götürseniz ameliyatla, platinle uzatırlar bacağına, yazıktır, ihmal etmeyin" dedi. "Allah'tan olana ne diyeceksin?" dedi babam. Haklı. O gün ilk kez amcamla babam kavga ettiler. Amcam öğretmeninin tarafını tuttu. "Götür çocuğu" dedi babama. Babam "Çocuk benim çocuğum, senin değil. Sen karışma" dedi.

Benim yüzümden kavga ettikleri için o kadar üzüldüm ki anlatamam. Benim yüzümden kavga etmesinler de tek, isterse iki bacağım da sakat kalsın. Ayrıca Rifat Amcam okuyordu beni sürekli, uzasa onun duasıyla uzardı bacağım. Uzamadığına göre demek ki Rabbim böyle uygun görmüş. Ben alıştım böyle yürümeye zaten. İsyanım yok. Benim dışımda herkesin isyanı var. Vay niye öyle oldu? Vay niye tedavi ettirmediniz? Kızmadın mı babana, falan... İnsan babasına kızar mı? Ne kadar günah. Of bile demeyeceksin diyor Kuran'da. Elim ayağım tutuyor mu? Tutuyor. Evimin işini yapabiliyor muyum? Yapıyorum. Namazımı kılabiliyor muyum? Kılıyorum. Bacağım kısa olmasa koşu mu koşacaktım sanki? Genç kızlığımızda, Rifat Amcama Kuran öğrenmeye gelen kızlar "Seni böyle alan olmaz" deyip dalga geçmişlerdi benimle. Ben de sahiden de alan olmaz sanmıştım. Gitmek istemiyordum ki zaten. Rifat Amcamdan, anne babamdan, o avludan ayrılmak istemiyordum. Ama işte takdiri ilahi, amcam erkenden ölüverdi. Avlunun bütün neşesi söndü. Derken bir gün Mürüvvet Anne geldi, ara ara gelirdi zaten, "Oğluma tam da böyle, eli ayağı düzgün, dini bütün bir kız arıyorum, varsın bacağı kısa olsun, aklı kısa olmasın da" dedi, istedi beni babamdan. Bizimkiler de hemen verdiler. Mahallede ilk evlenen ben oldum. Baksana Allah'ın işine, kimse almaz dedilerdi, ilk ben vardım kocaya...

Varacağım adamın adının Ethem olduğunu öğrenince ne sevinmiştim ama. Rifat Amcam bize hep böyle büyüklerin hikâyelerini okur, anlatırdı. Ah dedim bu Ethem, İbrahim Ethem Hazretleri gibi bir büyük zat olmasın? Ne hayaller kurdum. O önde namazda, ben arkasında. Beraber sahurlar yapmak, iftarlar açmak... Beraber gencecik yaşta hacca gitmek... Bunları düşünürdüm hep evliliğimizin ilk yıllarında. Ama

hiçbiri olmadı. Kız mıyordum Ethem'e. Anladım ben. Bazen öyle olur. Ethem'e adı ağır gelmiş. Taşıyamamış. Ondan hep tersi gibi, aksi gibi davranıyor. Hiç inancı yok. Ben olmasam içki de içer, kumar da oynar. Öyle şeyler de yapar. Ama benden çekindiği için bulaşmıyor o işlere. Ben de hep diyordum Allah belki de beni Ethem iyice yoldan çıkmasın diye vazifeli kıldı. O yüzden ona hep dua ediyorum, her namazdan sonra Ethem için açıyorum ellerimi. Gerçi ben hepsi için dua ediyorum. Mürüvvet Anne'yi ben çok severdim, ötekiler pek hazzetmez. Bana bir zararı dokunmadı insancığın. Beni geldi buldu bak, topal halimle gelin aldı kendine. Ben onun hakkını ödeyemem. Üstünde hakkı olan insan hakkında kötü düşünmeyeceksin. Kâzım Baba için de dua ederim. Bir ayağı çukurda ama bak hep evlatlarının başında. Herkesi çekip çeviriyor, bizi bir arada tutuyor. Allah onu başımızdan eksik etmesin diyorum. Sevgi'yle Ekrem'e zaten hep duacıyım, Rabbim kucaklarını doldursun onların. Evlat gibisi yok. Hülya Yengeme duacıyım, Allah kalbindeki pası kaldırsın diye. Emin Abime dua ediyorum. A bak kabul oldu biliyor musunuz, yengem dedi, "Emin Abiniz namaza başladı" dedi, hiç kaçırmıyormuş vakitleri. Ona dua etmeyi bıraktım sonra, o kendi duasını kendisi eder. Çok şükür kavuşmuş Rabbine. Ama ötekilerin daha yolu var. Onlara dua etmeye devam. Fakat işte İbrahim Ethem Hazretleri'ne sormuşlar duanın kabul edilmesi için ne yapılmalı demişler, o da helal yenmesini tavsiye etmiş. Benim rızkımı Allah veriyor tamam ama, o rızkı bana Ethem getirdiği sürece ben nasıl helal yiyeceğim. Bire aldığını üçe satıyor.

Boşansam diye düşündüm bir kere. Boşanmak da kolay değil ki, televizyondaki hoca "Ortada hiçbir neden yokken, keyfi gerekçelerle boşanmak caiz değildir" diyor. Bir bağlana-

bilsem o canlı yayına soracağım, diyeceğim "Hocam, benim kocamın içkisi, kumarı yok. Beni dövmez, bana sövmez. Sabah işine, akşam evine. Kimseye bir kötülüğünü görmedim. Lakin inancı yoktur hocam, bir de ticaretle uğraşır. Şimdi benim onun ekmeğini yemem günah mıdır?" İsmimi vermem tabii. Kimse bilmesin. Herkes öyle bağlanıyor zaten, ismini vermek istemeyen bir izleyici diye yazıyorlar. Bakalım hoca-nun cevabına göre şeyi de soracağım. Bir keresinde Ethem'e ne içindi bilmem, "Böyle yapma Ethem, günahdır" dediydim de kalktı ayağa, elini havaya kaldırdı, "Ulan senin Allah'ın bi-zimkinden başka mı?" diye sordu. Bak, bak, kibre bak! Ora-cıkta çarpılıvereceğiz sandım ama bir şey olmadı şükür. İyi ki Rabbimiz affediyor bizi. Etmese bittiydik şimdiye ki dar.

Ethem'le öyle boylu boyunca bir muhabbetimiz yoktur bi-zim. Hiç yok demeyecek kadar işte; geldin mi, gittin mi, ne pişirdin, eline sağlık, babam aradı, selam söyledi, pazara gi-dilecek, falan öyle şeyler. Yeter. Daha ne konuşacağız ki? Ben ne desem kızıyor, yoktan yere günaha giriyor. Ben de Allah daha fazla günah yazmasın diye olabildiğince az konuşuyo-rum Ethem'le. Ama insan yine de muhabbet arıyor, sohbet arıyor. Her hafta cuma akşamları birimizin evinde toplanıyo-ruz. Ethem sevmiyor bu toplanmaları, erkenden kalkıyoruz gittiğimizde. Ama ben çok seviyorum. Ne güzel oluyor. Ben onlarlayken daha çok konuşabiliyorum. Ne bileyim, bildiğimi, öğrendiğimi anlatıyorum onlara. Ethem babasının, abisinin yanında kızamıyor bana. Allah'tan çocuklar da var. Onlarla konuşuyoruz, hasbıhal ediyoruz akşamları. Kendi odalarına kaçacak yer arıyorlar ama olsun. Varlıklarına şükür. Çocukla-rın da Ethem'in de.

Durumumuz iyi çok şükür. Ben Ethem'in yerinde olsam alnımı secdeden kaldırmam. Şükredecek ne çok şeyi var. Evlatları yanı başında. Neler okuyoruz gazetelerde, neler görüyoruz televizyonlarda. Gazeteye televizyona ne gerek, çık balkona yarım saat otur göreceğini görürsün zaten. O oğlanların saçlar bellerine kadar, kulaklarında küpe, kollar dövme. Kızlar desen birer karış kıyafetle geziyorlar artık. Bizim evlatlarımız öyle mi? Salih'in de Ayşe'nin de maşallahı var. Tertemiz çocuklar oldular. Salih'im olur da günaha bulaşırım diye dışarıya bile çıkmaz evladım. Okuldan eve, evden okula yavrucuğum. Ayşe'm desen maşallah suphanallah. Çok güzel okuyor. Anlaya anlaya okuyor bir de. Okuduklarını bana da anlatıyor. Tabii bazen yanlış şeyler de söylüyor ama öyle öyle bulacak yolu. Ben hep şükrediyorum yavrularımız için. Ethem de etsin istiyorum işte. Karın yanında, evlatların yanında. Baban hayatta. Kardeşlerin sağ. Anneciğin hakkın rahmetine kavuştu ama hepimizin gideceği yer orası. Erkenden kavuştu Rabbine. Böyle böyle düşünüp şükretmeli. Kazandığın parayı hayır işine yatırsana sen! Hadi kendin gitmiyorsun, göndersene her sene bir garibi hacca. Çok söylüyorum ama nafi. Belki bir gün Emin Abim gibi o da gelir imana. Herkesin zamanı var, her şey vaktine esir, hayırlısını versin Allah.

Bu akşam yemek bizde. Şehriye çorbası yaptım, taskebabi pişirdim. Kurbandan et kalmıştı. Yanına pirinç pilavı yaptım. Çoban salata yaptım. Ekmek yerine bazlama pişireceğim. Sıcak sıcak yensin. Onun hamurunu yoğuruyordum işte, Sevgi geldi aklıma. Çok iyi bir türbeden bahsettiler. Sevgi'yi oraya götürmem lazım. Çok çok kuvvetli türbeymiş. Biri gitmiş, çocuğu olmuş. Anlatacağım akşama.

Yemek pişti. Hamur tamam. Kabarsın akşama kadar. İnşallah tok gelmezler. Ethem bazen öğlen yemeğini fazla kaçırıyor. Akşamına az yiyor. Ne güzel oldu taskebabı, akşama karını aç olsa bari...

ETHEM

Cuma 15.10

Amma yedik ha. Kebabın üstüne künefeyi de götürdük, çaylar içildi. Kimsede tık yok. Öyle dolardan, ekonomiden, siyasetten falan konuşuyoruz. Belediye başkanı yolsuzluk yapmış, iş ayyuka çıkmış, herkesin dilindeymiş falan, abim bunları anlatırken, Ekrem birden konuya girdi:

“Ya o değil de abi, bazen talihsizlik de oluyor. Hani belki yolsuzluk değildir de komplo düzenlemişlerdir adama. Öyle şeyler de yapıyorlar. Bin çeşit insan var. Tam o sırada başka bir şey oluyor aslında ama adamlar öyle bir kameraya çekiyor, öyle bir açı yakalıyorlar ki sanıyorsun bambaşka bir şey.”

Ne diyor bu, diye dikkatle dinlemeye başladık Ekrem'i. Kulak kesildiğimizi görünce geri dönemedi anlatacağından.

“Mesela bak bu sabah ne oldu? Bir arkadaş telefon etti. Dedi Ekrem bizim kızı hastaneden alacaktım, ona doğru gidiyorum, yolda lastik patladı. Sen bizim kızı hastaneden alıp

okuluna bırakır mısın amcası? Yav dedim, olacak şey mi şimdi bu, işim var gücüm var. Fakat iyi de arkadaşım, tanırırsınız siz, Rıza, bildiniz mi?"

"Yok" dedik ikimiz birden.

Nereden tanıyacağız Rıza'yı biz? Birbirimizin hiçbir arkadaşını tanımıyoruz. Israr etti, üniversiteden arkadaşım yaaav, ta o zamandan falan dedi. Konu kapansın diye "He tamam bildik" dedik. "Bildik Rıza'yı... Anlat sen, devam et."

"Dedim Rıza, söyle hangi hastane, neresi falan. Aldım kızın telefonunu. Neyse dedim, kızım gel otobüs durağının oraya, ordan alayım ben seni. Kızı da tanıyorum, grafiker kız, gelir gider bizim matbaaya arada. Nasıl da acelem var, kızı okuluna bırakıp işe geçeceğim. Tam kızcağız arabaya bindi, kafayı bir kaldırdım kim, bilin bakalım?"

"Rıza mı?"

"Rıza kim?"

"Kızın babası demedin mi sen?"

"Yok, Rıza'nın lastik patladı ya, o sanayide."

"Kim?"

"Hülya Yengem."

"Aaaaa."

“Yaaaa. Hly Yengem de dikiliyor durakta. Œimdi gel de Hly Yengeme anlat durumu. Arabadan ineyim falan dedim ama arkadan da otobüs kornaya basıyor, bastım gittim mecbur. Yalnız abi, söylesem mi söylemesem mi bilemedim. Yengemin elinde sigara öyle otobüs durağında sabah sabah. Affedersin ama kadın millette de hiç yakışmıyor sokakta sigara” dedi Ekrem.

Abim boş gözlerle baktı Ekrem’e uzunca bir süre. Yemiş boku, hâlâ yengemin sigarasına laf atıyor. Mevzu ikisinin arasında diye ben girmek istemedim ama iten içe güldüm de hani. Tevekkeli değil az önce yengem arayınca kuyruğu titredibunun.

“Ekrem, hayatında biri varsa söyle oğlum, biz senin abiniz, kırk tane yalana gerek yok. Yok Rıza’ymış, lastikmiş” dedi abim gülerek.

Abimden böyle bir şeyi beklemiyordum. Ekrem’e kızacak diye düşünürdüm ben şahsen. Emin ğretmen bu. “Bunca yıllık eğitim hayatım bana gösterdi ki eşini aldatmak, kendini aldatmaktır...” falan, böyle cümleler gelir diye bekledim. Hiç değilse konuyu deşmez, kaşmaz, benim gibi gülüp geçer dedim ama üstüne gitti.

“ekinme anlat, kardeşlik bugünler için” dedi.

Hangi günler için ya kardeşlik? Bak ben buna takılıyım. Abimin aklına kardeş olduğumuz geldi. Vay anasını... Kimse-sizden hallice bir hayat sürüyoruz hepimiz ayrı evlerde yıllardır. Œimdi diyor ki biz kardeşiz.

Bunlara kalsa biz aileyiz. Her hafta yemeklerde buluşmayı aile olmak sanıyorlar. Abimin babası var. İsteddiği kadar şikâyet etsin, abim hep sevildi. Emin Öğretmen'i sevdiler, başını okşadılar, yanlarından ayırmadılar. Oysa annem bana bir kere bile kaşlarını çatmadan bakmadı. Bir kere bile saçımı okşamadı. Benim ne günahım vardı? Babam Ekrem'le beni herkesten gizli gizli severdi. Annem görmesin. Niye? Bilsem keşke sebebini. Ekrem gitti kendine bir kayınbaba, kaynana buldu, sığındı onlara. Abimin zaten anne babası vardı. Ben de belki Nurten'in anne babasıyla böyle bir bağ kurabilirdim ama ben ömrümde hayatımda bu kadar sofı insanlar görmedim. Annesi ben gittiğimde odaya girmiyor. Damadıym ben onun yaaa. Haremlik selamlık oturuyoruz. Nurten'e kalsa biz de öyle oturmalıyız. Ama Nurten'in onlardan farkı, saflığı. Nurten saf bir kız. Anası, babası, abileri ne anlattıysa inanmış. Bacağındaki kısalığın Allah'tan olduğunu düşünüyor. "Allah'tan değil Nurten, Allah'tan olsa öyle doğardın. Seninle ilgilenmemişler, sana araba çarpmış, sonra seni tedavi ettirmemişler, bacağın kısa kalmış, bu Allah'tan değil, bu babanın ihmaliindendir" diyorum. Bana diyor ki "Falanca ayet buyurur ki öf bile demeyeceğiz Ethem Bey, anne babaya öf bile demeyeceğiz." Yahu deme, ben de sana gidip babana isyan et, bağır çağır, öfle püfle demiyorum ki. Ama gör be kadın, bilim var, tıp var, tedbir var, tedavi var... Böyle böyle ne kavgalar ettik biz. Sonunda ben de bıraktım Nurten'in peşini. "Ben gitmem senin babanın evine" dedim, "sen de gidebiliyorsan kendin git." Şu hayatta annem yok, babam yok, karım yok, kardeşim yok... Bunca yokluk içinde var olmaya çalışıyorum. Abim şimdi gelmiş diyor ki kardeşlik bugünler için... Abi bu kardeşlik ben evlenirken neredeydi? Abi bu kardeşlik ben inşaatlardan demir toplarken neredeydi? Abi ben dükkânı kurarken, onca

borca harca girmişken, her ay krediyi ödeyemezsem ne yaparım diye düşünürken neredeydi bu kardeşlik? İkinizden de para istemezdim, gelin şu işin ucundan tutun demezdim, "Yoruldun" deseniz yeterdi be, "Aferin" deseniz yeterdi, "Sıkışır-san ben varım" deseniz yeterdi. İlla karımızı mı aldatmamız gerekiyordu kardeşlik bugünler içindir sözünü duymamız için, birbirimize açılmamız için. Eeee Ekrem, aldın abinden icazeti, dökül bakalım aslında kimmiş Rıza'nın kızı?

"Ya aslında öyle mühim bir mevzu değil abi. Bana takmış bir kız. Bırakmıyor yakamı. Bugün de işte ikna etmek için, bir daha görüşmeyelim demek için buluştum. Tam o sırada işte yengem gördü. Ben de dedim geleyim seninle konuşayım, sen de anlat yengeme. Yanlış anlamasın. Sevgi'ye söylemesinden korkmuyorum da olay kayınpederin kulağına giderse diye korkuyorum. Tadı kaçmasın adamın, tansiyonu da var."

Adam karısını aldatmış, karısından değil kayınpederden korkuyor. Vay arkadaş yaaa, bu para nasıl bir şey? Satın almış kayınpeder bunu resmen. Adamın tansiyonundan falan da haberi var. Kendi babasının neyi var biliyor mu acaba? Ama helal olsun yaa, oğlu gibi olmuş demek ki adamın. Ben olamadım. Kimsenin oğlu gibi olamadım. Ne annemin ne babamın ne de kayınpederin. Ama baba oldum. Oğul olmak ne demek bilmiyorum ama bir oğlum var. Koca dana oldu şimdi. Doğduğu ilk gün aldım bunu kucağıma, dedim "Ben seni çok seveceğim, bunu da sana göstereceğim." Yapamadım. Seviyorum ama bunu ona gösteremedim. Öyle sokakta elini tutamadım, okula gönderirken yanaklarından öpemedim, omzuma alıp gezdiremedim. Yapamadım işte, denedim ama pek olmadı. Sanki oğlum benmiş aslında, benim çocukluğummuş da ben ona baba-

lık ediyormuşum gibi hissettim. Hoşuma gitmedi o hal. Ama seviyorum çocukları, çok seviyorum. Salih'i de Ayşe'yi de çok seviyorum. Evden hiçbir şeyi eksik etmem. Daha çok çalışırım, daha çok kazanırım, her istediklerini alırım kızımın da oğlumun da. Her hafta pazara giderim mesela. Kaç erkek her hafta pazara gidiyordur bu memlekette? Gerçi bunun sebebi biraz da Nurten. Kadının takıntısı var. Ben haram kazanıyormuşum da az yiyecekmişiz. Yahu sabah ayazında açıyorum dükkânı, akşama kadar çalışıyorum. Ustasıyla ayrı uğraş, mimarıyla ayrı uğraş, tedarikçisiyle ayrı, muhasebesiyle ayrı uğraş. Ne haramı? Bire alıp üçe beşe satıyormuşum, buna haram diyor Nurten. Aldığım paraya satarsam biz açız Nurten Hanım, diyorum. Dinlemiyor bile. Nurten beni ne zaman dinler biliyor musunuz? İlahiyat okuyacağım, hoca olacağım, televizyona çıkacağım, hah işte ancak o zaman dinler. Ne diyordum, seviyorum çocuklarımı. Ama gösteremiyorum. Ben gösteremeyince onlar da belki seviyorlar ama onlar da gösteremiyorlar. Mesafeliyiz yani. Bir terbiyesizliklerini, saygısızlıklarını görmedim. Gelgelelim şu Ekrem'in kayınpederine beslediği sevgiyi de beslemiyorlardır bana. Baksana yahu adama, karıyı aldatmış, karıdan değil kayınpederden çekiniyor.

“Söylemez Hülya zaten merak etme. O öyle sinirlidir, nemruttur falan ama kimsenin dedikodusunu yapmaz. Gidip de Sevgi'ye söylemez. Ama sen onun damarına basarsan, kızdırırsan, o başka. Çat diye sana, ‘Sen önce kayınpederinin aldığı arabada karını aldatmamayı öğren’ der. Onu der bak, ona bir şey diyemem” dedi abim. Keyfi yerine geldi bir an. Yüzüne bakınca bunu hissettim. Kendi aklından geçeni güya yengem söylüyormuş gibi yapıştırdı Ekrem'in yüzüne. Anlamayacağımızı sanıyor. Gerildi Ekrem.

“Abi bana arabayı kayınpederim almadı. Ben senelerdir it gibi çalışıyorum, ev de alırım, araba da alırım. Bunu neden hep kayınpedere bağlıyorsunuz anlamadım.”

“Biz de çalışıyoruz oğlum, biz de it gibi çalışıyoruz. Ama alamıyoruz. Neyse Allah daha çok versin. Garson, oğlum hesabı alalım” dedi abim.

Mevzu geldi yine aynı yere bağlandı. Bizim çalışmamız, çalışarak mal mülk edinmemiz, abimin de çalışması ama geçinememesi... Garson, getir oğlum hesabı, ben alayım. Ben ödeyeyim. Nasılsa bu ailede her şeyin bedelini en çok ben ödedim.

EKREM

Cuma 15.30

Tabii canım, her şeyin bedelini siz ödediniz. Benim tuzum hep kuruydu sizin gözünüzde. Kayınpederden korktuğumu düşünüyor abilerim. Korkmuyorum. Ama adamın üzülmesini istemiyorum. Bu kadar insani bir duygum olamaz mı benim ya?

Sevgi'yi bulduğumda babasının kim olduğunu bilmiyordum. Kendime anne baba aramıyordum, eş de aramıyordum. Ama annem bunların ikisini de kendi kafasına göre evlendirdiği için beni de yakmasın diye bulabildiğim ilk kızı kaçırdım. Bizimkiler için büyük ikramiyeydi Sevgi. Bir kız kaçır, bir evin bir kızı olsun, babası zengin olsun, babası insan olsun, babası seni sevsin, evladı yerine koysun... Bundan büyük ikramiye mi var onlara göre? Yok gibi görünüyor, ben olsam ben de öyle düşünürüm.

Sevgi'yle evlendiğimiz ilk yıl bir gece kavga ettik. Edilmeyecek gibi değil. Yani öğrenmişiz biz, evlenirsin, karın olur.

Karınla sevişirsin. Bu sevişmelerin neticesinde de çocuğun olur. Ben bizde de böyle olacak sanıyordum. Kayınpederle kayınvalide oturup ne zaman çocuk yapsınlar, Ekrem'in okulu bitince mi yoksa Ekrem askerden gelince mi, diye plan yapıyorlar. Bilmiyorlar ki Ekrem emekli olduğunda bile çocuğu olamayacak. Çünkü sizin kızınız Ekrem'le sevişmiyor! Ben de istiyorum elbet. Hem çocuk istiyorum hem karımı istiyorum. Çocuğu da geçtim ya, ben karımı istiyorum. Genç adamım, canım istiyor, hayal etmesen de düş görüyorsun, rüya görüyorsun. Gece uyanıyorum... Sevgi yanımda yatıyor. Pijaması sıyrılmış. Saçlarını okşuyorum, sokuluyorum, öpüp kokluyorum boynunu. Elimini memelerine koyuyorum, geri çekiyor kendini. Bir bakıyorum, kilitlemiş yine bacaklarını, ağlamaya başlamış çoktan. Buna kaç erkek, kaç yıl dayanır söyleyin bana? Yalvarıyorum, yalvarıyorum sabahlara kadar Sevgi doktora gidelim, vardır bunun bir çaresi diye. Sen beni zaten hiç sevmiyorsun, diyor. Sevişmesek olmuyor mu, diyor. Sevişmek de sevginin bir parçası diyorum ama anlat anlatabilirsen.

Acaba diye düşündüm, başka bir sevdiği mi vardı? Sonuçta enine boyuna görüşmedik biz Sevgi'yle. On beş günde kaçmaya karar verdik. Belki kızın başka sevgilisi vardı. O ara ayrılmışlardı. Tam o sırada ben girdim hayatına. Kızın boşluğuna geldi, benimle evlendi ama aklı eski sevgilisinde hâlâ. Belki de onu istiyor. O yüzden beraber olmuyor benimle. Ne bileyim belki de boşanırız, o oğlana varırım tekrar, bekâretimi bozmayayım boş yere diye düşünüyor, nereden bileceksin? Sıkıştırdım, sordum. Gönlün başkasında mı Sevgi dedim. Yok dedi. Ben seni seviyorum dedi, başka bir şey demedi. Getirdi Kuran'a el bastı, yeminler etti. Senden başka kimseyi sevmiyorum, dedi. İnandım.

Belki de dedim beni beğenmiyor bu, benim erkekliğimde bir sorun var. Bilmiyoruz ki biz de, koca nasıl olunur? Kimden öğreneceğiz? Şimdi bak, söylemekten utanıyorum, Haydar Dümen'e bile yazdım ben. Rumuz kullandım. Rumuz: Çaresiz. Aynen böyle yazdım. Gönderdim. Günlerce adamın yazdığı gazeteyi aldım, benim sorumu yanıtlamış mı diye, yok, yanıtlamadı. Belki eline geçmemiştir, belki de eline geçmiştir ama gülüp dalga geçmiştir benimle. Ya da belki o da çaresini bilemiyordur, ondan yazmamıştır. Kütüphaneye gittim, bulduğum bütün kitapları döktüm önüme. Okudum, okudum, okudum. Tamam böyle bir şey var, diyor kitaplar. Kadının elinde değildir, diyor. Fakat nasıl çözüleceğini söyleyen yok. Ulan ben de biliyorum zaten böyle bir şeyin var olduğunu, herkesten iyi biliyorum, her gece yeniden öğreniyorum. Bana çaresi lazım. O da hiçbir yerde yok.

Kayınpederin evinde kalıyoruz o zamanlar: Sesimi yükseltmemiyorum Sevgi'ye, kavga edemiyoruz, surat bile assam anında farkına varıyorlar. İç güveysiyim neticede. İnsanların bir şey dediği yok ama ben sıkılıyorum. Gece yatmadan önce suyum falan içip de yatıyorum ki, gece olur da susarsam, su içmeye kalkarsam, kayınvalideyle falan karşılaşmayayım pijamalarla. O kadar sıkıntılı bir hayat. Neyse bir gece yine ben Sevgi'ye deneyelim dedim. Gene kapattı bu bacaklarını, başladı ağlamaya. Ben de gencim, cahilim, kadın sevmek ne, doğru düzgün bilmiyorum. Canımı öyle bir sıktı ki, ya Sevgi'ye geçireceğim yumruğu ya duvara. Duvara koca bir yumruk attım. Çıktım odadan. Barut gibiyim. Çıkıp gideyim dedim evden, ne olacaksa olsun. Tam ayakkabıları giyerken kafamı kaldırdım, kayınpeder. Ben de geleyim, dedi. Evliya gibi de bir adam. Öyle kolayına itiraz edemiyorsun. Senin ne işin var

ulan benimle, al kızını başına çal, demek istiyorum ama ağızımdan "Peki baba" diye çıktı cümle. Neyse, dedim ya bu içmeyi sever diye, beni aldı bir meyhaneye götürdü. Bu beraber ilk içtiğimiz akşamdı. O zamana kadar o içiyordu ama bana teklif etmiyordu. Dört kadeh içtik hiç konuşmadan. Konuşsam anlatabilecek miyim derdimi onu da bilmiyordum. Ne diyecektim adama, "Senin kızın açmıyor bacaklarını, biz size torun morun veremeyiz" mi diyecektim. Söylenecek şey de değil ki... Ama onun başka söyleyecekleri varmış.

"Bak oğlum" dedi, "Sevgi benim bir kızım. Sevgi kaç yaşında? Ya ben kaç yaşındayım?" Matematik problemi mi çözmeye geldik diyorum meyhaneye. Kayınpeder yaşlı. Dedi, "Sen bizim kuşakta bu yaşta kızı olan başka adam gördün mü?" Düşünüyorum, yok. Nereye varacak mevzu, onu da bilmiyorum. Babamı falan düşündüm, gencecik yaşta baba olmuşlar. Kayınpeder gecikmiş biraz baba olmakta, evet. Demek ki hemen çocuk yapmamışlar, bana da acele etme senin de benim gibi geç vakitte çocuğun olur falan diyecek herhalde diye bekliyorum. "Ben karımı çok sevdim" dedi. İyi, ben de seveceğim ama karım olamıyor. Yani nikâhlıyız tamam ama, tam olarak karım da değil. Çıkamıyorum işin içinden. "Ben karımı çok sevdim oğlum. Fakat bir kusuru vardı garibimin. Çok doktor gezdik biz. Sevgi'nin annesinin çocuğunun olmayacağını söylediler bize." E olmuş işte, günün birinde olmuş. Denemişsiniz. Biz deneyemiyoruz bile. Kader ortağı olabiliriz, ama tam olarak da değiliz. "Bir ayrıma geldim, gençtim, baba olmak istiyordum. Ya boşayacaktım karımı ya da çocuk sahibi olma hayalinden vazgeçecektim. Çok bedel ödedim oğlum. Ailemi karşıma aldım. Onlar bana yeni bir eş arıyordu. Karşı çıktım. Bak benim ne anam kaldı ne babam. Şimdi öldüler ama

sağlıklarında da onlarla görüşmedim. Onlarla görüşmeyince kardeşlerimle de tutturamadık dikişi. Neredeler bilmem bile. Kopardım ipleri. Ben kendi ailemi kurdum. Allah da tuttu elimden, yürü ya kulum dedi. İşimiz iyi çok şükür. Mutluyum, huzurluyum yuvamda." Dinliyorum ben adamı. Bana anneni babanı sil falan mı diyecek acaba diyorum. Ama benim annem kendini sildirir mi yaaa? Doğrar hepimizi. Kendisi beni evlatlıktan reddedecekse edebilir ama benim onu yok sayabileceğim bir durum söz konusu bile olamaz. Kayınpe- der ne sanıyor acaba bizimkileri derken dikti kafaya kadehi. "Ben Sevgi'yi evlatlık aldım" dedi. "Sevgi benim öz kızım değildir."

Beynim uyuştı birden, elim ayağım boşaldı. "Bunu benden ve annenden başka kimse bilmiyor. Sevgi de bilmiyor tabii. Aldığımızda üç yaşındaydı. Bize Allah'ın emanetidir. Hiç gönlünü incitmeden büyüttük, hatamız olduysa da bilmeden olmuştur. Benim bütün malım mülküm, her şeyim Sevgi'nindir. Ondan başka kimsem yok bak görüyorsun. Ne bir kardeş ne bir akraba. Bir karım, bir kızım. Sevgi narin bir çocuk. Kaçmasa evlendirir miydim, inan bilmiyorum. Hiç düşünmedim. İnsanların huzurlu bir yuvası ya oluyor ya olmuyor Ekrem. Hayırlı eşi bulacaksın, hayırlı evladı yapacaksın, kurduğun huzuru koruyacaksın. Kolay işler değil bunlar. Ben evimdeki huzuru satın aldım Ekrem. Karşılığında kendi geçmişimi sattım. Benim nereli olduğumu bile bilmezsin. Ben de unuttum. Şimdi bildin mi Sevgi benim için ne demek? Evladımı üzme. Karşılığında her şeyim senindir. Bu konuşmayı da bir kere yapmış olalım, bir daha yapmayalım. Sevgi bunu bilmeyecek. Bir kızın hayatını altüst etmenin anlamı yok şu saatlerden sonra." Böyle dedi. Ağladı. Uzun bir sessizlik oldu. "Ailesinin kim ol-

duğunu biliyor musunuz?” diye sordum. “Anası yetimhaneye bırakmış. Bileyim kim olduğunu diye aradım, sordum, buldum. Öğrenilecek, bilecek biri değil. Anlamışsındır. Onun da çocuğuyla işi yoktu zaten. Böyle geldik oğlum bugüne. Bundan sonra da böyle gitsin isterim” dedi. Bir şey diyemedim adama. Ne diyeyim?

Sevgi'nin öz anne babası değillermiş. Sonraki günlerim bunu sindirmeye çalışmakla geçti. Karım bir yalanın içinde yaşıyordu, aslında hepimiz bu yalanın içine sıkışmıştık. Artık ben de biliyordum, bunu Sevgi'ye asla söyleyemeyecektim. Belki de hastalığının altında yatan sebep buydu, kendisi de bilmiyordu gariban. Annesi kimdi acaba? Kayınpederin dediğinden annesinin hayat kadını falan olduğunu anladım. Öyleyse babası da belli değildi belki. Sevgi'nin bunu kaldıramayacağına ben de emindim. Geçtim Sevgi'yi, ben zorlanıyordum anlamakta. Fakat helal olsun be ihtiyarlara. Kendilerinin olmayan bir kızı nasıl evlat bilmişler, nasıl kol kanat germişler. Annemin babamın öz evlatlarıyız güya, bizi şöyle sevmediler. Düşündükçe Sevgi'nin derdi olmaktan çıktı iş, kendi derdime yanmaya başladım. Yine de bu gerçeği bile bile yaşamak çok kolay olmadı. Kayınpederin mesela tepesi atsa, hadi yallah gidin, zaten öz kızım bile değilsin dese, ne diye bakıyorum ben size dese, dımdızlak ortada kalacaktık Sevgi'yle. Böyle demeyeceklerini biliyordum. Biliyordum ama zihnim konuşmayı bırakmıyordu ki. Ben demek ki kayınpederin yerinde olsam, bir evlatlık alsam, yarın öbür gün kafam atsa koyacaktım kızı kapının önüne. Bütün kapılar bir şekilde bana bağlanıyordu, ya anne babama kızıyordum ya kendime.

Sonraları çok gitmek istedim. Ama onların Sevgi'ye olan düşkünlüklerini gördükçe ben de gidemedim. Kaldım. Yalanlar içinde yaşayıp gittik tertemiz. Bakire ve bakir bir çift olarak yaşamaya devam ettik. Yine de karımı elde edebilmek için uğraşmaktan vazgeçmedim. Neler yaşadık, yazsam roman olur. Zorla yapmaya bile çalıştım. Sevgi'den çok ben iğrendim kendimden. Yalvardım, ayaklarına kapandım, doktora gitmeye ikna edemedim onu. Kavgalarımız uzunca bir süre bitmedi. Sevgi bir keresinde intihar etmeye kalkıştı. Yine denediğimiz, yine olmadığı bir gün hap yutmuş garibim. O kadar narin ki antibiyotik içemez, o bile dokunur. Bir avuç ilaç içmiş. Annesi, yani annesi diye bildiği üvey annesi ölmüştü o zaman. Babasına Sevgi düşük yaptı da hastanede dedik. Yalanın bini bir para. Sonra yine kavga ettik tabii ama kendine bir şey yapar diye de çok korktum. Evlenmişiz, olmuş yedi sene. Sevgi bakire. Ben neyim peki? Ben de öyle. Sevgi bana "Sen git dışarıda ne yapıyorsan yap" dedi. Ben de gittim başka kadınlarla beraber oldum. Başlarda utandım, pişmanlık duydum falan ama alıştım sonradan ne yalan söyleyeyim. Hiç gönül bağı da kurmadım.

Ama bu sefer başka. Hülya Yengemin gördüğü kız, Esra, yarabbi nasıl söylesem, Allah özene bezene yaratmış. Kendi güzel ama huyu da güzel. Bizim matbaada grafiker. Bir evlilik geçmiş başından, küçük bir kızı var. Boşanmış. Terk etmiş adam bunları, yok ortalıkta. Erken evlenmiş, bakınca genç kız gibi görünüyor. Su gibi bir kız. Ev tuttum onlara. Kızı da kendi gibi bir güzel, bir tatlı dilli ki sorma. Kızı yanıma oturtuyorum, Esra'yı alıyorum kolumun altına, açıyoruz televizyonda bir çizgi film. Gül babam gül. O evden çıkıp Sevgi'yle yaşadığımız eve gitmek istemiyorum. Ama mecburum. Kayınpede-

rin bir ayağı çukurda. Karısı öldü. Bir biz kaldık adamın haya-
tında. Üstümde bu kadar hakkı olan adamı nasıl üzeyim ben?
Kayınpeder biz olmasak kimsesiz. Sevgi zaten kimsesiz. Esra
ve kızı da kimsesiz.

Benim kimsem kim peki?

EMİN

Cuma 15.40

Ekrem'e bak sen! Ekrem'e bak hele. Hem Sevgi'yi aldın hem parayı buldun hem sevgili yapmışsın hem de kayınpeder duymasın. Hem ayrırum dökülmesin hem kayınpeder üzülmesin! Ulan bu kayınpederi düşündüğün kadar kendi babanı bir gün düşündün mü acaba? Düşünmez, neden düşünsün? Nasıl olsa abisi var!

Bağladılar beni babamın kapısına, kendileri gezsınler sağda solda. Bunlar beni bakıcı yerine falan saymıyorsa ben de adam değilim ha. Ana bakan, baba bakan yabancılar var ya millet çalıştırıyor evinde, bu ikisi beni öyle kullanıyor. Kayınpeder üzülmesinmiş. Biraz da kendi babanızı düşünün ya. Bu adam ne yer ne içer ne giyer, hastaneye kim götürür, nazını kim çeker, sırtını kim keseler, dırdırını kim çeker; bir kere düşündünüz mü acaba? Düşünmezsiniz. Haftada bir akşam yemeğe alınca hesap kapandı sayıyorsunuz. Günde üç öğün yemek yiyor bu adam. Haftada yirmi yedi öğün eder, siz bir öğününde yanındasınız, diğerlerini kim düşünecek efendi-

ler! Düşünmezsiniz. Mesela ben "Babama ben bakıyorum" desem, dersiniz ki "Babamız değil mi, elbet bakacaksın. Bakıyorsan başkasının babasına mı bakıyorsun!" Böyle dersiniz ama Ekrem Bey başkasının babası için üzülebiliyor, ne güzel! Nasıl olsa kendi babası için üzülen bir Emin var. Sizin kafaya takmanıza ne gerek var? Biliyorum aynı şeyleri tekrarlayıp duruyorum ama ben her gün aynı şeyleri tekrarlıyorum. Sabah kalkıyorum, kahvaltıyı hazırlıyorum, babamı alıp indiriyorum aşağıya. Kahvaltıyı niye ben hazırlıyorum biliyor musunuz? Niye Hülya hazırlamıyor? Çünkü babam var. Ben hazırlayacağım ki Hülya "Bıktım her sabah senin babana kahvaltı hazırlamaktan" demesin. Demedi, Allah'ı var, bir kere bile demedi ama sanki hep öyle bakıyor bana. Bakışlarıyla bunu ima ediyor. Sinirli, mutsuz, huzursuz bir kadınla evli olmak demek, daha fazla sinirli, mutsuz ve huzursuz olmasın diye daha fazla sinirli, mutsuz ve huzursuz olmak demektir. Bunu yaşamayan bilemez. Devam edeyim ben. Sabah evden çıkarken Hülya'ya yarım ağızla "Öğlen babama bir şeyler hazırlayıp çıkarıverirsin" diyorum. O her seferinde "İyi ki söyledin, demesen aç bırakacaktım" diye tersliyor beni. Yine de demezsem aç bırakır belki diye korkup tembihliyorum. Asla böyle bir şey yapmayacağını bilsem de diyorum. O zaman evlatlık görevimi yapmış hissediyorum kendimi. Akşam eve geliyorum, mutfaktan çatal kaşık sesi gelince gidip babamı alıyorum. Yemekten sonra babamın çayını veriyorum. Sonra o evine çıkıyor. Ben namaza diye evden çıkıyorum, tamirhaneye okeye gidiyorum. Gece dönüyorum, eve girmeden önce babama çıkıp ilaçlarını veriyorum, hep sırtı ağrıyor, hep merhem... Ancak ondan sonra iyi geceler. Babamın sırtında ben var mı? Bu soruya Ethem ve Ekrem bir cevap verebilirler mi? Veremezler. Bilmezler. Sırtındaki beni geçtim, babamın bıyığı

var mı diye sorsam, her hafta görmelerine rağmen bir çırpıda söyleyemezler. Bakmıyorlar çünkü babalarının yüzüne. Bakmıyorlar.

Babamın sırtına merhem sürmezsek inliyor. Gece alt kata sesi geliyor. Merhem de işe yaramıyor bence ama o iyi geldiğine inanıyor, o inandığı için sürüyorum. Ekrem ve Ethem babamın iniltilerini hiç duymadılar. Adamın babasıyla alakası yok ki, adamın işi gücü kayınpederiyle. İşe bak yaaa, kayınpeder duymasın diyor. Duyarsa ne olur, duyarsa Sevgi'yi alır Ekrem'in elinden. Kızını aldatmanın bedelini önce kızını, sonra işini, sonra arabasını, evini, yazlığını bir şekilde elinden alarak ödetir adam buna. Hakkıdır, yapsın. Benim kızımı da aldatırsa kocası ben de alırım kızımı. Ama mesela açıkça söyleyeyim ki benim Hülya'yı bilfiil aldatmayı gözüm yemez. Çünkü beni bu şekilde kabul edecek başka birini bulamam bu saatten sonra. Bulsam bile kimsenin hayatını babamla dolduramam. Başka biri gelip de babama yemek yapmaz. Babamın evini haftada bir çıkıp temizlemez. Babamın çamaşırlarını yıkamaz. Babamın ütüsünü yapmaz. Başka biri derdini üst kattan bastonla vurarak anlatan bir kayınpederi çekemez. Bakmayın öyle, Hülya huysuzdur ama kendine göre vicdanlıdır. Annemle geçinemezdi ama babama hürmet eder, babası öldüğünden beri, kendi babası yerine koymuştur babamı. Ne Sevgi'nin hakkı vardır babamda bu kadar ne Nurten'in. Geçtim bunları, annemle bile bu kadar muhabbeti olmamıştır babamın. "Hülya geliyor bana, konuşuyoruz öyle eskilerden, hiç canım sıkılmıyor" diyor babam. Beraber parka bile gidiyorlar, oturduk, anlattık söğüdün altında diyor babam. Hülya'yı boşasam ben, değil başka kadın bulmayı, kendim çıkıp muhabbet edemem ba-

bamla. Hülya benim, babama yapamadığımı yapıyor. Ama bir yandan babam da Hülya'ya benim veremediğimi veriyor sanırım.

Düşünüyorum da biz Hülya'yla bir kere bile, bir kere bile parka gidip söğüt ağacının altında sohbet etmedik. Söğüdün altında susarak da oturmadık.

Sırf bunun nasıl bir şey olduğunu anlamak için babamı parka götürdüm bir pazar. Söğüdün altına oturttum bilerek. Konuşalım, dedim içimden, konuşuyorlarmış ya bakalım nasıl konuşuyorlarmış, benimle de konuşsun dedim. Ne sorsam "Boş geç şimdi onu" dedi. Hülya ne veriyor buna benim veremediğim bilmem ki. Hemen ağrılarını falan anlatmaya başladı bana. Sırtım ağrıyor, hiç geçmiyor, gece bacağıma sancı giriyor falan. Hülya'ya muhabbet, bize şikâyet... Ekrem anlatıyor hep, kayınpederle oturup rakı içiyorlarmış. İyi, biz de babamla çay içiyoruz her akşam. Balgamı oluyor sık sık, balgam söktürücü içiyoruz. Öksürüğü olunca turpun içini oyup bal akıtıyorum, turp suyu içiyoruz. Ağrıları olunca Gripin içiyoruz. Sinirleri bozukmuş mesela, sinir doktoruna götürmüş Hülya babamı. Antidepresan içiyor, onları da kafasına göre alıyor. "Sabah kalktım, baktım uykumu alamamışım, ama yatsam da uyuyamayacağım, içtim bir tane daha o haplardan, uyudum" diyor. Sonra da geceleri uyuyamıyor. Tıkır tıkır geziyor üst katta. Ekrem kayınpederle karşılıklı rakı içiyormuş! Gel de babanla ihlamur iç bakalım koca kış, nasıl oluyor?

Bunlar babama bakmayı ne sanıyorlar acaba? Yeri gelince "Eli ayağı tutuyor, yatalak değil" diyorlar. Yatalaktan hallice babam. Yatalak olsa yattığı yerden kalkmaz, böyle de oturdu-

ğu yerden kalkması mesele. Yediğini ayrı düşünüyoruz biz onun. Her pişirdiğimizi yiyemediği için ona göre yemek yapıyor Hülya. Her gün çorba yapmak zorundayız mesela, çorba olmadan doymuyorum diyor. Oysa içtiği on kaşık çorba. Öyle alışmış, ne yapalım? Ben bunca senede bir gün olsun "Ben yedim de geldim" diyemedim evdekilere. Babamın lokanta takıntısı var. "Lokantaya gidelim, lokantaya gittim" falan deyince uzaklara bakıyor, kafa sallamaya başlıyor. Ne bunun lokantayla derdi bilmiyorum. Hani canımız lahmacun çekti, pide çekti, dışarıdan söyleyiverelim, diyemiyoruz biz. Babamdan gizli kebabçıya gidip eve gelince bir posta da onunla yemek yemişliğimiz var bizim, anlamasın diye. Anlamasın da gönlü kırılmasın. Gerçi adamın lokanta takıntısı olmasa da gidemeyiz, çünkü yedikleri ağır gelir. Tansiyonu var, şekeri var. Evde pişen her şey babama göre. Kendimize göre bir şey pişirsek kendi kendimizi suçluyoruz biz, düzenimiz öyle. Sonra, babamın bir sepet ilacı var. Düzenli vermemiz gerekiyor. Bitince gidip yazdırmak gerekiyor. İlaç yazdırmak kolay mı be? Biz sizin gibi özel hastanelere gitmiyoruz hastalanınca. Bir kutu ilaç yazdırmak için bir saat bekliyoruz hastanede. "Gelmişken şunu da yazsanız..." diyoruz mesela, doktor basıyor azarı, "Görüyoruz biz ilaçları sistemde, yazamam, daha evde var görünüyor ilaçtan!" diyor. "Kaybettik biz onu, bir yere sokmuş babam ama kim bilir nereye sokmuş" diyemiyoruz. Mecbur boynumuzu büküp, "Bir daha bakalım madem doktor bey eve, bulamadıydık da..." diyoruz. Döne döne ilaç arıyoruz sonra evde. Ekrem Bey babamı görünce "İlaçlarını falan düzenli alıyorsun di mi babaaa!" diye bağırmayı pek seviyor üstten üstten. Sorup ilgileniyormuş gibi görünmek ne kolay. Gel de beraber yaşa bakalım, soruyor musun ilaçlarını düzenli alıyor musun diye. Sormazsın, çünkü takip etmen gerekir.

Her şeyini takip etmen gerekir. Göbeğinde bir çıban çıkmış. Deşmiş o çıbanı. "Neyle deştin?" dedim, "İğneyle" dedi. Mikrop kaptı yara, bozuk para kadardı, büyüdü, yayıldı göbeğine. İki ay pansuman yaptım yaraya. Ben temizledim, o kaşıdı. Haberin var mı bundan Ekrem? Yok. Kayınpederde olsa bilirsin ama. Kayınpederle kaplıcaya gittin kaç sene önce. Gittiğini ayrı anlattın, geldiğini ayrı. Diyemez miydin lan, "Abi ben kayınpederle kaplıcaya gidiyorum, babamı da alayım, sen de gel, birkaç gün dinlenmiş olursunuz" diyemez miydin? Demedin. Ulan bu adamı kaplıcaya götürme be, hamama götürme, ama gel bir gün de "Abi bir hafta da beraber yıkayalım mı?" de. Bunlar sanıyor ki, babam havlusunu omzuna atıp banyoya giriyor, dişini fırçalayıp duşunu alıp çıkıyor. Banyo kapısına kadar bastonla gidiyoruz, gerisini kol kola. Yıkanacağız deyince, surat bir karış oluyor babamda. Çocuk gibi kaçacak delik arıyor. Ulan bir hafta yıkamasam babamı, bir cuma yemeğine yıkamadan getirsem sofrada yanına oturamazsınız. Ben olmasam, bu işler size kalacak Ekrem Efendi, kendi babanın peşinde koşmaktan kayınpederi düşünmeye vaktin olmayacak ama haberin yok.

Kayınpeder babamdan büyükmüş ama maşallah çakı gibiymiş. Ulan o kadar bolluk içinde yaşlanır mı insan? Yemiştir her şeyin iyisini, derdini tasasını çözmüştür parasıyla, üşümemiştir hiç değilse... Üşümeyen adam hasta olmaz. Parası olan adamın derdi olmaz. Bunca yıllık öğretmenlik hayatım bana gösterdi ki dertsiz adam yaşlanmaz. Para her şeyin ilacı güzel kardeşim, parası olan adam yaşlanmaz. Senin baban işçiydi, erkenden çöktü evet. Babanın çektiğini sen çeksen sen de iki büklüm olursun. Bizim babamız iki büklüm oldu kardeşlerim. Eğilip doğrulamıyor. Skolyozu var. Bir yaşlının eğilip doğru-

lamaması demek, dışarıdan bakanlar için beli doğrulamıyor, eğilince kalkamıyor, zorlanıyor falan demektir. İçeriden bakanlar içinse kasıklarındaki tüyleri kesemiyor artık, ayak tırnaklarını kesemiyor artık, çoraplarını kendi başına giyemiyor artık demektir. Ekrem'e bak sen, kayınpeder üzülürmüş. Ulan biz banyoda babamla apış arası tıraşlarken sefa içinde miyiz?

ETHEM

Cuma 15.45

Kebapçıdan hepimiz farklı iç sıkıntılarıyla çıktık. Ekrem'in arabasıyla gelmiştik kebabçıya, dönüşte bizi tekrar dükkâna bıraktı. Ben geçeyim işe, akşama yemekte görüşürüz dedi, gitti. Akşam yemek olduğunu orda hatırladım, bizdeydi sıra. Öğlen yemeğinde buluşup gerildiğimiz yetmedi, bir tur da akşam yemeğinde buluşup gerilecektik. Saate baktım, üç kırk beş olmuş. Bu saatten sonra dükkâna dönsen ne yapacaksın? Abim de beni niye çağırdığını söylemedi daha. Saatlerdir beraberdik, camisi, emlakçısı, kebabçısı sıra sıra gezdik, daha bir kelam çıkmadı ağzından. Ben de atlayıp arabaya işe geçeyim diye geçirdim içimden ama bir yandan da merak ediyordum, bütün günümü benden alan bu mevzu neymiş acaba, öğrenmek de istiyordum.

Abim dükkânın kapısını açtı, buyur dedi o sırada. Buyuralım bakalım. Dök içini. Anlat. Dökül. İçeriye girince bunun telefonu çaldı, biri ev mi bakacakmış, kiralayacak mıymış neymiş, beş dakika da onunla konuştu. Dükkânın duvarındaki

bütün ilanları okudum. Kiralıklar, satılıklar, iki artı birler, üç artı birler, süperlüksler, ultralüksler. Çift yatak odalı bir ev ilanları vardı. O dikkatimi çekti. Bir evde neden çift yatak odası olsun? Karı koca ayrı yatsınlar diye mi acaba? Bizim ev üç artı bir. Birinde Ayşe kalıyor, birinde Salih, birinde biz. Biri de işte salon zaten. İki yatak odamız olsa yatağımı ayırır mıydım acaba? Nurten güzel bir kadın aslında. Çok sade bir güzelliği var. Ama nasıl desem o mazbut hali, o dindarlığı, o masumluluğu öyle bastırıyor ki güzelliğini, onu kadın gibi göremiyorsun. Eskiden haftada bir kez beraber olurduk. Takdir edersiniz, perşembe akşamları tabii ki. Öyle bir hal takınırdı ki günah işliyormuşum hissine kapılırdım karımla yatarken. Sonraları on beş güne çıktı aralar, sonra aydan aya. Şimdi öyle ayda bir kere, o da belki... Yine de iki yatak odamız olsa yatağımı ayırmazdım. Sabah namaza kalkıyor Nurten. O kalkınca onun tarafına kolumu uzatıyorum, o sıcaklık hoşuma gidiyor. Böyle düşününce karıma değil de karımın bıraktığı boşluğa sarılmak sinir bozucu.

Canım sıkıldı. Abim telefonu kapattı o arada. Kendi sessizliğimize gömüldük yine. Başımı kaldırıp dik dik abime baktım.

“Hayırdır” dedi.

Hayırdır mı? Kaç saattir konuşsun diye gözünün içine bakıyoruz, hayırdır diyor.

“Abi sen beni çağırdın ya bir şey konuşacağım seninle diye. Konuşmadın ya hani, onun için bekliyorum ya ben, hani bu saat oldu beraberiz” dedim, patladım artık.

“Haa o, yok ya o kadar da önemli bir mevzu değil. Şey diyecektim ben sana” dedi ve çekmeceyi açıp koca bir kahverengi zarf çıkarttı. O sırada tekrar telefon çaldı.

“Hay Allah yine arıyor adam, dur şuna bir bakayım, zor iş buluyoruz zaten” dedi, açtı yine telefonu.

Çekmecedan çıkan kahverengi zarfla kaldık baş başa. Ne var şimdi o zarfın içinde? Arkadaş oyun mu oynuyorsun? Bunun içinde vasiyet olsa, o kadar kalın vasiyet olmaz. Ne yazacak abim? Neyi vasiyet edecek Allah aşkına! Gerçi söylenmeye bayılır bu, söylene söylene yazmıştır. Ama değildir, dedim. Konuşmayı seviyor o, okuyup yazmayı değil. Öğretmenlik yaparken yazılı kâğıtlarını bile kızına okuttururdu. Abim ancak bulmaca çözsün, söylensin.

Para olabilirdi zarfın içinde ama abim bana niye para versin? Aramızda bir para alışverişi olacaksa benim ona vermem gerekirdi, bunca zamandır buna alışkındık. Yoksa senelerdir alıp da vermediği borçları ödemeye mi karar verdi? Bekle verir.

Doktorların istediği tetkikler mi acaba zarfta falan derken kapattı telefonu. Bir kere daha arayan olmasın, kapıdan içeriye biri girmesin de ne anlatacaksa anlatsın artık şu diye dua ettim içimden.

Derin bir nefes alıp verdi abim.

“Geçen hafta söyledim, doktora gittim. Bayağıdır idrara çıkarken yanma oluyor, babamı götürmüştüm hastaneye, ken-

dime sıra gelmiyor normalde de, gitmişken göstereyim dedim. Dediğim sana da hani böbrekte bir kitle gördüler, bir şeylerden şüphelendiler, MR falan istediler işte, neyse temiz çıktı çok şükür. Parça almaya falan gerek kalmadı. Fakat tabii korkuttu. Uyuyamadım o hafta hiç. İnsan takıyor kafaya. Dedim şimdi hadi bana bir şey olursa, ne olur, ne yaparlar?"

"Allah geçinden versin abi, deme öyle şeyler."

"Öyle, öyle tabii ama insan düşünüyor be Ethem. Hadi dedim şimdi öldüm, babamı ne yapacaklar mesela?"

"Ne demek babamı ne yapacaklar? Biz varız ya abi?"

"Sen varsın da sen evindesin oğlum. Uzaktan babamın sesi de hoş geliyor. Alışmadınız siz beraber yaşamaya."

Anlaşıldı mesele, dedim içimden. "Babamı siz alın, sırayla bakalım, siz de alışın, bana bir şey olursa birdenbire zorlanmazsınız, sizin eve de yavaş yavaş alışsın babam" diyecek. Haksız da değil, hakikaten abime büyük iş düşüyor babamla ilgili. Ama biz bunu konuştuk. Taaa abim emekli olmadan önce konuştuk. Bize kendisi teklif etti. "Annemiz öldü, babamız yaşlanıyor, yanına yoldaş lazım. Bu saatten sonra evlendirip başımıza iş açmayalım, biz altı üstü iyiyiz böyle. Emekli maaşını ben alayım, benimle kalsın" dedi. Biz de "Tamam" dedik. Hatta Ekrem, "Emekli maaşı yetmez abi, biz her ay Ethem'le düzenli sana para gönderelim yanlış anlamazsan, yetmediği yerde ordan da takviye edersin" dedi. Emekli maaşı bal gibi de yeterdi aslında, yettiren nasıl yettiriyor. Ama yine de gönderelim dedik. Başımıza kakıp duruyor bizim

kazancımızı, verelim, söylenmesin diye düşündük. Böylece bir maaş kadar da biz ilave ettik. Abim hem kendi emeklisini alıyor şimdi hem babamın emeklisini hem de bizim gönderdiğimiz parayı. Emekli aylığına zam gelince biz de artırıyoruz kendisine verdiğimiz nafakayı. Şimdi durduk yere öyle ölüm korkusuyla falan bu geliri kesmek isteyeceğini hiç düşünmezdim. Ama zorlandı demek ki. İyi göndersin, bakarız, sıraya bindiririz, bir ay bende kalır, bir ay Ekrem’de, sonra gene abim alır. Koyarız bir düzene.

“Bir de şu var, babam alıştı bizimle yaşamaya. Bana bir şey olsa da Hülya bakar ona. Siz de gözetirsiniz arada, idare edersiniz. Ama işte Hülya ne yapar? Yeniden evlenir mi bu yaştan sonra? Kız büyüdü ama yine de göz kulak olursunuz, amcaları yalnız bırakmasın. İnsan her şeyi düşünüyor be Ethem.”

“Haklısın abi. Haklısın da biz varız, dert etme sen öyle şeyleri. Bir de dedin ya temiz çıktı diye, takma kafana artık, bak bir şey çıkmamış şükür.”

“Orası öyle ama işte tam o süreçte şey aklıma geldi Ethem. Ben sana bunu hiç anlatmadım, gerçi kimseye anlatmadım da, aklıma gelince öyle...”

Zarfı tuttu abim, aha dedim, geliyor açıklama. Nihayet.

“Ethem, benim Hülya’yla evlenmeden önce konuştuğum bir kız vardı, fakülteden. Çiğdem. Seviyorduk birbirimizi ama hatırlarsın, annem Hülya’yla evlenmezsem hakkımı helal etmem deyince, korkudan ben, yani gençlik de var tabii, Hülya’yla evlendim mecburen. Sana da aynı şey oldu gerçi,

senin de kaderin aynı. O yüzden bilhassa seninle konuşmak istedim. Sen anlarsın belki diye. Ethem, biz bu Çiğdem'le bir daha hiç görüşmedik ama kopamadık da birbirimizden. Mektuplaştık hep."

Zarfın üstünde elini gezdirdiğini fark ettim. Sustu. Bir şey deyip bozmak da istemedim ama devam etmesi için de cesarete ihtiyacı var, belli.

"O evlendi mi abi?"

"Bir kere evlendi, beş sene evli kaldılar, sonra ayrıldı. O arada mektuplaşmadık hiç. Ama işte o boşandıktan sonra tekrar başladık. Beş sene hiç mektup gelmedi, sonra bir anda geliverince... Neyse işte öyle. Yani öyle Ekrem'inki gibi bir durum değil bizimki ha aklına bir şey gelmesin. Biz arkadaşlık aynı zamanda. Ne bileyim dertleşirdik, konuşurduk, anlardık birbirimizi. Öyle şey olunca, yani Hülya'yla da olmayınca hiç bu işler, konuşamayınca... Şimdi biliyorum doğru değil tabii, yazışmak da doğru değil ama insan bir hayat yoldaşı arıyor, hiç değilse dertleşmek için. Benim başka kimsem de olmadı-ğından..."

"Yok abi, isterse öyle olsun yani, beni ilgilendirmez zaten, sonuçta senin hayatın."

"Ya orası öyle tabii de, öyle bir durum yok yani. Yanlış anlama. Mektuplar var sadece. Ben onları senelerdir gözüm gibi saklıyorum. Açıp okuyorum arada. Yani mektuplaşmaya da devam ediyoruz tabii. Eskiden okula geliyordu mektuplar. Emekli olunca tabii, adres icap etti. Ben de, yani sana

şimdi komik gelecek ama ben dükkânı biraz da bir adres olsun diye tuttum. Hani mektuplar eve gelemeyeceği için doğal olarak.”

Laaaaan anladık, tabii de tabii. Benim başka kimsem yok, başkasıyla mektuplaşıyorum diyor. Çiftlemiş ikisi de karıları, bir de kimsemiz yok diyorlar. Kimseleri olsa harem kuracaklar... Bak nasıl izah etmeye çalışıyor halini. Hiç görüşmeden yazışılır mı, illa gidip görüşmüştür. Başkasıyla yazış, yengemle seviş, olacak şey sanki. Bir de beni ikna etmeye çalışıyor...

“Anladım abi.”

“Yani tabii içinde bir şey yok zaten, Hülya görse de bir şey olmaz ama, yine de ne bileyim, görmesini istemem tabii. Başka şey var zanneder. Hani aldattım falan diye. Yani öyle bir hastalık oluverince düşündüm, dedim ben öldükten sonra bulurlarsa mektupları, hiç izah edemem durumu, kendimi savunamam da. Öldükten sonra ortaya çıkan sır da başka türlü ağır olur haa, adama kendine savunma şansı da vermiyorlar. Kim ne anlıyorsa artık öyle kalıyor mesele. Hülya’nın öldükten sonra da bana düşman olmasını istemem. Sağlığım da zaten düşmandı, öldükten sonra bari olmasın. İşte öyle düşününce, dedim ben de Ethem’e anlatayım. Bak oğlum, burda, bu çekmecelerde mektuplar. Çekmecelerin anahtarları anahtarlığında takılı. Anahtarlık belimde. Ben ölünce hemen dükkânın anahtarlarını al belimden. Gel al mektupları. Artık yırtıp atar mısın, saklar mısın o senin bileceğin iş. Okuma. Çok rica ederim. Okuma.”

“Yok abi niye okuyayım senin mektubunu” dedim ama şimdi arkasını dönse abim, anında okurdum. Nasıl ya, insan bunca sene mektuplaşır mı?

“Telefonunu da alayım mı abi? Mesajlar falan...”

“Yok, mesajlarda bir şey yok. Almanaya gerek yok.”

Olaya bak, mektuplaşmışlar ama telefonlaşmamışlar mı? Hikâyeye gel. Başka telefonu vardır belki. Gerçi olsa onu da emanet ederdi. Belki onu da Ekrem’e söylemiştir. Garantidir bu. Pek bilir böyle şeyleri.

“Hiç görüşmediniz mi abi sahiden?”

“Yok. Görüşürsek kendimi kaptırırm, giderim diye korktum.”

“E gitseydin...”

“Gidemedim işte.”

“Neden yaa, bak bunca sene acı çekmişsin, başkasına özlem duymuşsun. Neden gidemedin abi?”

“Nasıl neden Ethem, kendine sorsana, sen neden gidemedin?”

EMİN

Cuma 15.55

Söyledim rahatladım. Yalan değil, takmıştım kafama. Bir gece öyle yatakta aklıma geldi. Dedim şimdi ben ölüverirsem, bunlar elbet gidecekler dükkâna da bakacaklar. Hülya'nın emlakçılık yapacak hali yok, mecbur boşaltacaklar dükkânı. Çekmeceyi de açacaklar. Mektuplar geçecek ellerine. Al başına belayı. Uğraş dur sonra. Gerçi ölmüş olacağım, ne uğraşacaksın da, yine de mesele işte. Ulan nasıl bir toplum baskısı varsa üzerimizde, genç yaşımızda göçtüğümüze, sevdiğimize kavuşamadan öldüğümüze yanmıyoruz da hâlâ yakalanacağız da rezil olacağız diye üzülüyoruz.

Bizim bir öğretmen arkadaş trafik kazası geçirdi, sizlere ömür. Gittik hastaneye hemen o saat. Kardeşi de yanımızda. İçeriden birileri çantasını getirdi. Çantasını, telefonunu, saatini, alyansını kardeşine teslim ettiler bir poşetin içinde. Adam ölmüş ama telefonu çalmaya devam ediyor. Haberi ordan burdan duyan adamı arıyor, tabii. Ölmüşsün ama öldün mü diye teyit etmek için yine seni arıyorlar. Elinde abisinin tele-

fonu, çalınca cevaplıyor kardeşi. Gelen mesajları falan okuyor. Vay be dedim, öldüğün anda bütün mahremiyetin bitiyor. Hayattayken ister misin biri alsın telefonunu, açsın okusun bütün mesajlarını. İstemem ben şahsen. Bir şey olduğundan değil ama yine de istemem. O günden sonra telefonumu her akşam oturup temizledim. Kimden ne mesaj geldiyse, sildim hepsini. Tertemizdir telefonum. Bir şey yok ha, yanlış anlaşılmasın. Ama mektuplar öyle değil. Okuduktan sonra yakıp atmak en iyisiydi belki de. Kıyabilseydim, yırtardım, yakardım, bir şekilde kaldırırdım ortadan. Kıyamadım. Koydum çekmeceye. Ama bak şimdi ölüm korkusu yapışınca yakama, düştüm mektupların derdine. İstemiyorum kimsenin okumasını. Rüya'nın, Hülya'nın ben öldükten sonra eve mektuplarla geldiklerini, açıp açıp okuduklarını, bana lanet okuduklarını, yukarı çıkıp senin oğlun bak neler karıştırmış diye babamın canına okuduklarını hayal ettim. Kızmazlardı belki ama kızmaları da dalga geçerlerdi. Ne bileyim işte ya, neresinden baksan hoş değil. Yırtıp atayım dedim ya da yakayım, sağlığında yok edeyim istedim. Ama kıyamadım. Nasıl kıyacak-sın. Bu kadar senenin hatırı var, bunca zaman saklamışım. Gözüm gibi bakmışım. Açıp açıp okumuşum, ezberlemişim satırları. Koklamışım onun elleri değdi diye. Nasıl atayım? Fakat şimdiye kadar bir kere bile birinin bulacağından korkmamışım, buna çok şaşırdım. Ne zaman ki ölüm korkusu yapıştı yakama, o zaman geldi aklıma mektuplar. En iyisi dedim ben bunları Ethem'e emanet edeyim. Ethem'de dursun, o nereye sokuyorsa soksun. Ama hemen yarın da ölmüyorum hanı, bilmiyoruz ki daha ne kadar yaşayacağım. Diyelim bugün Ethem'e verdim, canım yarın mektup okumak istedi, ne yapacağım? Gidip "Ethem, azıcık okuyayım, geri veririm" mi diyeceğim? Sonra işte bunu buldum, dedim yerini söyleyeyim,

gelsin ben öldükten sonra alsın burdan, yırtsın, imha etsin, saklasın, ne yaparsa yapsın!

Başta tedirgin oldum tabii. Yani sonuçta kardeşim ama nasıl tepki vereceğini de bilemiyorum. Mesela Ekrem'i hiç düşünmedim. Yalnız nasıl denk geldi ha... Ben nasıl söyleyeceğim diye düşünürken adam geldi döktü içini. Ben açıkçası Ekrem'i Sevgi'ye çok âşık, çok sadık falan sanıyordum. "Kocacım, kocacım" diye dolanır Sevgi bunun peşinde. Dedim mektupları buna verirsem, otururlar Sevgi'yle akşamları benim mektupları okurlar, gülerler, dalga geçerler. Hiç dedim Sevgi'yle Ekrem'in eğlencesi olamam. Ama Ethem'in Nurten'e anlatmayacağını bilirim. Nurten kaldıramaz böyle bir şeyi. Ethem bunu bilir. Bu yüzden de anlatmaz. Kendisi de okumaz. Sanayide büyümüş adam, bir tane kitap mı okumuş şimdiye kadar da açıp benim mektuplarımı okuyacak. Ekrem öyle değil ama, beğenirse basar bile matbaada. Çapsız herif, abim falan demez, "Emin-Çiğdem Mektuplaşmaları" diye basar kitabı. Millet de düşünsün dursun bu Emin kim, Çiğdem kim? Herkes merak eder ama bak, gerçek hayatta görüştüler mi hiç diye. Kesin merak ederler. Ethem de duyar duymaz onu merak etti. "Hiç görüşmediniz mi abi sahiden?" dedi.

Görüşmedik. Ama ben Çiğdem'i gördüm. O beni görmedi.

Çiğdem'in ilk mektubu geldiğinde bana, Hülya, Rüya'ya hamileydi. Ben okuldaydım. Hademe geldi, dedi hoca sana mektup gelmiş. Ne mektubu lan, dedim çektim elinden. Bir baktım zarfın üstünde Çiğdem Kaynar yazıyor. Allahhhh dedim, açamadım da zarfı. Elim ayağım titredi bir saate yakın. Açmaktan korktum. Yani demediğini bırakmamıştır bana.

Haklı da zaten. Ne dese haklı. O gün açamadım mektubu. Okulda dolabıma bıraktım, kilitledim dolabı da. Çıktım git-tim eve. Sabaha kadar hayalimde mektubu açtım, Çiğdem'in hakaretlerini, küfürlerini okudum. Ben de demediğimi bırakmadım kendime. "Pısırik köpek!" diye bağırttım Çiğdem'i yü-züme yüzüme. Allah'ın belası pısırik herif! Ananı seçtin beni yarın yolda bıraktın, dedim. Beni bu kadın için mi bıraktın! Ma-dem başkasıyla evlenecektin benimle neden gezdin hayvan! Ertesi sabaha kadar alıştırdım kendimi, artık yüzüme tükürse-ler gıkım çıkmazdı, arsızlaştım. Okula gidince açtım mektubu, dedim ne olacaksa olsun. "Nasılsın Emin? Uzun zaman oldu. Sohbetlerimizi özlediğimi hissettim. Cevap verir misin bilmi-yorum ama yazmak istedim. Umarım iyisindir? Sevgiler. Ç." yazmış. Küfürleri zarfın içine mi yazdı acaba diye zarfın içine bile baktım ama hakaret bulamadım. Cevap verip vermemek-te çok tereddüt ettim. Özür dilersem neyin özrünü dileyeye-ğim. Fakat yazmamak da çok zor. Gürler sonra oturdum kısa bir mektup yazdım ben de. Mektubuna sevindim, dedim. Beni düşünmüş olduğunu bilmek bile iyi geldi, dedim. Şartlar, de-dim. Öyle şeyler... Sonra yavaş yavaş uzadı mektupların satır-ları. O konu hiç açılmadı.

Benim senelerim Çiğdem yanımda olsaydı nasıl olurdu diye düşünerek geçti. Evliliğimizin ilk yıllarında evde salına-nın Hülya değil Çiğdem olduğunu hayal ederdim. Annemden babamdan uzak bir yerde yaşıyoruz hayalimde. Tayinimiz Doğu'ya çıkmış, mecburi hizmetteyiz. Bir köy okulunun iki öğretmeni-yiz. Kerpiçten bir evimiz var. Okuldan eve gelince sobamızı yakıyoruz. Sobanın üstüne koyuyoruz çaydanlığı. Tıs tıs bir ses geliyor çaydanlıktan. "Yemek yapmakla uğraş-mayalım" diyor Çiğdem, "kahvaltı gibi yapıverelim hayatım."

“Olur” diyorum. Peynir, zeytin koyuyoruz tabağa. İki yumurta kırıyoruz. Ekmek kızartıyoruz sobanın üstünde. Çiğdem’in üstünde kazak var. Terliyor kazakla, oda sıcacık. Çıkartıyor kazağını. Yanakları kıpkırmızı. Ben sofrayı alıp götürüyorum mutfaka, terlisin sen, çıkma diyorum. Bulaşıkları yıkayıp geri geliyorum odaya. Elektrikler gidiyor. Haydaaa diyoruz. Karanlıktayız. Bir dağ başındayız. Sobanın alevi tavana vuruyor. Ne yapacağız, sevişip uyuyoruz. Gece uyanıp uyanıp sobaya odun atıyorum, Çiğdem’im üşümesin... Böyle hayaller. Tam bu hayalin içinde kaybolurken Hülya gelir otururdu karşımdaki kanepeye. Yüzü asık. Elinde bir küllük, bir sigara...

Fakat bu hayaller beni çok yoruyordu. Unutturmuştum kendime Çiğdem’i. Kabullenmiştim durumu. Mektuplar gelmeye başlayınca yeniden başlamıştı hayaller. Deliye dönüyordum her mektupta, mutluluktan havalara uçuyordum.

Sonra bir ara seyrekleşti mektuplar. “Emin ben evlendim” diye tek cümlelik bir mektup geldi bir gün. Zarfın üzerinde Çiğdem Kaynar Arın yazıyordu. Altında adres yoktu. Aldım mesajı ben. Yazmadım. Kahrımdan öldüm o sene. Belki de dedim sırf bunu yaşamam için yazdı bana. Bütün her şey, o yazdığı mektuplar falan günün birinde beni terk etmek içindi. Nereden bileceksin? Yazamıyorsun ki. Arayıp soramıyorsun. Katlandım. Nasıl dayandım bilmiyorum ama dayandım. Onun mutlu olduğunu düşünüp teselli ettim kendimi. Kendime ona kızmamayı öğrettim. Kendime onun mutluluğunu dilemeyi öğrettim.

Beş sene sonra tek cümlelik bir mektup daha geldi Çiğdem’den. “Emin ben boşandım” yazmış. Yine cevap yaz-

madım. Sonra bir mektup daha geldi. Bu sefer koyverdim ben de. Yazdım, o evlendiğinde ne hissettiysem, o boşandığında ne hissettiysem, bütün duygularımı yazdım. O hiç "Buluşalım, görüşelim" demedi. Benim de demeye yüzüm yoktu zaten. Yalnız bir gün, nasıl cesaret ettim ben de bilmiyorum, bindim arabaya gittim bunun adresine. Hani eskisi gibi mi hâlâ, hâlâ güzel mi, ne bileyim hâlâ gençliğimizdeki gibi mi merak ediyordum. Arabanın içinde bekledim. Gördüm, biliyor musunuz. Yani uzaktan ama gördüm. Zaman değiştiriyor insanı. Kilo almış çok. Nasıl o kadar kilo aldı, incecik kızdı, şaştım kaldım. Hülya daha zayıf, siz düşünün. Ama güzel görünüyordu hâlâ. Unutturdum kendime o anı. Gitsem, görüşsek ne yapacağız? Ne olacağı belli. Yanına gitsem sonu belli. Ama bir başlarsa ilişkimiz onun da sonu belli. Ben Hülya'yı boşayamam. Yeni bir hayat için artık çok geç. Bir kez daha Çiğdem'in hayatını altüst edemem, diye çıkmadım ortaya. Ama yalan yok, hep mektuplaştık. O da görüşelim demeyince, ben de demedim işte. Daha ne kadar yazışırız böyle bilmiyorum ama ömrüm boyunca kimseyle konuşamadığım her şeyi Çiğdem'e yazabiliyorum. Ne yaptım, neler oldu o hafta, kaç ev gösterdim, kaç insan tanıdım, kan değerlerim nasıl çıktı mesela, ona varana kadar yazıyorum. İşten eve gelmişim, beni Çiğdem karşılamış, yemek masasına oturmuşuz, bana "Günün nasıl geçti?" diye sormuş gibi anlatıyorum. "Sen ne yaptın ben yokken?" diye sormuşum gibi okuyorum gönderdiği mektupları. Çiğdem'in orkidesi çiçek açtı bu hafta, kesin çiçek vermeyecek ama yine de budadım demişti, iddiaya girmiştik, ben kazandım. Hem de iki kere kazandım. Çünkü benim hayalimde çoktan açmıştı çiçek.

Ethem gittikten sonra hemen kâğıdı kalemi çıkardım, bir mektup daha yazdım Çiğdem'e. Bu Ekrem'in olayını anlatmam lazım hemen. Hülya'ya anlatamam. Zaten Hülya biliyor. Hülya bana anlatırsa, benim abilik icabı "Yanlışın vardır, yapmaz Ekrem öyle şey" deyip kestirip atmam gerekir. Ama Çiğdem'e anlatırım her şeyi. Anlatabildim mi Çiğdem'in hayatımdaki yerini?

ÇİĞDEM

Cuma 15.59

Ah canım, dur ben de sana anlatayım hayatımdaki yerini.

Öncelikle Emin'i düzelteyim. Orkide çiçek açmadı aslında. Emin sevinsin diye "Açtı" dedim. Doğruyu söylemek gerekirse benim evde orkide morkide yok. Çiçek yok. Kendime bir de onun bakımını yük edinmem. Orkide bakacak olsam çocuk doğururdum ben. Hiç değilse gösterdiğim ilgi alaka bir işe yarardı. Görüşmemenin en güzel yanı bu işte. İstedliğini söyle, istediğin yalanı uydur, nereden bilecek? Bak Emin beni orkide besleyen bir kadın sanıyor. Hâlâ eskisi gibi misin, diye sordu bir keresinde Emin. Öyleyim, dedim, sadece biraz kilo aldım, o kadar. Biraz, yani elli kilo kadar. Sigaraya başladım. İçki de içiyorum. Dört düşük yaptım, üç de çocuk aldırđım sen beni terk ettikten sonra. Bir kere evlendim, boşandım. Aynıyım yani, sadece biraz kilo aldım, o kadar.

Üniversiteydik Emin'le tanıştığımızda. Güzel bir kızdım galiba, bilmiyorum. Çok uzaklarda kaldı o hallerim, insanın

bir tane fotoğrafı kalmaz mı gençliğinden? Benim yok. Hatırlamak da istemiyorum zaten, şimdi yeri geldi de burda içimizi döküyoruz diye anlatıyorum. Yoksa açmam eski defterleri. Emin, nasıl desem, o yıllarda da pısrığın tekiydi. Şimdi biz pısrık diyoruz ama saf çocuktuk yani, kız gibiydi. Ensesine vur, ekmeğini al. Biz sevgiliydik ama elimi bile tutmamıştı daha. Hadi tutsun, hadi öpsün, hadi bir sarılsın falan diye bekleyip duruyordum ama yapamazdı o. Sıkıcı geliyordu aslında bana ama hoşuma da gidiyordu o halleri. Okul bittiğinde ayrılacaktım zaten, peşimi bırakmazsa diye de korkuyordum. Bu saf köylü çocuklarının böyle saplantıları oluyor. Okul bit-sin, işe başlayalım, mesafe girince kurtulurum diyordum. Benim ayrılmama gerek kalmadı, bunu biriyle nişanladılar. Ben de “Vay sen beni bıraktın, terk ettin”e getirdim meseleyi, kurtuldum Emin’den. Aman dünya varmış. Kimler kimler peşimdeymiş de haberim yokmuş bu salak Emin’in gölgesinden. Okul kantininde pinekliymişim, Emin gittikten sonra açıldı muhallebicilerin, sinemaların, arkadaş evlerinin kapısı. Çok geçmedi, işe de başladım, para da vardı artık. Giyindim, süslendim, süslendim gezdim. Emin’e kalsa evlenene kadar bakireydim, Emin gittikten sonra ohhoooo neler neler, kimler kimler... Yalan değil ya seviyordum ben eğlenmeyi. Hâlâ da severim. Ayrıldıktan sonra Emin aklıma bile gelmedi. Hatta epey zaman utanç bile duydum geçmişte böyle biriyle sevgili olduğum için. Yalnız, bir gece sevgilimden ayrıldım. Terk etti beni hayvan. Zaten hep öyle oluyordu, gönül eğlendiriyordu adamlar benimle, geziyorduk, tozuyorduk, yiyor, içiyorduk, sonra ayrılıyorduk. Bağlanmıyordum ben de, işim yok da âşık mı olacağım? Neyse, birinden ayrıldım yine bir akşam, nereden aklıma geldiyse Emin geldi. Dedim acaba Emin’le evlenseydim nasıl bir hayatım olurdu? İçinde acaba olan bü-

t n c mler karanlık. Ne olacağını, nasıl olacağını bilmiyor-
sun. Dur şuna bir mektup yazayım dedim. Eğlencesine  yle.
Çalıştığı okulu öğrendim. Benim her yerde tanıdığım vardır,
yoksa da hemen olur. Tanıdık bulmaya ne var? Yazdım mek-
tubu, sonra cevap geldi işte. O arada hep başka sevgililerim
oldu. Biri azıcık Emin gibi bir şey ıktı. Dur dedim evleneyim
şununla, ne var, olmazsa boşanırim. A, a katiyen aklıma gel-
mezdi beş yıl evli kalacağım. Adam ocuk istiyor, kız ben ne
yapayım çocuğu, okulda her yanımda ocuk zaten. Neyse bu
hamile bırakıyor, ben düşük yapıyorum, bu hamile bırakıyor
ben düşük yapıyorum, sonunda boşadım adamı. Onunla mı
uğraşacağım. O arada bu kadar kilo aldım işte. Veremedim de
geri. Ama neyse bir ev, bir araba aldım adamdan. Hakkımdı
zaten. Beş sene karılık yaptım adama. Bırakacak tabii. Az bile.
Donuna kadar alırdım da, çok da zengin biri değildi. Olanı da
aldım şükür. Bu oturduğu ev işte o evlilikten kaldı. İyi oldu.
Ben biriktirip de ev mev alamazdım kendime. Seviyorum har-
camayı, ne yapayım? Boşandıktan sonra gene geldi aklıma bu
Emin. Hemen bir mektup daha fişekledim. Damladı hemen.
Neyse yazıyor bana habire. Kaç sene oldu. Alışkanlık oldu
artık. Emin'e olmayan, olamayan iğdem'in hayatını yazıyo-
rum. Okuduğu kitapları anlatıyorum. İzlediğim filmleri...
Okulda olanları. Evden işe, işten eve diyorum. ieklerim var
diyorum. Bir tane bile iek yok evde. Yaptığım yemekleri an-
latıyorum. Yok kız, yemekle mi uğraşacağım? Dışarda her yer
yemek. Annemleri ziyarete gittim diyorum, oysa gitmedim.
Hani nerde anne baba? Annemler görüşmüyor bile benimle.
Telefonlarıma bile ıkmıyorlar. Seneler  ncesi bir gece annem-
le babam at kapı çıkıp gelmişlerdi. Ben kapıyı açtım, elimde
şarap kadehi, içerde sevgilim, üstümde gecelik. Yüzüme t -
k rd  babam, senin gibi evlat olmaz olsun dedi. Alıp annemi

gitti. Çok da umurumdu. O olay olmasaydı, şimdi kesin ikisine de ben bakıyordum. Öyle oluyor, anne babalara evlenmeyen ya da boşanan kız kardeşler bakıyorlar. Öteki kardeşler sırf evliler diye sefa sürüyorlar. Bizde de öyle olurdu kesin. Var mı bende o göz. Hiç düşmedim peşlerine, kardeşlerim aradı, açmadım. Kestim ilişigimi. Kaç sene sonra merak edip aradım, onlar da benimle görüşmediler. Çok da derdimdi.

Neyse, Emin bana görüşelim demedi hiç. Ben de ona demedim. Görüşmem zaten. Ben onun beni hep öyle hatırlamasını istiyorum. Öyle masum. O benim gençliğim, anlatabiliyor muyum? Unuttuğum beni hatırlayan tek kişi o. Ve galiba beni gerçekten sevmiş tek adam. O yüzden bırakalım öyle kalsın. Beni hep evde fasulye ayıklarken, kendime çay demlerken, kendime kazak örerken, orkidelerimi budarken hayal etsin. Kime ne zarar? Bazen neler uyduruyorum Emin'e, bir bilseniz. "Goblen öğreniyorum" dedim bir keresinde mesela. İğneye iplik geçiremem ben be, ne gobleni. "Akşamları oturup saatlerce goblen işliyorum. Unutmabeni çiçekleri yapıyorum" dedim. "Gözlerini çok yorma canım benim" yazmış. Bir keresinde "Karşı komşum çocuğunu bana bıraktı, iki gün bende kaldı çocuk, onunla ilgileniyorum" yazdım. Karşı komşum bana çöpünü bile bırakmaz. Kaldı ki komşuya iki gün çocuk bırakılır mı? "Bir tek bana güveniyor karşı komşum" dedim. "Çiğdemcim böyle bir komşun olmasına çok sevindim, sen yalnızsın, aklım hep sende. Komşum iyi, deyince rahatladım" yazmış Emin. Böyle şeyler işte, gün geçiriyorum.

Benimkiler yalan ama Emin'in yazdıklarının harfi harfine doğru olduğunu biliyorum. Emin bana ne yaptıysa, o günlerde ne yaşadıysa anlatıyor. Sıkıcı bir dizinin senaryosunu

okur gibi okuyorum mektupları. Ay Allah'ım diyorum iyi ki de terk etmiş beni zamanında, yoksa Hülya'nın yerinde ben olacaktım. Sabahtan akşama kadar kocana ve babasına hizmet et, olacak şey mi ayol? Geçen sene mi neydi, bir mektubunda sana bir sırrımı vereceğim yazmış. Ay nasıl heyecanlandım, bayılıyorum biri bana gizli bir şeyini söylesin, ben de gidip onu başkasına söyleyeyim. Dedim dur bakalım bizim Emin'den ne sırlar çıkacak. "Bazen" demiş, ay bak sinirim bozuldu, anlatırken bile gülesim geliyor... "Bazen" demiş, "evden camiye diye çıkıyorum, arkadaşın tamirhanesine okey oynamaya gidiyorum Çiğdem." Sırta bak, sırta. Umarım beni ayıplamazsın, demiş sonra, döşemiş gerekçesini. Kahkahalarla okudum. Ay dedim kendi kendime, ay Emiiiiin, iyi ki terk etmişsin beniiii. Düşünsene böyle bir adamla evlisin, adamın senden sakladığı bir sır var, o da camiye diye çıkıp okey oynamaya gitmek. Sıkarsın boğazını iki günde...

Sıkıcı da olsa Emin'in mektuplarını okumayı severim. Alıştım ben mektuplara. İki gün mektup gelmese üzülüyorum. Hoşuma gidiyor ay, böyle kendimi çok kıymetli, çok şey hissediyorum. Ney hissediyorum? Ay, bilmiyorum. İyi geliyor işte, yazsın, yazsın, sevsin beni uzaktan.

Geçende ne yazmış o, hah şey demiş, "Kendimi yapayalnız ve kimsesiz hissediyorum. İyi ki sen varsın." Yalnız kalabildiği bir gün yok salağın, her tarafı vıcık vıcık akraba dolu, kendini yalnız hissediyormuş. Biz ölelim madem yalnızlıktan Emincim yazacaktım, yazmadım. "Ben varım Emin" dedim. "Ben varım, sonsuza kadar..."

Yalandan kim ölmüş?

KÂZIM BABA

Cuma 16.00

Eyyy, kurt kocayınca köpeğin maskarası olurmuş. Şunlara bak, hepsi tutturmuş, yalnızım da yalnızım. Yedi kat elin bile haberi var yalnız olduklarından. Haksız da değiller. "Ben varım ya oğlum. Ben varım. Babanız var." Böyle diyemedim ki hiç çocuklara. Diyebilsem Ekrem gidip içgüveysi girmezdi kayınpederinin evine. Ekrem'den içgüveysi olur mu? Olmaz ama ne yapalım, arkasında duramadım ki çocuğun. Hepsinin durumunu biliyorum, görüyorum. Anlatmalarına gerek bile yoktu. Babalar görür. Ama elimden bir şey gelmedi, gelmiyor da. Benim hatamın bedelini çocuklar ödedi. Üçü de. En çok Ethem mi? Ekrem mi? Emin mi? Bilsem...

Şimdi bana kızıyorlar, kendisini yanımıza aldım diye kızıyor Emin. Her akşam sırtıma merhem sürmek zor geliyor. Bu işlerin ona kalacağı belliydi. Haklı. Her hafta illa bir araya gelelim diye uğraşıyorum. "Eğer ki her cuma akşam yemeğinde buluşmazsanız size hakkımı helal etmem" dedim. İnsana zorla iş yaptırmayı, ağırlık olmayı da Mürüvvet'ten öğren-

dim. Yemekleri aksatmayın, sizden babanız olarak tek isteğim budur, başka da bir isteğim yoktur, diyorum. Çok işe yarıyor. Buna da kızıyorlar. Zorla geliyorlar yemeklere. Ben olmasam bayramdan bayrama ya görürler ya görmezler birbirlerini. Ne bayramı? Bayram mı kaldı? Ben varım diye var bayramlar da, ben olmasam bayramlarda da görüşmezler. Ben ölene kadar böyle gidecek, ben öldükten sonra kimse bakmaz birbirinin yüzüne. Benden sonra tufan...

Akşama yemek Ethemlerde. Dün akşam yıkadı beni Emin. Perşembe geceleri banyo vakti. Emin yatsıdan sonra geliyor, beni banyoya sokuyor. Yorgunluk. Siliniversek yetecek ama rahat vermiyorlar adama, kokuyormuşum. Yaşlılıkta yıkanmak çok zor. Soyunmak giyinmek ölüm gibi geliyor bana. Üstümü çıkartmak zor. Düşeceğim diye korkuyorum. Düşüp de bir yerimi kırırırsen, o zaman işim iş. Kemikler de kaynamaz bu yaştan sonra. Şehir yerinde yıkanmak âdeti var. Yıkana yıkana eskitiyorlar kendilerini. Torun her gün banyoya giriyor. Ne zaman görsem kafada bir havlu. Emin de öyle. Benim çocukluğumda öyle değildi, on güne bir yıkanırdık. Su mu var, sabun mu var yıkanacak? Bu ikisini bulsan yıkanacak vakti bulamazsın. Arada paran pulun varsa hamama gidersin, uzun uzun yıkanırsın. Yoksa gir, yıkan, çık. Emin enikonu yıkıyor beni. Banyoya sandalye koydu. Onun üstüne oturuyorum. Kolumu kaldırmak bile zor geliyor. Her hafta da kese yapıyor. Yav diyorum, her hafta her hafta keseye ne gerek var. Paralıyor beni. Kızıyorum ama sonra da iyi geliyor. Kesenin üstüne sürüyor sırtıma merhemi. O zaman sanki daha yeğniliyorum. Bir temiz uyku oluyor ki banyodan sonra... Başka akşamlar o kadar rahat uyuyamıyorum. Öksürük de çok. Balgam yapıştı mı katiyeti yok uyutmuyor. Ha babam

öksürüyorum. Yıkandığım akşamlar, öksürük de olmuyor ne hikmetse. Buhar mı açıyor, nedir. Emin'e gel beni her akşam yıka desem, her akşam yıkar. Ama demem. Yorgunluk. Kimi vakit, öksürük gelince tıkanıyorum. O zaman hastaneye gidip buhar bağlatıyoruz. Biraz açılıyorum. Bu buhar makinelerinin evde olanları varmış. Alalım dedim Emin'e bir iki kere. Almadı. Babası oğluna bağ bağışlamış, oğlu babasından bir salkım üzümü kıskanmış.

Akşama yemek Ethemlerde. Ben bunların içinde yalan yok ya en çok Ethem'i severim. Ama gösteremem. Göstermemeyi öğrendim çünkü. Ethem'i severken sevmemeyi öğrendim ben. Mürüvvet öğretti. Ethem'i sevemeyince Ekrem'i de sevemedim. İkiz gibi büyüdü onlar. Araları yakın. Ama Emin'i sevdim, bir Emin'i sevdim. Bir ona müsaade çıktı Mürüvvet'ten çünkü.

Bir hatanın bedeli bu kadar mı ağır olur? Ömrüm bu sorunun cevabını aramakla geçti. Geldim bak şu yaşıma, bir ayağım çukurda, hâlâ bunu soruyorum. Hata mı yaptım ben gerçekten? Bizim zamanımızda günah vardı, şimdi günahların adı hata oldu. Belki olanlar şimdiki zamanda olsaydı başka olurdu. Bambaşka olurdu. Bin tane yol bulunurdu. Bunlar sanıyorlar ki bir kendileri çocuk oldu, bir kendileri evlendirildi, bir kendileri sevilmedi. Bizi de pamuklara sarmadılar. Benim çektiğimi çekseniz ne olurdu acaba? Ekrem'in kayınbabası kimsesizmiş ya hani, ben neydim sanki?

Hepsi bir kerede döküldü bak, ne güzel anlatıyorlar kendilerini. Benimki o kadar kolay değil. Şöyle oldu da böyle oldu diye kolay kolay anlatamayacağım. Hatırlamak da iste-

miyorum zaten. Bir şey olsa da her şeyi unutuversem. O dediğim şeyin adı ölüm. Ben senelerdir onu bekliyorum. Gelse hemen gideceğim. Bana sorsalar bir gün daha fazladan ömür istemem. Ama sana soran yok işte, uzattıkça uzatıyor Yaradan ömrümü. Ben her sabah uyanıp "Hazırım Rabbim" diyorum, "gel al canımı." Gelen giden yok daha. Ölsem her şey bitecek. Ölmesem de bunasam hiç değilse. İnsanın en büyük hayali ya ölüm ya alzaymır mı ne, ondan olur mu? Olur. Bunayayım diye bunak gibi oldum ben daha kırklı yaşlarımda. Kırk yaşına girince kafama takke giymeye, belime kuşak sarmaya, tespih çekmeye başladım. İlk torunu kucağıma verdiklerinde üstüme bir dedelik çöktü. Hah dedim, oluyor, dede olursam, bunarım. Bunarsam alıverir Allah canımı. Öyle sanıyordum ama öyle değilmiş. Belim iki büküm oldu. Ben yaptım bunu. Öyle yürüye yürüye, doğrulmaya doğrulmaya, iki kat ettim kendimi. Ama gene bunamadım. Kafam yerinde. Bunasam, silinse her şey. Emin'i tanımasam mesela bir geldiğinde. Kimsin sen desem, nasıl rahatlarım. Ama turp gibiyim. Daha ayak sesinden tanıyorum Emin'i.

Akşama yemek Ethemlerde. Keşke şimdilik ölsem de yemeğe bile gitmesem. Ama öleyim denince ölünmüyor. Bakalım daha ne kadar yaşayacağım. Ama bu sır bana dert oldu, yüküm ağır. Onu sanki böyle sırtımda demir çuvalıymış gibi taşıdım ben gençliğimden beri. Belki ondan sırtım böyle kolaycana bükülüverdi. Ölümünden sonra rahatlık var mı onu da bilmiyorum. Hani orda da böyle mi olacak acaba? Cennete zaten yüzümüz yok da sırtımda demir çuvala da yanmayayım. Nurten Gelin bir geldiğinde dedi ki "Bu dünyada kahır çekenlere öbür dünyada kabir azabı yokmuş." Pek bilir o öyle şeyleri. "Vallaha mı?" dedim. "Televizyondaki hoca

öyle dedi" dedi. Nurten sabahtan akşama bunları izliyor, bir iki gün kaldıydım evlerinde, içim şişti hoca seyretmekten, ilahi dinlemekten. Nurten azıcık Hülya gibi olsa, onlarda da kalırım ama elime habire tesbih veriyor. Hadi baba boş durma, salavat getir, hadi baba boş durma. "Ey tamam, getirdik ya bütün gün mü salavat Nurten, bu kadarının sevabını geç, günahı bile olur adama" dedim o gün. Kızdı bana. Yine de o, Nurten'in kabir azabı yokmuş dediği hoşuma gitti. Dedim eğer doğruysa, benim iş burda tamamlandı, kimse bana biraz da öbür dünyada yan demez. Ondan dedim Hülya'ya ben yapacağımı bu dünyada yaptım diye. Salak Emin anlamamış. Anlamasın, nereden bilecek. Yeri gelmişken söyleyeyim. Hülya kadar esaslı bir gelini olacak insanın. Has kızım gibi oldu bana. Dert ortağım oldu. Ömrü hayatımda kimseye anlatmadığım sırrımı bir ona anlattım. O da ağzını açıp bir kişiye bile demedi, söylemedi. İlkın şaşırdı, niye demedin kimseye dedi, diyemedim dedim. Ben söylemem kimseye merak etme, dedi. Oysa ben ona biraz da söylesin diye anlattıydım. Kendim anlatamıyorum ya belki dedim kulaktan kulağa usul usul yayılır. Bana gelip sorarlar, baba böyle bir şey duyduk, aslı var mı, derler. Ben de başımı sallayıveririm, dedim. Ama anlatmadı kimseye. Hakikatli kız.

Ekremlere pek gitmem. Karısı çalışıyor. Bir kere nasıl olduysa bilmem, hafta sonuydu, bunlara kalmaya gitmişim. Uyandım. Acıktım. Hiç ses yok evde. Sekiz oldu yok. Dokuz oldu yok. On oldu yok. Tee on bire doğru kalktılar. Erken kalkmayan avrat, söz dinlemeyen evlat, mahmuzla gitmeyen at, kapıda varsa kaldır at, demişler. Bir daha dedim gitme Kâzım sen bunların evine.

Hülya beni eğliyor. Her gün geliyor, "Hadi pazara gidelim, hadi markete gidelim, gel parka gidip oturalım..." "Ne yapacaksın sen benim gibi bunağı, git tek başına" diyorum ama yine de götürüyor beni. İyi de geliyor bana, bastona tutuna tutuna gidiyorum. Bir yere gidip gelmemiz iki saat. Acelemiz ne, işimiz mi var? İşimizin adı vademiz dolsun diye beklemek. Parkta söğüdün altında oturuyoruz. Hülya bir şeyler soruyor eskilerden. Ben de hatırladığımı anlatıyorum. Bazen aynı şeyi tekrar tekrar anlatıyorum. Ben bile biliyorum tekrar anlattığımı ama o yine de dinliyor. Anlattıkça rahatlıyorum ben de. Anlattıkça yüküm hafifliyor sanki.

Emin bu kızın nesini beğenmedi bilmem. Olmadı hiç araları. Tamam bir güzelliği yok ama has kızdır Hülya. Kimseye demem ki Hülya benim gelinimdir. Has kızım olsa o kadar se-
verim.

Hikmet var, benim bir ahababım. Arada onunla telefonlarız, çocuklarını anlatır. Onda da var beş tane. Ortanca dedi geçen aradığında, ortanca oğlan boşandı, pek üzüldük dedi. Boşanmalar moda oldu şu zamanda. Kime sorsan ya boşanmış, ya boşanacak. Bizim zamanımızda boşanma yoktu. Babaevine kaçardın en fazla. Sonra araya birileri girerdi, geri dönerdin. Mürüvvet babasının evine bir daha hiç gitmedi. Küstü ana babasına. Arka çıkanı olmayınca boşanamadı da. Şimdiki zamanda olsa belki boşanırdı benden. Şimdiki zamanda yaşasak değil boşanmak, her şey daha kolay olurdu. Hikmet anlatınca düşündüm. Bizimkilerin, Hülya'yla Emin'in boşanabileceği aklıma bile gelmemişti. Sonra bir düşündüm bizimkilerin de boşanmaya kalktıklarını. Ethem'le, Ekrem boşanırsa boşansınlar, onların kendi bileceği iş de, Emin boşanırsa dedim ben ne

yaparım? Hly giderse benim halim ne olur? Kime anlatırım derdimi. Emin'e her gün tembihliyorum, aman oēlum diyorum, zme karını. Karını zersen diyorum, sana hakkımı helal etmem. Bunu da hanımdan ērendim ben. Pek iēe yarıyor. Ama doēruya doēru, Hly gidiverirse bir gün, ne yaparım ben?

Akēama yemek Ethemlerde. Ethem iyi ocuk. Hep iyiydi. Emin de iyidir. Ekrem'in sevmediēim yanları var. Ama ne diye sorsan sayamam. Benle hiē iēi yok. Kimseyle yok. Karısının, kayınpederinin peēinde yaēayıp gidiyor o. Bir kere ēyle aēzından dolu dolu baba lafı çıkmamıētır. Hep yarım aēız. Bir de Emin'e para veriyorlar anladıēım. Parayı verdim mi evlatlıēını yaptım sayıyor o. Emin hep yanımda zaten, Allah razı olsun ama hep görünce de iyi deēil. Bazen oluyor Emin'i hiē gresim gelmiyor. Ama Ethem yle deēil. Ethem'e ayrı bir hasretim.

İyi ki akēam yemek Ethemlerde.

ETHEM

Cuma 17.00

Abimin dükkândan çıktıktan sonra arabaya bindim. İşe gitmek için geç, eve gitmek için erken bir saat. Arabayı sürdüm öyle nereye gittiğimi bilmeden.

Abimin, mektupları çekmeceye koyarken söyledikleri çınlıyordu kafamda. "Kendine sorsana, sen neden gidemedin?"

Ben neden gidemedim sahi? Bu kadar çok gitmek isteyip de neden gidemedim? Hep gitmek istedim ben ama, bunun şu yaşımla alakası yok, ben hep gitmek istedim. Olduğum her yerden kaçtım. Küçükken evden kaçırdım. Herkes sokakta Ekrem'le, başka çocuklarla oynuyor zannederdi beni. Hıdırlık diye bir yer vardı oturduğumuz yerde. Orda bir türbe mi, yatır mı, öyle bir yer vardı. Kadınlar dilek dilemeye gelirlerdi arada. Oraya giderdim. Türbenin arkasında armut ağacı vardı. O ağacın dalına çıkıp otururdum. Kimse yemezdi armuttan. Orda yatan zat kızarmış çünkü yiyene. Dalından dökülürdü armutlar. Kimse yemezdi. Ben yerdim ama. Kimse de kızmaz-

dı. Doyana kadar armut yedim. Kızlar ne olacak, en fazla döverlerdi. Evde dayak yiyordum zaten, bir posta da yatırdan yesem ne olacak. Bütün gün Hıdırlık'ta olduğumu kimse bilmiyordu. Başka yere gitsem de bilmezlerdi. Çıkıp gitsem, taaa uzak yerlere gitsem, kimsenin haberi olmazdı. Ama armut ağacına çıkıp bizim eve bakıyordum. Orda değilim ama ordayım. Evden kaçıp yine evi izliyordum. Buna ömrüm boyunca devam ettim.

Okulda da duramıyordum. Okuldan kaçıyordum sık sık. Bir el yakamdan tutup çekiyordu sanki beni, uzağa da gide-miyordum. Okulu görebileceğim yere kadar gidiyordum, kaldırıma oturup bayrak direğini seyrediyordum. Askerde de devam etti bu hal. Geldikten sonra da...

Olduğum yerde olmak istemiyorum ama olduğum yerden çıkıp gidemiyorum da. Şu an yaşadığım her şey o günlerin aynısı. Evde olmak istemiyorum, ama her akşam eve dönüyorum. İşte olmak istemiyorum ama her gün işe gidiyorum. Bir şey beni hep dışarıya çekiyor. Hiçbir yere ait hissedemiyorum kendimi. Hiçbir eve, hiçbir aileye, hiçbir topluluğa. Hiç arkadaş grubum olmadı benim mesela. Bir futbol takımı tutmadım. Bir siyasi partiyi desteklemedim. Bir derneğin, bir hayır kurumunun üyesi değilim. Bir memleketim yok, oralı hissetmiyorum. Apartman toplantılarına bile gitmedim, o apartman beni ilgilendirmiyor, oraya ait değilim. Sadece orda oturuyorum. Ve ben bu hali armut ağacının tepesinden beri üstümde taşıyorum.

Ekrem Sevgi'yi aldatıyormuş. Bunu bugün öğrendim. Beni ilgilendirmiyor tabii ama bu, Ekrem'in yaşadığına işaret. Yani

hayatından memnun olmadığının farkına varmış, kendine bir yol aramış, bir heyecan, bir mutluluk, bir üzüntü, bir dert aramış hiç değilse. Bak nasıl korkmuş da gelmiş abime. Korkmuş yahu, korkmuş adam. Bak abim de korkmuş, o da ölümden korkmuş. Ayrıca onun da varmış bak senelerdir devam ettirdiği bir gönül meselesi. Görüşmedik diye yemin billah ediyor. Görüş, görüşme. Var mı başını koyduğunda yastığa düşüneceği biri? Var. Bitti. Oturup birine mektup yazmışsın. Biri seni düşünmüş, senin için mektup yazmış. Yaşamışsınız işte. Hayattasınız. Ben de hayattayım ama yaşıyor muyum bilmiyorum. Ağız dolusu gülmedim bir kere bile. Bir kere öpmedim Nurten'i kendime çekip. Çocuk yapmak başka, sevişmek başka. Hiç "seni seviyorum" demedim, o da bana demedi. Hiç "canım" demedim, o da bana demedi. Nurten'i bana "efendi" demekten zor vazgeçirdim ben, canım da neyin beklentisi? Nurten'in yazısı nasıldır bilmiyorum, hiç mektubunu yahut bir notunu okumadım. Nurten de benimkini gördüyse masanın üstüne bıraktığım bulmacalardan görmüştür. Nurten'i seviyor muyum ben? Evet ama bunu kendime bile söyleyemiyorum. Severek evlenmedik, evet. Annem bulup getirdi Nurten'i. Beklemediğim bir anda, evleneceksiniz, bu da karın dedi. Yüzünü gördüm göz ucuyla, öyle bakamıyorsun ki, ama çok beğendim. Güzel bir kız, su gibi. Annemin bana neden bu kadar güzel bir kızı beğendiğini anlayamadım. Beklemiyordum. Evlenmemi istiyor olması, bana güzel bir eş seçmiş olması şaşırttı beni. Sonra annem, gel sen benimle dedi, yanına çağırdı Nurten'i. Yürüdü, arkasından bakakaldım. Topallıyordu. Ne kadar üzüldüğümü bugün bile çok iyi hatırlıyorum. Nurten'in topal olması değildi beni üzen. Annemin hayatımda belki de ilk kez beni düşünmüş, bana iyiyi, güzeli layık görmüş olmasından duyduğum sevinç Nurten'in aksa-

yan bacağına takılıp gitmişti. Annemle iyi bir ilişkimiz olsaydı eğer, bana değil aksayan, iki bacağı olmayan bir kız bulup getirse de severdim, biliyorum. Sorun Nurten'le değildi, annemle olan ilişkimizdeydi bizim. Nurten'i bana kesilmiş bir ceza gibi gördüm uzunca bir süre. Yıllar geçtikçe, hafifledi hayal kırıklığım, Nurten'le birbirimize alıştık ama sevdik mi, bilmiyorum. Şimdi soruyorum bunu. Kardeşlerimin özel hayatını öğrendikten sonra soruyorum kendime. Sevdim ama göstere-medim. Bununla birlikte, göremedim de. Aldatmayı aklımın ucundan bile geçirmedi. Hiç olmadı öyle bir durum. Ama Nurten'e de tutunamadım. Yaş aldıkça, doğumlarla da çirkinleşmedi. Hep güzeldi. Topal olmasının bir zararı yok güzelliğine. Hâlâ da yok. Ama o aşırı tutuculuğu, her şeyi günah bilmesi, saflığı rahatsız ediyor insanı. Belki başkası için bu da cezbedici gelirdi, bu halini severdi. Ama ben kendimi Allah affetsin, bu dine bile ait hissedemiyorum. Bazı şeyler anlamsız geliyor. Nurten'i görüyorum, abdest aldıktan sonra banyodan başörtüsü hafif açık, kolları sıvalı, ayakları nemli çıkıp dua okuya okuya geçiyor oturma odasına. Namaz kılmak için, tespih çekmek için, Kuran okumak için abdest alıyor gün boyu. Oysa temiz zaten, her gün defalarca yıkıyorsun, temizsin zaten, abdest almana gerek var mı, diyorum. Acıyarak bakıyor bana. Çarpılmandan çok korkuyorum diyor. Zorla tövbe ettiriyor. Yani öyleydi. Artık ben de uğraşmıyorum onunla. Bunlar soğuttu işte beni. Beraber olacaksak perşembe akşamlarını bekliyoruz. Buna yeni evlenirken, o işten önce iki rekât namaz kıl demiş kim dediyse, hâlâ önce namaz kılıyor. "Yahu o bir kereye mahsustu, bitti, kocanım ben senin zaten, her seferinde bunun ne gereği var?" diyorum. Anlaşamıyoruz. O arada ben de istek mistek kalmıyor zaten. Bir neşesi yok Nurten'in. Yoksa çok iyi bir ev kadını. Çok iyi bir anne. İyi bir evlat. Çok çok

iyi bir insan. Ne bileyim, bu kadar dindar olmasa ya da ben de onun kadar dindar olsam belki bambaşka olurdu her şey. Belki bu ailedeki en mutlu çift biz olurduk. Bugün anladım ki kesin öyle olurmuş. Değiştirebilirdim Nurten'i. Biliyorum, uğraşsam değiştirebilirdim ama ben de uğraşmadım. Babası ve Rıfat Amcasıyla kıyasladı o beni hep. Ama benim onlarla yarışacak takatim hiç olmadı. Benim kendime hayrım yok, anlatabildim mi?

Bunları düşünürken baktım bir saat geçmiş. Saat beşte geçtim eve. İyidir, iki saat dinlenirim. Eve giderken Nurten'i aradım bir şey lazım mı diye. Değilmiş. İstemez ki. Fazladan istediği her şey haram. Yine de tulumba tatlısı aldım. Onu seviyor. Haram yiyecekse de sevdiği şeyi yesin.

Sofra kurulmuştu ben gittiğimde. Çocuklar evdeydi. Ayşe üniversite son sınıfta. Nasıl Nurten'e benziyor anlatamam. Aynısı. Sakin bir çocuk o da. Hiçbir aşırılığı olmadı ömrü boyunca. Okula gitti, geldi. Ödevini yaptı, kitabını okudu, çağırdık yemeğe geldi, sofrayı topla kızım dedi annesi, kalktı sofrayı topladı. Babana çay koy, dedi, kalkıp çay koydu. Annesi ne söylerse onu yapıyor. Salih bitirdi üniversiteyi, yüksek lisans yapıyor şimdi. Ne olacak hiç bilmiyorum. Bekliyoruz bakalım. Evlenip gitseler de işimiz bitse bunlarla diyorum. Ben öyle babam gibi yemeğe gelin falan demeyeceğim hiç. Gelen gelir, gelmeyen kendi bilir. Özgür olsun çocuklar, canları nasıl istiyorsa öyle yaşasınlar. Birimizin kasveti hepimize bulaşıyor böyle. Neşe bulaşıcıdır falan diyorlar. Yalan. Neşe kolonya gibi bir şey. Dökünüyorsun, o an ferahlıyorsun. Sonra uçup gidiyor burnundan, elinden, üzerinden. Kasvet öyle değil ama, zamk gibi, bulaşıyor ve dokunan herkese yapıyor.

Salonda televizyon açıktı. Nurten'in hocalarından biri. "Delikanlı, buyur" diyor, mikrofon uzatıyorlar, gençten bir ocuk saçma sapan bir soru soruyor, hoca da ciddi ciddi cevaplıyor. Bizim Salih böyle bir programa çıksa, hocaya kendi itikadıyla ilgili bir soru sorsa Nurten kim bilir nasıl mutlu olurdu. Ama yapmaz. Biliyorum. Geçen akşam eve geldiğinde leş gibi bira kokuyordu. Aldım kokuyu. Odasına gittim. Dedim oğlum, kocaman delikanlısın, içersin içmezsin, ben karışacak değilim ama annen duyarsa çok üzölür. Baba dedi, annem ne bilsin biranın nasıl koktuğunu? Doğru. Bilmez. Nereden bilsin. Mayalanıyor diye boza bile içmiyor o.

Mesela ben isterdim eve bir kilo hamsi alıp geleyim. Nurten birkaç meze yapsın. Meze de yapmasın be, peynir kavun keselim. O balıkları pişirsin, ben salata yapayım. Çok değil birer kadeh koyalım, içelim. Hadi tamam o içmesin isterse, ben içeyim, o yanımda otursun. Televizyonda Samime Sanay olsun... "Söyleme bilmesinler..." diye başlasın şarkıya. Nurten eşlik etsin. Masanın altından ayakları ayaklarıma değsin, üşümüş olsun. Kalkıp sandalyesini yanıma çeksin, başını omzuma yaslasın. Samime Sanay "Hiç kimse dolduramaz kalbimdeki yerini" derken eğilip saçlarını öpeyim. Doymadan kalkalım sofradan, elimizi bile yıkamayalım, silelim yeter. Tıyayım kolundan Nurten'in, hadi diyeyim gel... Ayaklarını öpeyim yatakta, kısa bacağıının ayağını daha çok...

Ama olmuyor. Olamaz.

Televizyonu kapattım. Madem Samime yok, hoca da olmasın... Yallah delikanlı...

İçim geçmiş koltukta. Yorulmuşum. Hiçbir şey yapmadan yorulmuşum. Kafam yoruldu, kafam. Önce kardeşimin bir sevgilisi olduğunu öğrendim, sonra abimin. Öyle hemen hazmedilecek mesele değil. Ne yere bakan yürek yakanmış bunlar, ne içten pazarlıklı heriflermiş. Bir de hiçbir şey olmamış gibi birazdan karılarını kollarına takıp yemeğe gelecekler. Bunları düşünürken uyuyakalmışım. Nurten üstüme battaniye örtmüş. Kalktığımda üstümde battaniye vardı. Odada ışık yok, hava hafiften kararmış. İçeriden yemek kokuları geliyor. Nurten tekli koltuğa oturmuş pencereden dışarıya bakıyor. Kımıldamadan onu izledim. Neler geçer aklından acaba? Neler düşünür şimdi? Bir hayali var mıdır Nurten'in? Kafasında neyi nereye koyar, neyi nereye yerleştirir? Hiç bilmiyorum ki. Hiç tanımıyorum karımı. Ben de Ekrem gibi olsam, bir sevgilim olsa, evden işe diye çıkıp sevgilime gitsem. Gidemem. Dedim ya gidemem. Abim gibi olsam, yazıştığım biri olsa hiç değilse, onu da yapmam. Birine ilgi alaka gösterebilecek olsam, bunu Nurten'e yapardım zaten. Kocasını değil miyim? Böyle değil mi bunların ailesinde her şey. Erkek ne derse o olmuyor mu? Öyle alışmamış mı Nurten? İstemiyorum kardeşim ananın babanın evine gitmeni, karım değil misin, derdim göndermezdim. İstemiyorum bu kanalları izlemeni, kocanı değil miyim, derdim. Manyakların biri olurdu icabında, televizyonu yanımda taşırdım. Sabah işe giderken yüklenirdim televizyonu, akşam gelirken getirirdim. Manyaklık parayla mı? İzletmezdim. Gezeceksin derdim, tutacaksın elimden, gireceksin koluma, dolayacağım kolumu beline, gezeceğiz birlikte, derdim. Nikâhlı karım değil misin? Ben nereye sen oraya, başlatma namaz vakitlerinden, gelince kazaya bırakırsın, derdim. Çekerdim karımı kendime. Başkasının karısını kızını tavlama uğraşacağıma kendi karımı tavlardım sabah akşam ama yapamadım. Çünkü takatim yok. İçim-

den gelmiyor. İçimde hep sevmeyi bekleyen bir çocuk var. Ben istiyorum ki Nurten gelsin, o beni sevsin. O beni okşasın, o bana kur yapsın, o benimle ilgilensin, o beni doyursun önce. Ben ondan öğreneyim sevmeyi. Ama Nurten ne bilsin kadınlık ne? Ne bilsin bunları? Benim aptallığım hep, benim çaresizliğim, benim olmamışlığım. Yıktım suçu Nurten'in üstüne. Bak ötekilere, bulmuşlar bir yolunu, çiftlemişler karıları. Ben daha tekine kavuşamadım. Tekine sevdiremedim kendimi, tekini sevedim içimden geldiği gibi... Şimdi Ekrem belki bizim yanımızdan ayrıldıktan sonra koşmuştur sevgilisinin yanına. Kızın da haberi vardır belki sabah Hülya Yengemin bunları gördüğünden. Sarılmıştır kıza, merak etme hayatım, ben abimle konuştum, bir şey olmayacak demiştir. Kız da sarılmıştır Ekrem'e. Sevişmişlerdir bir temiz. Sonra eve gidip Sevgi'yi almıştır Ekrem hiçbir şey olmamış gibi. Abim benim arkamdan çıkarmıştır bir kalem kâğıt, döşemiştir aşkına satırları. Şöyle seviyorum, böyle seviyorum demiştir. Mektubu postaya vermiştir hızlıca, eve gidip Hülya Yengemle babamı almıştır. Oh be, adamların işi iş. Ben? Uyukluyorum koltukta, sonra gözümü açıp pencereden dışarı bakan karımı izliyorum. Şimdi kalksam yerimden, Nurten'in kolunu tutsam, yatak odasına götürsem... Nazlansa bu, yapma be delirdin mi, gelecekler birazdan, çocuklar evde, şaşırma kendini falan dese. Sus kız deyip soksam banyoya...

Nurten yüzünü döndü bana. "Uyandın mı?" dedi.

Kafa salladım.

"Bu saatte uyumak hiç iyi değilmiş aslında. Takvim yaprağında okudum. Diyor ki, akşam ezanından önce uyuyup da uyanmayan uyanamadığına şaşmasın."

Heee Nurten, tamam, takvim yaprağı, heee.

Ben battaniyeyi toplarken zil çaldı, abimler geldi. Abim, babam, yengem ve yeğen. Onlardan on beş dakika sonra da Sevgi'yle Ekrem. Onlar geldikten yarım saat sonra da sofraya oturduk. Yemeğe başlamadan abim, biz bugün de beraberdik dedi. Olur da birimiz ağzımızdan bir şey kaçırmayız diye garantiye almak istedi belli ki.

Hanımlar "Aaaaa" dediler. Abim "Cumaya gittik de" dedi. Nurten "Ethem de mi?" diye bağırdı heyecanla.

"Heee" dedi abim. "Hacca da gitcez beraber Nurten, gözün aydın."

Böyle bir şakaya Nurten'in mutluluktan ağlayabileceğini düşünemezdi abim. Ağladı. Hepimiz haydaaa dedik. Hülya Yengem güldü. "Kız onun gittiği hacdan, kıldığı namazdan sana ne? Şundaki ağlamaya bak" dedi. Hülya Yengem gülünce, abimin yengeme nasıl baktığını gördüm. Çok şey vardı o bakışlarda. Çok şey. Aklıma mektuplar geldi, şimdi ben o mektupları biliyorum ya nasıl bilmiyormuş gibi yapacaktım ki?

Sonra Ekrem'e baktım. Sevgi bir şeyler anlatıyordu. Hülya Yengem Sevgi'ye bakıyordu. Gülümsüyordu sanki. Gülmez o ama, hep gülüyor gibi geldi o akşam.

"Demek cumaya gittiniz" dedi yengem. "İyi olmuş. Günahınız çok, Allah affetsin."

The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation $f(x) = x + f(x^2)$. It is shown that $f(x)$ is a continuous function on the interval $[0, 1]$ and that it satisfies the functional equation $f(x) = x + f(x^2)$ for all $x \in [0, 1]$. The function $f(x)$ is also shown to be differentiable at $x = 0$ and that its derivative at $x = 0$ is $f'(0) = 1$.

In the second part of the paper, the function $f(x)$ is extended to the interval $(1, \infty)$. It is shown that $f(x)$ is a continuous function on the interval $(1, \infty)$ and that it satisfies the functional equation $f(x) = x + f(x^2)$ for all $x \in (1, \infty)$. The function $f(x)$ is also shown to be differentiable at $x = 1$ and that its derivative at $x = 1$ is $f'(1) = 1$.

The third part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation $f(x) = x + f(x^2)$ for all $x \in \mathbb{R}$. It is shown that $f(x)$ is a continuous function on $\mathbb{R}$ and that it satisfies the functional equation $f(x) = x + f(x^2)$ for all $x \in \mathbb{R}$. The function $f(x)$ is also shown to be differentiable at $x = 0$ and that its derivative at $x = 0$ is $f'(0) = 1$.

HÜLYA

Cuma 19.00

E günahınız çok tabii. Karşıdan bakınca tertemiz görünüyoruz bak. Ne mesut aile. Dede sağ, bütün çocuklar, gelinler, torunlar bir arada. Herkes birbiriyle düzenli görüşüyor. Millet birbirini bayramdan bayrama ya görüyor ya görmüyor. Biz sargın bir aileyiz, tutkunuz, düşkünüz birbirimize. Biz ne güzeliz. Maşallah be bize! Maşallah bunca yalana, bunca sırra, bunca numaraya göre yine bile iyi ayaktayız.

Gönülsüz de olsam, bu aileye mensubum. Kendi ailemi sildim sayılır, elimde bir bunlar kaldı. Benim babam sessiz bir adamdı. Annem fenaydı. Benim bu aileye gelin olma işim aslında Mürüvvet Anne'yle kendi annemin başının altından çıktı. Babam diş geçiremezdi anneme. Bir şey diyemedi, vermem kızımı diyemedi. Annemi hiç affetmedim. Sağ. Tabii arada gidiyorum, dolaşıyorum falan ama pek öyle düşkünlüğüm de yok. Ben hissetmediğim gibi davranamam. Babam sağken daha çok gidiyordum, o öldükten sonra seyrelttim ziyaretleri. Kız kardeşlerimle arası iyi onun. Ben o ailenin ge-

çimsiziyim. İnsan yüzüne gülmediğinde, yalanı kabul etmediğinde, doğruları çat çat söylediğinde geçimsiz oluyorsun. Varsın öyle olsun.

Kayınpederimi, ne yalan söyleyeyim hep sevdim. Kaynamla hep kavga ederdik, bu adamcağız bir kenarda dişlerini sıkardı. Ben bilirdim ki benden yana ama babam gibi sesini çıkaramıyor. Zaten çabucak yaşlandı fukara. Bana hep bir derdi varmış gibi gelirdi. Bir derdi varmış, ama kimseye söyleyemiyormuş gibi. Hakikaten de öyleymiş. İnsan yaşlıların hiçbir derdi olmaz sanıyor. Ne derdi olacak. Biz insanın dünyadaki işinin çocuk büyütmek olduğuna inanmışız. Onlar için çalışıyoruz, onlar için çabalıyoruz. Hayallerimiz hep onların üstüne. Büyütsek, okutsak, askere gidip gelseler, evlendirsek, çocukları olsa, torunlar kendilerini kurtarsalar bitti işimiz. Çocukları büyütünce dünyada işimiz bitiyor, artık ölebiliriz. Bir cuma yemeğinde yine, babam bir köşede uyuklarken sormuştum bizimkilere, babamın bir derdi mi var acaba demiştim. Bir makaraya sardı bunlar beni, şaşırdım da kaldım. Biri diyor "Kadın mı istiyor acaba?", öbürü diyor, "Ne derdi olacak babamın, borsada parası mı var sanki?", öteki diyor, "Babamda dert ne arasın yaa, algısı mı var, vergisi mi var?" Herkes kendi ihtiyacından bakıyor tabii meselelere. Baksınlar. Ama ben biliyordum babamın bir derdi olduğunu, yanılmadığımı da o gün anladım.

Bir sabah Emin evden çıkarken babamın öğle yemeğini götürdü. Benim çarşıda bir işim vardı, öğlen yemek çıkarmayacaktım yukarıya. Emin'e sabah "Götür bunu babamın dolabına koy" dedim. Zeytinyağlı dolma yapmıştım zaten, ısıtmayacak bir şey yapmayacak. Onu yesin, beni beklemesin dedim. Emin gittikten sonra bende de bir mide bulantısı hasıl

oldu. Çıkmadım dışarı. Mide bulantısı bir şeye benzemez, git-tiğin yerde rahat vermez insana. En iyisi gitmeyeyim dedim. Sonra kalktım patates haşladım, bastırsın midemi. Patatesi de öyle bir tanecik haşlayamazsın, yarım saat kaynayacak tence-re en az. Hadi dedim hazır ocağın altı yanıyorken kaynasın patatesler, yarına mantı yaparım patatesli. Elbet iyileşeceğiz, hep hasta kalacak halimiz yok. Neyse uzatmayayım, patates haşlanunca ikisini de yukarı çıkarayım dedim. Babam da yer belki. Benim anahtarım var, babamı kaldırmam yerinden, kendim girer çıkarım eve. Her geldiğimde bunu televizyonun karşısında kendi kendine konuşurken bulurum. Evlilik prog-ramlarını falan izliyor. O gün içeriden televizyon sesi gelme-di. Şaşırdım, hiç ses etmeden yürüdüm içeriye. Odasında hep aynı koltukta oturur. Düzenli içtiği ilaçları var. Bir tane büyük saklama kabının içine koyarız ilaçlarını. Baktım almış ilaç ku-tusunu kucağına, tek tek hepsini açıyor. Bir avuç ilaç olmuş önünde. Ne yapıyor bu diye saklandım kapının pervazına, hiç ses etmeden izliyorum. Birkaç ilaç daha açtı.

“Yetsin artık” dedi, “yetsin. Allah’ım sen affet” dedi, bak-tım Kelime-i şehadet getiriyor, daldım içeriye, dedim “Baba naaabıyon sen?”

Bir panikledi, sıçradı, saçıldı haplar etrafa.

“İntihar mı ediyon sen yoksa?” dedim.

Başladı ağlamaya. Ne diyeceğimi ne yapacağımı şaşırdım.

“Söyleme Emin’e. Kurban olayım söyleme. Çocuklara söy-leme. Anlatamam derdimi” dedi dedi ağladı.

Ölecek kadar acı çekiyor, gene de çocuklarından korkuyor. Çocukluğunda anne babadan kork, gençliğinde karından kocandan kork, yaşlılığında çoluk çocuğundan kork. Korkusuz gün yüzü yok insana.

“Ne derdin var baba senin?” dedim. Oturdum dizinin dibine, diktim gözlerimi üstüne. Konuşturana kadar salmayacaktım. Madem korkuyor, bir işe yarasın.

Sabah akşam evlilik programı izliyor. Acaba evlenmek falan mı istiyor diye düşündüm. Ne bileyim. Buluruz birini, ondan kolay ne var. Her yan dul karı dolu.

“Neyin var baba? Evin var, bakılıyorsun, çocukların yanında bak. Hepsi sağ, sağlıklı çok şükür. Torunların var. İntihar etmek de neymiş? Torunlarına sirayet eder baba. Ne diyecek çocuklar, dedemiz intihar etti mi diyecekler? Millete ne deriz? Aaaa şaşırma kendini! Evlenmek mi istiyon, söyle sen bana he, bulalım birini” diye sıraladım lafları.

“Yok” dedi, “evlenmek istemiyom ben, ölmek istiyom sade.”

Orda anladım içinde çok büyük bir dert taşıdığını.

“Niye ölceñ be baba, ne güzel bakıyoz işte biz sana. Patates haşladım getirdim bak. Bir eksiğim varsa, bir yanlışımız varsa söyle. Düzeltelim.”

“Yooook, Allah razı olsun senden de, Emin’den de.”

“Ne oldu baba, Ekrem’le Ethem mi bir şey dediler sana? Onlara mı üzıldün?”

İşte orda başladı bağıarak ağlamaya. Hıçkırı hıçkırı ağladı. İlk kez babama sarıldım. Daha önce bayramlarda elini öper, çekilirdik kenara. Hiç kucaklaşmamıştık. İlk kez sarıldım. O ağladı ben ağladım. Anladım ki, bunun oğullarıyla bir alıp veremediği var. Anlatana kadar da bırakmadım. Öğrendim ama... Öğrenmez olaydım.

Çok bilmek hiç iyi bir şey değil... Hiç.

Geçti gitti üstünden, birkaç sene oldu. Babam arada anlatır, ben de dinlerim. Eskileri sorarım. Anlatırım. Anlatınca açılır insan. Her anlattığını da dinlerim ama. Hep aynı şeyleri anlatsa da dinlerim. Emin'e söylemedim. Ne babamın anlattıklarını ne de intihar etmeye kalkıştığını. Ama o günden beri daha sık çıkıyorum yukarıya, mutlaka yokluyorum. Psikiyatriste götürdüm. İlaç başladık, kafa hapı. O da iyice saf yaptı babamı. Habire uyukluyor. Bir şey anlatıyoruz, üzerine alınıyor. Her şeyi yanlış anlıyor. Gerçekte olanla kafasında olanı birleştiriyor. Hakikat, bunamaya da başladı. İsimleri karıştırıyor. Geçen gün, "Mürüvvet, Mürüvvet!" diye bağıyordu evde. Dedim "Baba annem öldü ya, unuttun mu?" "Öldü de, sanki şurdan geçer gibi oldu" dedi.

Tövbeler tövbesi. Alzaymır falan olmaz inşallah. İşte o zaman karışır ortalık.

Bazen düşünüyorum. Ne olacak bu işlerin sonu acaba? Nereye varacak? Elbet bir gün öğrenecekler ama işte ne zaman, nasıl? Bizim Emin'in kırdığı fındıklar bile çıktı ortaya, bu mu çıkmayacak?

Biliyorsunuz artık, Emin, öğretmen. Ben ev hanımıyım. Bunun bir afrası tafrası vardır, size anlatamam. Öğretmenliği krallık gibi bir şey sanıyor. Her şeyi o bilir, her şey ondan sorulur. Bir büyüklenmesi vardır, sanırsın küçük dağları Emin yaratmış. Dört yıllık üniversiteyi bitirmesi en büyük marifeti. Anam artık elini attığın yer üniversite mezunu. Ama Emin evde koltuğa bir oturur, sanırsın ilkokul öğretmeni değil, profesör. Öyle bir havalar. Bana hava yapmaya ne var? Yapmadım der, yapmıyorum der, ama yapar. Hani kendine sorsan "Ben asla karıma çalışmadığımı, ev hanımı olduğumu, tahsilsiz olduğumu hissettirmedim" der. Sorsan kesin böyle der. Ben de derim ki "Bok hissettirmedin!" Bir kere bile beni yanına alıp bir arkadaş buluşmasına götürdün mü? Götürmedin. Öğretmen arkadaşlarla okul pikniğine gideceğiz, bana kısır yap demek kolay, dedin mi bir kere "Sen de gel Hülya" diye? Demedin. Ben Emin'in bir tane olsun ya, bir tane olsun arkadaşıyla tanıştım mı? Tanışmadım.

Yani o öyle sanıyor. Tanıştım oysaki. Ama haberi yok bizimkinin. Benim önüme gelir. Kim benden ne saklarsa, Allah benim önüme onu böyle ayan beyan çıkartır. Söylemişimdir, ben parklara gidip de oralarda saatlerce oturmayı çok severim. Çantama atarım sigaramı, çakmağımı, bir de örgümü, giderim parka. Bazen olur bir termos da çay götürürüm. İlla gelen birileri olur, tanışmıyorsak da tanışırız, oturur konuşuruz. Herkes kendini anlatır. Karşısındakini dinliyormuş gibi yapar, ama aslında kendi söyleyeceği için sırasını bekler. Parklar böyle insanlarla dolu. Bir gün parkta otururken bir kadınla tanıştım. Gençten bir kadın, iki küçük çocuğu var, onları getiriyor parka. Ordan anlat, burdan anlat, dedi benim kocam falanca okulda çalışıyor, aaa dedim benimki de. Dedi benim-

ki hademe, dedim benimki de öğretmen, Emin Öğretmen. Sor kocana bilir, dedim. Ben Emin'e demedim tabii, sizin okuldaki hademenin hanımıyla arkadaş olduk biz diye. Seval kızın adı. Biz Seval'le muhabbeti koyulttuk. O bana yenge demeye başladı. Emin Öğretmen'in karısıyım ya, yengesi oldum hemen. Oysa biz seninle parkta tanıştık. Bana abla de, Emin'e enişte de, di mi? Ama işte öğretmen olan o ya, ondan enişte olmaz. Neyse, ben bu Seval'in çocuklarına yelek falan ördüm giydirdim. Pek hoşuna gitti Seval'in. Ne dedi o, dur bakayım, "Koskoca Emin Öğretmen'in hanımı, hademenin çocuklarına yelek örüp giydirdi, Allah senden razı olsun yenge" dedi. Kız senin o koskoca Emin Öğretmen dediğin adama ben-evde yan bile bakmıyorum, demedim. Emin'i sülalede tamamen tutan yok, demedim. Sevinsin bu da, ne yapayım? Derken bir gün geldi bu Seval. Bir şey söyleyecek ama söyleyemiyor da. Bir hal var kızda. "Yenge sizin uzakta akrabanız var mı?" diye sordu bu bana.

"Vardır" dedim, "uzak amca çocukları falan belki, ama görüşmeyiz. Olanlar hep burda."

"Hani böyle yakın akraba gibi birileri yok mu yenge?"

"Yok gülüm, yok öyle kimsemiz bildiğim."

"Çiğdem diye biri mesela, yok mu yenge?"

Düşündüm, düşündüm...

"Yok valla, varsa da çıkaramadım şimdi. Ne oldu ki, neden sordun?"

“Hiiiiç, sordum öyle yenge.”

“Söyle kız neden sordun, durduk yere, kimmiş o Çiğdem?”

“Ne bileyim yenge, ben de onu soruyorum işte, kimmiş o Çiğdem?”

“Nerde gördün kız Çiğdem’i?”

“Görmedim de yenge, Halil dedi ki, Emin Hoca’ya Çiğdem diye bir kadından günaşırı mektup geliyor, dedi.”

Bu karı milletin ağzında katiyen bakla ıslanmaz. Halil söylemiş buna, bu da hemen bana yetiştiriyor bak.

“Arkadaşıdır. Emin’in çok arkadaşı vardır, çok severler Emin Hoca’yı, hep arayıp sorarlar. Bir o kadar da eve mektup gelir. Arayan soran da cabası. Bayramlarda inan olsun telefonlara yetişemiyoruz” dedim.

Yok halbuki ne arayanı ne soranı. Kim ne yapsın Emin’i? Yani ben böyle düşünüyordum ama demek ki varmış bir şey yapan. Kadını öğrenince Emin’in kıymeti arttı gözümde. Bak sen dedim, bizim sümsük Emin, ne yere bakan yürek yakanmış, bak sen!

Merak da ediyorum mektupları ama nasıl bulacağım? Okula gidecek halim de yok. Böyle derken, tak, Emin’in apandisiti patladı. Canı da pek tatlıdır, on gün rapor aldı bu. Yatıyor evde. Seval’e dedim, “Yengecim, Emin Hoca evde istirahat, mektupları varsa söyle Halil’e de senle gönderiversin.

Vereyim, okusun. Hatır gönül koyar arkadaşları sonra." Vazife bildi bu, ertesi gün öğlene geldi elime iki tane mektup. Eve gidince girdim banyoya, oturdum klozetin üstüne, açtım mektupları. Ne saçma şeyler yazmış kadın. Bir film izlemiş de, filmdeki adam kanser oluyormuş, ona üzölmüş. Bir sayfa o adamın hastalığını anlatmış. Deli midir nedir? Eminciğim, bu filmi birlikte izlemeyi isterdim ama senin kalbin çok hassas, dayanamayabilirdin, demiş. Eminciğime gel çay demle. Bir sürü abuk sabuk şey yazmış. E bu kadın bunları yazıyorsa, Emin de muhakkak karşılığında buna benzer şeyler yazıyordur. Sinir oldum ikisine de. Madem bir bok yiyorsunuz, hakkıyla yiyin. Öpüşün, koklaşın, sevişin, seviyorum, özledim falan deyin, ben de yakaladığıma sevineyim. Bu ne böyle asker arkadaşı gibi... Yalnız yazdıklarından anladığım bu Emin, camiye diye çıkıp tamirhaneye okeye gidiyormuş. Salak, madem evden çıktın, kadına gitsene. Pısırik. Gidebildiği yer de sanayi. O günden sonra, iyice çektim elimi eteğimi Emin'den. Zaten işim olmuyordu onunla, ondan sonra hiç kalmadı. Söylemedim de ben seni yakaladım diye. Ne yapıcım, boşayacak mıyım sanki Emin'i. Boşansam nereye gideceğim? Emin'i göndersem kayınbabam var. Emin'den ayrılısam ondan ayrılamam. Gariban, kimsesiz kalır. Ne Sevgi bakar ne de ben onu Nurten'in eline bırakırım. İtikafa sokar adamı. Zaten eserekli, üç günde babam sizlere ömür.

Neyse o akşam Nurtenlerde yemekteyken şöyle bir baktım masaya. Babamın sırrını benden başka bilen yok. En başta dedenin hayatı yalan. Ekrem'i sabah kızla gördüm, ama Sevgi'nin bir boktan haberi yok. O ona gülüp duruyor. Emin kim bilir ne saçma sapan şeyler yazmış Çiğdem'e buraya gelmeden önce. Ethem'le Nurten desen dünyadan bihaber. Al-

lah bilir başka neler saklanıyor şu ailede. Biz böyleyiz, bizim çocuklar kim bilir nasıldır? Normal. Garipsemiyorum ben. Herkes öyledir. Dışardan görüldüğü gibi değil ki hiçbir şey. Herkes her şeyi bilecek olsa oturduğumuz evlerde, mahallelerde duramayız. Herkes bir şeyler saklıyor işte. Biz kimiz ki, ne yalanımız olacak? Birbirimizle ne alıp veremediğimiz var? Koca dünyada küçücük insanlarız, bakınca herkes işinde gücünde. Ama şu kadarlık insanın bile birbirine bin tane yalanı var. Ama benden çıkmasın. Ne babamın sırrını söylerim, ne Ekrem'in arabadaki kızı, ne Emin'in yediği boku dökerim ortaya: Sonra kötü ben olurum. Zaten kötüyüm hepsinin gözündeki, biliyorum. Ben söylemem. Ben çirkinim diye en kötü benim sanıyorlar. Sevgi güzel diye, en iyi o. Hey gidinin dünyası... En iyisi sus kızım Hülya, vurma kimsenin ayıbını yüzüne, çıkarma kimsenin ipliğini pazara... Kararlıydım buna. Ben söylemeyecektim yani.

Beni yatırıp kesseler gene de söylemezdim kimsenin sırrını. Ama hiç olmayacak şey oldu. En safımız, Nurten'imiz yakıtı yaktı o akşam ortalığı...

NURTEN

Cuma 19.45

Ben ne dedim, bilmiyorum. Ne dedim de ortalık öyle karıştı. Ethem'in o gün cumaya gitmiş olmasına nasıl sevindim, nasıl sevindim anlatamam. Öyle öyle başlar. Ethem aslında çok iyi bir adam. Gerçekten diyorum. Çok çok iyi biridir. Hani kimse-nin hakkında konuşmaz. Bir kere duymadım ki şu da şöyledir desin. Hiç kimse hakkında ileri geri bir şey demez. Yalanı yoktur. Bana bir kere, bir kere bile sesini yükseltmemiştir. Bana değil, kimseye... Çocuklarına da bağırmadı hiç. Bağırmas. Kü-fürlü konuşmaz. İlk zamanlarda bana arada kızardı ama bıraktı şükür. Şimdi hiç kızmaz. Hoş, kızmasını gerektirecek bir şey de olmaz evde. Ama ne babalar, ne kocalar var, sinirlenecek yer arıyorlar. Gözünün üstünde kaşın var demeyeceksin. Televizyondaki programları arıyorlar kadınlar, kocalarını şikâyet ediyorlar. Neler neler anlatıyorlar ya Rabbim. "Kocam beni al-dattı" diyeni mi ararsın. Anlatmaya dilim varmıyor, "Kocamın başka adamla ilişkisi olduğunu öğrendim" diyen kadın bile var. İyice çivisi çıktı dünyanın. Neler, neler... Ethem başka bir kadına bakmaz. Bunu biliyorum. Yapmaz öyle şey.

Ethem, o gün misafirlerin gelmesini beklerken uyuyakaldı kanepede. Battaniye getirdim, örttüm üstüne. Dua ettim, dedim Allah başımızdan eksik etmesin Ethem'i. İtikadı zayıf, tamam. Ama bugüne kadar bir kere bile evine geç gelmemiştir. Beni merakta bırakmamıştır. Soframuzdan hiçbir şeyi eksik etmemiştir. Eksiğimiz varsa ben istemediğim içindir. Kapı girişinde, ayakkabılığın orda bir çanağımız var. O çanağın içine evlendiğimiz ilk hafta para bırakmıştı. "Bir şey lazım olursa burdan para alır, harcarsın ne lazımsa" demişti. O çanaktan para hiç eksik olmadı. Ben Ethem'den bir gün olsun para istediğimi hatırlamam. Çanakta var, neden isteyeyim. Bazı aylar daha çok para bırakır, der ki "Kendine üst baş alırsın. Canın ne istiyorsa al Nurten, çekinme." Ben evde ne eksikse bir liste yaparım, Ethem pazar günleri o listeyi alıp kendi kendine markete, pazara gider. Eli kolu dolu gelir. Çok alıyor, çok parası var. O kadar paraya elbet haram karışıyor, karışmaz olur mu? İşte benim korkum bir tek bundan. Az olsun ama helal olsun, ben bunu diyorum. Benim babam çalışmazdı. Benim bildiğim, dedemin tarlaları varmış köyde. O tarlaları ekip biçen birileri vardı, bize para gönderirlerdi. Bak bu helal paradır. Sözü bile var, ölüm hak, miras helal, demişler. Dedem ölmüş, helal miras kalmış. O başka, ticaret yapıp bire aldığını üçe satmak başka. İnşallah Allah Ethem'i de hidayette erdirir tez zamanda. Ben Ethem'i hep okurum. Nazar duası okur gibi. O bilmez, bilse kızar belki. O uyuklarken kanepede, ben de karşısına geçip oturur, hep dua ederim. Ağızdan çıkan hiçbir dua kaybolmaz, olmuyorsa zamanı vardır. Yahut Allah daha iyisini, daha güzelini kararmıştır. Ama dua kaybolmaz. Elbet bir gün kabul olur. O akşam yemekte Ethem'in cumaya gittiğini duydum ya; ay Allah'ım dedim, şükürler olsun sana, dualarımı kabul ettin sonunda. Bak dua ettim, Emin

Abim namaza başladı. Dua ettim Ethem cumaya gitmeye başladı. İnşallah arkası da gelir. En büyük duam Sevgi'ye. Sevgi de evlat sahibi olsun, o da alsın kucağına yavrusunu. Anne olmak gibisi var mı ya Rabbim, binlerce kez şükürler olsun bize nasip ettiğin evlatlara. İnşallah bizler de hayırlı evlatlar yetiştiren, yüzünü karartmayan kullarından olalım.

Sevgi bir hamile kalsa dünyalar benim olacak. Ne çok dua ediyorum ben ona. Ama Sevgi az ediyor, ben onu türbelere götürüyorum, üşenmeden her bulduğum yere kendim de gidiyorum, izliyorum Sevgi'yi, öyle gönülsüz gönülsüz açıyor ki ellerini. Allah bilmez mi bir şeyi nasıl istediğimizi? Görmez mi? Yürekten isteyeceksin, böyle o an senin ellerin, gözlerin, saçların bile dua edecek. Sen öyle isteyeceksin ki gökteki kuşlar, yerdeki karıncalar bile seninle duaya duracak. Sevgi öyle mi? "Amaan yenge, olacağından değil de sen üzülme diye geliyorum ben. Benim başım açık, oruç tutmam, namaz kılmam, benim duamı mı kabul edecek Allah?" diyor. Bak, bak, bak kibre bak. Çarpılacak da. "Kız" dedim "Sevgi, sen Allah'a haşa, işini mi öğreteceksin? Kimi affedeceğini, kimin duasını kabul edeceğini bize mi soracak?" Ayrıca madem bu konuda çekincen var, yap ibadetlerini, tutan mı var? Ama güzel Rabbim bizim günahımıza bakmaz, gene de affeder, gene de kabul eder dileklerimizi, dualarımızı. Onu anlatacaktım ben Sevgi'ye. Bir yer buldum, bir türbe, yeni bir yer. Gidenler çok faydasını görmüşler. Onu anlatayım dedim. Yemekten sonra salonda çaylarımızı içiyorduk. Babam uyukluyordu koltukta. Son zamanlarda içi geçiveriyor. Ben babamın yanında oturuyordum. Sevgi karşıda. Sevgi'ye doğru anlattım.

“Sevgi, bir yer buldum bak. Gidenler çok faydasını görmüşler yengem. Bir kadın anlattı, bunun çocuğu olmuyormuş. Gitmiş bu sana dediğim türbeye. O da öyle senin gibi inanmaya inanmaya gitmiş. Dileğini dilemiş ama olmayacak diye gitmiş. Köylüsünün bebeğini evlatlık almış bu. Evlatlığı köylüsünün dördüncü çocuğuymuş. Bak iyi dinle. Kız beni kulağının ucuyla dinleme yaaa, kendini ver de dinle.”

Güldü Sevgi.

“Dinliyorum yenge. Eee, sonra?”

Gülüyor bak, bir de dalga geçiyor benimle. Bunların sülalesi böyle. Ben ne zaman hikâye anlatsam gülmeye başlarlar. Sanki gülünecek şey kalmamış. Dalga geçmeye geldi mi geçiyorlar. Sonra bir hastalık oluyor, bir ağırlık çöküyor, bir sıkıntı basıyor, bir şey oluyor bunlara. Hepsi tek tek arıyor, “Nurten be beni azıcık okusana, nazar oldum ben galiba” diye. Okuyorum ne yapayım. Ben de onu diyorum işte, ben seni okurum, hep okurum da sen de öğren, kendi kendini oku, ne var sanki. Neyse...

“Neyse bu evlatlık almış işte köylüsünün bebeğini. O da zaten bakamayacak gibiymiş. Bakamıycan diye evlatlık verilir mi? Allah hepsini rızkıyla gönderiyor aslında. Ağılarda oğlak doğsa, ovada otu biter, derler. Buna inansa vermez kadın çocuğunu evlatlık ama vermiş bu. Evlerden ırak. Almışlar bebeği gelmişler eve. Kadın hemen beşiğini almış, odasını kurmuş evlatlığının. Birkaç hafta geçmiş, kadın hastalanmış. Bak Allah’ın işine... Evlatlık aldıkları bebeği kocasına bırakıp gitmiş doktora. Doktor demiş, tetkikler var yapılacak falan. Ka-

dın demiş ki, doktor bey çabuk biter mi tetkikler, benim evde iki aylık bebeğim var demiş. Doktor demiş ki, nasıl olur, siz zaten üç aylık hamilesiniz, iki aylık bebeğiniz olamaz. Bak! Ay Sevgiiii ben bunu duydum, tüylerim diken diken oldu. Ya, hem evlatlık almışlar hem de kendi gebe kalmış kadın. O türbeye gitmiş, sana dediğim yere. Kadın kendisi anlattı bana.”

Emin Abim de dinliyor bizi. Ethem, Ekrem, Hülya Yengem hepimiz bir aradayız. Babam uyukluyor. Emin Abimin ilgisini çekti olay herhalde.

“Eee ilk çocuğu anasına vermemişler mi ikinci çocuk gelince?”

“Yooook. Kaynanası demiş ki o çocuğa da bakacaksın, bu çocuğa da bakacaksın. Geri verirsen Allah alır çocuğunu elinden” demiş.

Ben bunu anlatırken babam uyandı. Ama ne uyanış. Nasıl kalktı yerinden anlamadık, tutunmadan kalkamazdı. Hülya Yengemin üstüne atladı. “Neden anlattın, neden anlattın!” diye bağırmaya başladı. Anam dedim uykusunda rüya gördü bu herhalde. Hemen nas felak okudum, üfledim ama karıştı ortalık. Hülya Yengemi, koca kadını çekeleyip duruyor babam. Kaldırdı attı yere.

“Ben anlatmadım baba, bi’şey anlatmadım dur, bir şey olduğu yok, yanlış anladın” diyor yengem ama yok. Dinlemiyor. Ağlamaya başladı bir yandan. Vah anam yaşlılık çok zor. Elimiz ayağımız kesildi.

“Nurten biliyorsa Ethem de biliyor, neden anlattın Ethem’e, neden anlattın?” diye dövünüyor babam Emin Abimin kollarında. Hülya Yengemi kurtardık babamın elinden. Babam kollarını uzatıyor yengeme doğru, bıraksalar parçalayacak kadını. Yengem bir yanda ağlıyor “Billahi anlatmadım baba sen yanlış anladın” diye.

Kız ne oluyor, neyi anlatmadınız, ne oldu, neyi yanlış anladınız? Ben Sevgi’ye türbe anlatıyordum, ne oldu, da buraya geldik derken, Ethem babamı koltuğa oturttu. Su içirdi.

“Ben neyi biliyorum baba ya da neyi bilmiyorum?” dedi.

Anam kaynar kazanlar boşaldı tepemizden aşağı.

KÂZIM BABA

Cuma 19.55

İlaçlar uyutuyor. Uyku arasında hayaller görüyorum. Hayal mi, rüya mı, gerçek mi çıkaramıyorum kimi vakit. Geçen gün Mürüvvet'i gördüm, o kadar gerçektir ki, önümden yürüdü geçti. Hülya dedi, hayalmiş.

O akşam da öyle bir şeyler oldu. Nurten bir şey anlatıyordu. İçim geçmiş. Uyandığımda Emmanamı gördüm, Nurten'in yerinde Emmanam vardı sanki. Olanları anlatıyordu. Hepsine tek tek anlatıyordu. Böyleyken böyle oldu, diyordu. Gözümü açıp kapadım, Emmanam gitti, Nurten'i gördüm. Tekrar. Biliyorlar her şeyi sandım. Öğrenmişler her şeyi. Kimden öğrenecekler? Emmanam öldü, Mürüvvet bile öldü. Öğrenecekleri kimse kalmadı ki. Bir tek Hülya. Baktım o da orda. Atladım Hülya'nın üstüne sen mi söyledin, diye. Ayaklandı herkes.

Ethem kollarımdan tutup da "Ben neyi bilmiyorum baba?" deyince anladım yanlış anladığımı ama iş işten geçti çoktan, geri dönüşü kalmadı. Başladım ağlaya ağlaya anlatmaya.

Gençler bir tek kendileri genç oldu sanıyorlar. Bir onların hayatı var sanki, biz hiç yaşamadık, biz hiç genç olmadık, hiç hata yapmadık. Ben de anamdan böyle iki büküm ihtiyar doğmadım. Herkesin anlatacağı bir hikâyesi var işte. İster beğen ister beğenme.

Babam ben bebekken ölmüş. O zamanlar insanlar kolay kolay ölüverirlermiş. Şimdi ölümler çok zor. Öleyim desen de ölemiyorsun. Koca koca hastaneler kurmuşlar, içi doktor dolu. Biri geliyor biri gidiyor. İnsanı yaşatmak için uğraşıyorlar. Geçen Hülya'yla hastaneye gittiydik, koridorda beklerken onu düşündüm. Bir hastane dolusu ihtiyar var, hasta var. Hepsinin yanında ya kızı, ya oğlu, ya gelini. Düşündüm, dedim şu insanların kaç tanesi yaşamak istiyor acaba? Kaç tanesi gerçekten iyileşmek istiyor? Kendime bakıyorum habire ilaç alıyoruz, habire tetkik, röntgen, bilmem ne... La sizin paranız var diye, benim ölümüne neden mâni oluyorsunuz? Salın yaşlıları, rahat rahat kapalım hastalığı, temiz temiz ölüp gidelim. Neyse işte şimdi böyle de, eskiden öyle değilmiş, babamla kimse uğraşmamış. Ölmüş gitmiş erkenden tertemiz. Anam gencecik dul kalmış. Akıllı da kadınmış, kucağında bebeğim var deyip yakmamış kendini, bırakmış beni babamın annesine, gitmiş başkasıyla evlenmiş. Ninem de beni amcamın karısına emanet etmiş. "Bunu da emziriver, buna da bakıver" demiş. Amcamın karısına Emmana derim ben, emmimden ötürü anam, hem de süt anam. Sessiz kadındı. Baktı bana, büyüttü beni, ama "Benimsin" de demedi. "Anne de bana" demedi, emmana dedirtti. Öyle dedim. Askere gidene kadar onların evindeydim.

Emmanam ben askere giderken nişanladı beni Mürüvvet'le. Askerden sonra bir daha dönmedim amcamın evine. Mürüv-

vet'le evlendik, onların evine yerleştim. Benim kaderim Ekrem'e mi geçmiş ne olmuş, düşününce onunki de işgveyligi gibi. Evlendikten birkaç sene sonra Emin doğdu. Köy yerinde tarlan olmayınca ne iş yapacaksın? Ya kayınpederinin tarlasında çalışacaksın ya kendine iş bulacaksın. Ben dedim kasabada çalışacağım. Askerde bir arkadaşım vardı, babasının lokantası vardı kasabada. Ona gittim. Onların lokantada işe başladım. Yanımda asker arkadaşım da var, çabuk öğrendim işleri. Evleri lokantanın st katındaydı. Bana da lokantada bir oda verdiler. Aydan aya gittim köye. Kiram yok, yiyeceğimi lokantadan yiyorum. Sadece haftada bir hamama gidiyorum, ona para veriyorum. O kadar. Kalanı hep birikiyor. Böyle iki sene çalışsam minibüs alırım, dedim. Koydum bunu kafaya. Minibş olup da dönecektim köye. Ama işe öyle olmadı.

Asker arkadaşımın ablası vardı. Lokantayı temizlemeye inerdi her gün. Temizleyip çıkardı eve. Güzel miydi, çirkin miydi, bilmezdim. Bizde ayıp öyle şeyler, kıza bakamazdım bile. Bir gece ben uyurken, günahım varsa, bir kere baktıysam, bir kere kafamı kaldırıp da baktıysam iki gözüm önüme aksın, arkadaşımın ablasıdır, bizim oralarda bakmak ayıptır, baktıysam iki gözüm önüme... Ama gece geldi kız yanıma. Kendi geldi. Koynuma girdi. Ben de ayda bir gidiyorum köye. Girdik günaha. Bir sene geçti yle. Bir sene her akşam... Hiç ko- nuşmadık, sessiz sessiz sarılıp yattık.

Bir gece geldi dedi ki ben gebeyim. İnsan yaşlanınca dn ne yediğini unutuyor ama seneler evvelsini ayan beyan hatırlıyor. Ben o gecenin her dakikasını hatırlıyorum. O an ne kadar nefessiz kaldıysam o kadar nefessiz kalırım her hatırladığımda. Dilim tutuldu. Ne yapacağımı, nereye gideceği-

mi, kime danuşacağımı da bilemedim. Anam olsaydı dedim, anam olsaydı benim de, giderdim yaslardım başımı dizine. Ama yok. Akıl soracak kimse bile yok. Saklayalım dedik. En son saklanacak şey gebelik. Asker arkadaşımın haberi oldu üç dört ay sonra. Olmaz mı, büyüdü kızın karnı. Beni kovdular dükkândan. Ne yapacaklardı ya? Ama sonra geri çağırdılar. Başka çareleri mi var?

Emmanama gittim. Ona anlattım derdimi. Ömrümde ilk kez biri arka çıktı bana. Hemen giyindi, düş önüme dedi. Sannırsın bütün köy arkamdan geliyor, öyle arkalı hissettim kendimi. Benle kasabaya geldi Emmanam. Kızın babasının karşısına dikildi.

Dedi "Bebeği alınız ama kızı almayız. Saklayın kızınızı, kimseler görmeden doğursun. Kimseye duyurmayın. Bebeği doğursun, iki ay emzirsin, sonra gelir alınız biz."

Babası "Kızı da alın" diyecek oldu. Emmanam bir çıkış çıktı, dedi "İyi madem, çocuk da sizde kalsın, ispatlayın ispatlayabilirsiniz bizden olduğunu."

Mecbur kabul ettiler. Düştüğ yola. Düşündüm, bebeği alacağız da ne yapacağız? Nereye sokacağız bebeği? Ben zaten anasız babasız büyümüşüm, bu bebek de mi öyle büyüsün?

"Mürüvvet bakacak" dedi, Emmanam, "Kendi bebeği gibi bakacak, başka çaresi yoktur."

"Bakmaz" dedim.

“Bakacak” dedi. “Ben sana nasıl baktıysam, Mürüvvet de bu çocuğa bakacak!”

Ethem, işte o çocuktur.

Mürüvvet’e bebek doğana kadar hiçbir şey demedik, diyemedik. O arada Emmanam’ın dediğini yaptım. Mürüvvet Ekrem’e hamile kaldı. Bebek iki aylık olduğunda, getirdik eve. Emmanam konuştu Mürüvvet’le, “Kocan bir hata yapmış ama kocandır. Bu bebeğe bakacaksın, yoksa sen de bebeğinden olursun bak, gebesin, alır Mevla evlatlarını” diye korkuttu Mürüvvet’i. O da küçük o zamanlar. Minibüs parasını da Mürüvvet’in babasına verdik. Sonra taşındık işte buraya köyden. Bir daha da köye dönmedik.

İşte böyle. Geçti üstünden bu kadar sene. Mürüvvet haklıydı. Ethem’i hiç sevmedi. Sevmez. Kolay mı? Ama Ekrem’e de sırf Ethem’i kabul etmek zorunda bıraktığı için diş biletti. Ethem’e mi yanarsın, Ekrem’e mi, Mürüvvet’e mi? Bir daha da barışmadı benimle. Helallik vermeden öldü. Biliyordum vermeyeceğini zaten. Ben veriyorum şimdi çocuklara. Verdiğim helalliği ne yapacaklarsa? Asıl benim onlardan almam lazım ama nasıl alayım, nasıl anlatayım? Ben de bu yükü ölüp gideceğim, bu yük bende kaldığı sürece de ölemeyeceğim. Her hafta yemek masasında gözlerimi dikiyordum çocuklara, derin bir nefes alıp şimdi yavrum böyleyken böyle diyeyim, anlatayım diyordum ama yapamayacağımı da biliyordum. Anlatsam Ethem’le Ekrem beni babalıktan reddederlerdi kesin. Bir tek Emin kalırdı. Sırtıma merhem sürerdi yine her akşam. Baba bana hakkını helal ediyor musun, derdi yine. Heee derdim, heee, al da başına çal böyle helalliği, al da başına çal...

Ben bir daha lokantadan içeri adımımı atmadım. Hangi lokanta olursa olsun. Gitmem. Önünden bile geçmem. Emin diyor, "Babamla lokantaya gidilmez. Dışarıda yemek yenmez." Öyle oğlum, gidilmez. Gidemem. Sanırsın benim canım hiç çekmez ordaki yemeklerden. sanırsın sade parayı düşünürüm, müsriflik olmasın derim. Ama öyle değil. Gidersem lokantalar beni yutacakmış gibi gelir. Öyle oldu. Yedi bitirdi benim ömrümü. Kendime anlatamadım. Kimseye anlatamadım. Kimseye anlatmadım. Dilimin ucuna geldi geldi, kimseye anlatamadım. Anlattığımı hayal ettim sadece.

Ben olanları zihnimde belki bin kere anlattım çocuklara. Bu sahneyi hayalimde bin kere yaşadım. Bin kere babalıktan reddedildim. Bin kere dinledim o bağırış çığırışları. Bin kere sarıldılar yakama. Bin kere zor aldım kendimi çocuklarımın elinden. Ama öyle olmadı. Sustular. Anlatacaklarımı anlattıktan sonra herkes sustu.

Ben ağladım. Ağladım. Ağladım. Ağladım.

Biliyorum, bunca sene annelerini sevemediler çocuklar. Emin'e sevgisiyle, Ethem'le Ekrem'e sevgisizliğiyle eziyet etti Mürüvvet. Ama kötü bir kadın değildi. Onu şartlar o hale getirdi. O şart da benim işte, başkası değil. Beni affedemedi. Etmesi için de zorlamadım. Kolay değil. Çalışsın, size para göndersin diye kocanı kasabaya yolla, o da bir gün kucağında bebekle çıkagelsin, al bunu büyüt desin. Buna rağmen bir kere bile isyan etmedi bana. Karşıma geçip bağırmadı. Öyle olsa daha kolay olurdu. Kavga ederdik, döverdük, söverdük birbirimize, geçimsizliğimiz dışarıdan belli olurdu. Ama o yok saydı beni. Yokmuşum gibi davrandı. Söyleyecek bir şeyi olmadıkça

konuşmadı benimle. Konuşurken de boşluğa konuştu. Seneler boyu odanın kapısını açar, odaya, odadaki boşluğa "Eve şu lazım, bu lazım..." der, kapıyı kapatırdı. Ben aslında istediklerini duvarlardan değil, benden istediğini anlardım. Yine de sevmeye sevmeye de olsa baktı Ethem'e. Ethem bilmez ama en büyük iyiliği de ona yaptı aslında.

Emin'i kendi köyünden bir kızla evlendirmek istedi. Ona göre kendi köyünün insanı dışındaki herkes kötüydü. Kendi köyü dışında tanıdığı tek kişi bendim, ne bilsin gariban. Gitti Emin'e Hülya'yı aldı. Emin istemeye istemeye evlendi karısıyla. Ama kendine göre haklıydı Mürüvvet. Bir gün salon kapısını açtı yine, "Emin'i evlendireceğim, bir kız buldum. Benim köyümdendir, sizin gibi değildir. Huyunu suyunu bildiğim insandır. Bizim insanımız inattır ama temizdir, vefalıdır. Kızın anne babasıyla konuştum ben, razılar, gidip isteyelim" dedi, kapattı kapıyı. Başka bir şey diyemezdim. Oğlana da bir soralım falan diyemezsin. Kararını vermişti Mürüvvet, ben de tamam dedim.

Bir gün yine açtı kapıyı. Mürüvvet çocuklar bebekken daha, üzüntüsünden hasta olmuştu. Hocaya götürmüştük, doktora götürüp ne diyeceğiz? Ben karımı aldattım, başka kadından çocuk yaptım, o çocuğu da getirip karımın kucağına verdim, o da üzüntüsünden hasta oldu, buna bir ilaç ver mi diyeceğim? Ama Mürüvvet de hasta bir yandan ne Ekrem'i emzirebiliyor ne Emin'e bakabiliyor ne Ethem'e. En iyisi hocaya götürelim dedik. Nefesi kuvvetli diye bir adamı söylediler. Mürüvvet oraya gitti. Seneler boyu da gitmeye devam etti. İyileştikten sonra da gitti. Bir gün kapıyı açtığında ilk defa benimle uzun konuştu:

“Benim Rıfat Hoca ölmüş. Onun bir erkek kardeşi vardı, evleri aynı avluda, her gittiğimde görüyorum adamı da, karısını da. Rıfat Hoca ne kadar nur yüzlüyse adam o kadar nursuz. Bir kızı var. Bebekken çok ağlarmış bu. Hastalığı varmış belli ki. Bu adam kızcağızın içinde cin var diye, döve döve sakat bırakmış kızı. Çocuğa da sana araba çarptı demişler. Bir bacağı kısa. Sürüye sürüye geziniyor avluda. Rıfat Hoca sahip çıkıyordu kıza. Sakince bir kız, dini de bütün. O kızı her gördüğümde üzüliyorum ben, dayaktan kısa kalmış bacağı. Rıfat Hoca da yok artık, ne olur sonu bilinmez. O kızı Ethem’e istedim ben. Verdiler. Haftaya getirecek babası, düğüne lüzum yok. Düğün parasını verin bize yeter, dedi. Paragöz adam. Verdim ben parasını. Gene de bir iki tımbırdatırız kapının önünde. Düğünsüz olmaz. Sen bir gelinlik parası ayarla. Oğlana da bir damatlık al. Ethem askere gitmeden evlensinler. Hiç değilse kız kurtulsun o avludan. Ethem ona sahip çıksın, o da Ethem’e. Kuralım onların yuvalarını da” dedi.

Merhameti vardı Mürüvvet’in ama o merhameti göstermeyi kendine yediremiyordu. Olmasa en başta istemezdi Ethem’i. Nurten’den ona ne? Adam döve döve sakat bırakmış kızı, koşmuşlar avludaki insanların hizmetine. Mürüvvet’le Nurten hiç kavga etmediler mesela. Hiç geçimsizlikleri olmadı. Nurten’in yumuşak huyunun da payı var tabii ama Mürüvvet de gayret etti.

Mürüvvet’in günahı yoktu. Hepiniz annenizi kötü, beni iyi bildiniz. Ama öyle değildi. Ananız iyiydi. Olanlar böyle olmasa bambaşka biri olurdu Mürüvvet. Hepinizi Emin’i sevdiği gibi severdi. Ben yaptım ne yaptıysam. Belki kendi babasının ona sahip çıkmasını bekledi. Adam da minibüs parasını alınca

kapattı meseleyi. Bir daha hiç gitmedi anne babasının yanına. Siz hiç tanımadınız o akrabalarınızı. Teyzeniz yoktur, dayınız yoktur, dedeniz yoktur. Mürüvvet hiçbiriyle görüştürmedi sizi. Benim zaten kimim kimsem yoktu. Emmanamı, emmimi, onların çocuklarını bir iki kere gördünüz, o kadar. Hiçbiriniz de akraba sormadınız. Ben istedim ki, öyle ya da böyle bir aileniz olsun sizin. Kötü de olsam başınızda durdum. Okuttuk, evlendirdik hepinizi, iyi kötü.

Hakkınız bu değildi biliyorum. Daha iyi anneniz, daha iyi babanız olabilirdi. Ben günahımı bu kadar örtebildim, ananızın elinden de hepinize bu kadar analık geldi.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS

TO THE HONORABLE
THE SENATE OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
IN RESPONSE TO A RESOLUTION PASSED
AT ITS MEETING OF MAY 10, 1955
RELATIVE TO THE
REVISION OF THE CHARTER OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

BY THE COMMISSION ON THE CHARTER OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
APPOINTED BY THE SENATE IN 1953

REPORT OF THE COMMISSION
ON THE CHARTER OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
TO THE SENATE OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
IN RESPONSE TO A RESOLUTION PASSED
AT ITS MEETING OF MAY 10, 1955

CHICAGO, ILLINOIS
1956

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS
1956

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS
1956

MÜRÜVVET

Cuma 20.00

Bunlara her şeyi öğretmişim de ölünün arkasından konuşmamayı öğretememişim. Yerden yere vurdular beni. Kemiklerim sızım sızım sızladı. Konuşmayacaktım. Öldükten sonra konuşmanın mümkünü zati yok, sağlığım da ben konuşmadım. Her şeyi olduğu gibi anlatmak isterdim ben bu çocuklara. Gayrı mümkünü yok. Mümkünü olsa bile gelen giden yok. Kendileri benden daha iyi bilir, beni buraya bıraktıktan sonra bir daha gelen giden olmadı mezarıma.

Kâzım dedi ya, biz hiç mi genç olmadık, çocuk olmadık diye. Olduk elbet, olduk ama bizim gençliğimiz de, çocukluğumuz da şimdikilerden başkaydı. Büyük doğuyorduk sanki biz. Sekiz dokuz yaşında ev çevirmeyi öğreniyorduk. On altı yaşındaydım ben, evde kaldım diye vah vah ediyordum. Ablalarım, abilerim evlendi, beni vermediler. Kıyamadıklarından değil ha. Annemin babamın son çocuğuydum. Ben doğana kadar tiksinişler çocuktan, benim bir kıymetim yoktu zaten gözlerinde. Ama yaşları da ilerlemişti hani. İşlerini görecekti biri lazımdı

onlara. Her gün gün değmeden kalksın, hamur yoğursun, koyunları doyursun, tavukları yemlesin, ocağı yaksın, evi ısıtsın, sabah sofrasını kursun, evi çekip çevirsin. Mürüvvet bu işleri yapıveriyordu anne babasına. Onlar da kızları evlensin, gitsin istemiyorlardı haliyle. Allah yüzlerine baktı da başka köyden bir yetim oğlan buldular, içgüveysi aldılar, everdiler işte beni Kâzım'la. Bize bir göz oda verdiler, işlerini görecektir biri daha eklendi eve. Bir de bebecim oldu işte, Emin. Bir şikâyetim de yoktu. Kâzım zaten kasabaya çalışmaya gitmişti. Arada geliyordu. Hiçbir şey değişmemişti hayatımda. Evlenmiş gibi bile olmamıştım. Emin, annem, babam, ben, koyun kuzu, geçip gidiyordu günler. Emin'i çok severdim. Ne güzel neşe olduydu bana. E düşünsene evlenmişsin ama hâlâ babanın evindesin. Kocan var ama yanında yok. Emin'den başka meşgalem yoktu ki. Sakin de bir bebeydi masum. Peşimden dönenip durur. Üstüne Ekrem'e gebe kaldım. Olacak tabii, ikinci çocuk olacak, üçüncü çocuk olacak, dördüncü olacak. Doğurmazsan ayıp bizim zamanımızda, hele de bizim köyde. Doğururdum, ne olacak. Ama sonra Emmana geldi. Kucağında Ethem'le. Anlamadım ne olduğunu. Babamın önüne para koydu. Babam parayı aldı, hiçbir şey demedi. Durmadı arkamda. Bana dedi ki Emmana, "Bu çocuğa karnındaki bebe gibi bakmazsan Allah alır çocuklarını elinden. Susacaksın, bu bebeğe de bakacaksın." Biz yaşlılarımızdan, büyüklerimizden korkardık. Şimdiki aklımla gelip dese elbet inanmam. "Hadi be sen de!" derim. Savunurum kendimi. Ama küçüktüm. Cahildim. İnandım. Kandım. Aldık Ethem'i, Emin'i, düştük yola, göçtük köyden.

Ethem'e bir hafta hiç yanaşmadım. Kâzım baktı. Bir kere almadım kucağıma. Sonra Kâzım bizi evde bırakıp işe gitti. Bir şey de demedi giderken. Ethem'e pirinç unuyla mama ya-

pıyordu, onu yedirdi, karnı doydu uyudu çocuk. Ben de bir köşede Emin'i dizime aldım, oturdum ağladım. Ne yapacağım? Sonra uyandı Ethem. Ağlamaya başladı. Emin bir yanda ağlıyor, Ethem bir yanda, ben gebe halimle bir yanda. Ne kadar ağladık öylece bilmem. Sonra gittim Ethem'in yanına. Beni görünce sustu. Kollarını uzattı bana. Bana bakıyor çocuk. Kollarını uzatıyor. Düşündüm, dedim bunun günahı ne? Anası ana değil, babası baba değil de bu masumun günahı ne? Eğildim, aldım altını. Öğlen oldu karnını doyurdum. Akşam oldu uyuttum. Haftası geldi yıkadım, kuruttum. Ama eğilip de sevmedim. Baktım ama sevmedim.

Çok geçmeden günüm doldu, Ekrem'i aldım kucağıma. Ekrem'i sevip Ethem'i sevmemek benim bile ağırımaya gitti. Ethem'i sevmeye elim varmadı. Çocuğun saçlarını ne zaman okşayacak olsam, anasının saçlarıymış gibi geldi. Süremedim elimi. Ekrem'e elimi sürecektim olsam Kâzım geldi aklıma, Kâzım'a dokunuyormuşum gibi oldum. Ekrem'e de dokunmadım. Emin sanki Kâzım'ın çocuğu değil mi? O da onun. Ama o benim Kâzım'ımın çocuğuydu. Şehre gitmeyen, bizim eve içgüveysi gelen, benim üstüme gül koklamamış Kâzım'la benim çocuğumdu. Emin'i sevdim. Bu iki oğlan yüzünden Emin'i kaybetmekten çok korktum. Çocuğun üstüne titredim, üstüne düştüm. Elimde bana ait, babamın evine ait, eski güzel günlerime ait tek şey Emin'di. Onu kaybetmemek için Ethem'e de Ekrem'e de baktım. Ama yalan yok ikisini de Emin'i sevdiğim gibi sevemedim. Sevemedim diye kendime çok kahrettim. Ama elimden de bir şey gelmedi.

Kâzım'la mecbur kalmadıkça hiç konuşmadım. Başka da kimsem yoktu zaten. El kadar bebelerle mi konuşayım? Köy-

de olaydık gider dağa taş anlatırdım derdimi ama şehirdeydik. Kasaba yerde derdini anlatacak insan da bulamazsın. Olanları anlatmak istemiyordum zaten, zehrimi akıtmak istiyordum. Bana biri bir şey desin, akıl versin, meseller anlatsın, ben ondan akıl alayım istiyordum. Ama kimsem yoktu. Sonra sonra mahalleden bir yaşlı teyzeyle ahbablık ettim. Üç küçük çocuğum var, çocukların yaşları birbirine çok yakın diye üzülürdü bana, arada gelip çocukları eğlerdi. Ben onunla da pek konuşmazdım ya. Konuşursam anlatıvermekten korkardım. Kâzım'a, "Bu gelin hiç konuşmuyor, bunu bir hocaya götür, okut" demiş. Eline bir kâğıt tutuşturmuş. Beni işte, Nurten'in amcası Rıfat Hoca'ya böyle götürdü Kâzım. Çocukları o teyze-ye emanet edip gittik.

Rıfat Hoca'yı dede zannediyordum. Gençmiş. Taş çatlasın on yaş büyüktü benden. Bizde kocandan başka adamla oturup konuşmak ayıptır, günahtır. Ama Rıfat Hoca, hoca olunca, demek, günahı da olmuyor. Kâzım'la birlikte girdik içeriye. "Anlat" dedi Hoca bana. Konuşmadım. Yuttum dilimi. Hiçbir şey anlatmadım. Kâzım anlatmaya başladı. Susturdu Rıfat Hoca Kâzım'ı. Eliyle susturdu hem de. Elini böyle bir kaldırdı, elinin hareketiyle susturdu Kâzım'ı. "Sen çık dışarıya" dedi. Tıpış tıpış çıktı bu dışarı. Has etti. İyi oldu. Bir arkalı hissetim ki kendimi anlatamam. Sanki bu Rıfat Hoca benim abimmiş, babammuş, memleketlimmiş gibi rahatladım. Kaldık Rıfat Hoca'yla baş başa.

"Anlat" dedi. Ama sesi ondan çıkmadı sanki. Böyle dere-lerden, tepelerden, bizim köyden geldi sesi. Neden bilmem ona anlattım derdimi. Ağladım, ağladım anlattım. Ne çok ağladım. Ne günah işledim de geldi bunlar benim başıma de-

dim. Ne yaptım ben de böyle bir şeyi reva gördü Allah bana. Rıfat Hoca açtı kitabı, bir şeyler okudu, üfledi. İyi gelmedi bana ama başka bir hali vardı adamın. Bilen bir adamdı. Dinliyordu beni. Sadece dinliyordu. Önümüzdeki ay yine gel, diyordu. Ben ona her ay gittim. Bir köşeye oturup onun tespih çekmesini seyretmek için gittim. Türbeye gider gibi Rıfat Hoca'ya gitmeye başladım. Kâzım'la hiç işim yoktu. Ben anlatacağımı ayda bir gidip Rıfat Hoca'ya anlatıyordum. Şöyle yaptım, böyle yaptım, şöyle oldu, böyle oldu. İşte artık o ay ne olduysa onu anlatıyordum. O beni tespihini çekip dışarıyı izleyerek dinliyordu. Pencereye konan kuşları falan yemliyordu. Benim anlatmam bitince, "İyi olmuş" diyordu. "Ne olduysa iyi olmuş." Her şeye "İyi olmuş" diyordu. Ben hiç mi kötü bir şey yapmıyordum acaba? Yapıyordum, yapmaz olur muydum? Canım burnuma gelince dövüyordum Ethem'i, Ekrem'e vurduğum da oluyordu. Emin'e el kaldırmadım ama bu ikisini dövdüm Allah affetsin. Ama Allah biliyor ya, Ethem üvey olduğundan değil, ona kinlendiğimden değil. Canıma tak ediyordu. Yoruluyordum. Bıkıyordum. Hiçbir şeye gücüm yetmiyordu, ondan dövüyordum çocukları. Anam da bizi dövüyordu çocukluğumuzda, bunun da kötü bir şey olduğunu bilmiyordum ki. Rıfat Hoca'ya çocukları dövdüm desem bile "İyi olmuş" diyordu. "İyi olmuş, olanda hayır vardır." Her gittiğimde aynı şeyleri söylüyordu. Akıl da danışıyordum tabii. Ne zaman bir şey sorsam, bir şey danışsam, bunu nasıl yapayım desem; "Çok düşünme, âlemin sahibi var, bırak o düşünsün" diyordu. Ne sorsam, ne anlatsam aynı cümle. "Çok düşünme, âlemin sahibi var, bırak o düşünsün."

Onun yanına gidince her şeyi unutuyordum. On gün götürüyordu beni, on gün sonra gene öfkelenmeye, sinirlenmeye,

söylenmeye başlıyordum. Öyle böyle geçti seneler. Büyüdü çocuklar, ben yaşlandım. Hastalandım. Ölmeyi çok istedim. Tedavi olmak falan istemedim. Hastalığıma da "İyi olmuş" dedi Rıfat Hoca. Vardır bir hayır, korkma... "Hastaneye gitmeyeceğim, iyileşmeyeceğim" dedim. "Kendi kendinin kul hakkına girme. Git, tedavini ol" dedi. O öyle dedi diye gittim hastaneye. Tedavimi oldum. Ölmek istiyordum ama gerisini de düşünüyordum. Ev kadınlığı böyle bir şey. Emin ne olacak, Ethem'le Ekrem ne olacak? Çamaşırlarını kim yıkayacak? Yemeklerini kim yapacak? Hastaneye gitmeden önce dolabı yemekle doldurur, evi temizler öyle giderdim. Hani olur da ölüverirsem, arkamdan bir hafta zahmet çekmeden yaşasınlar. Çok hasta oldum. Gırtlığımı deldiler ama iyileştim. Günün birinde bu dertten öleceğimi biliyordum. Bari ölmeden çocukları evlendireyim diye düşündüm.

Emin'in bir sevdiği vardı, sezinlerdim. Anlatmazdı. Ben de sormazdım. Bizde ayıptı öyle şeyler. Ama düştüm peşine. Buldum kızı. Anaları hafife almayacaksın bu dünyada, bir ananın evladı için yapamayacağı şey yoktur. Yol bilmez iz bilmez deme, evlat söz konusu oldu mu, her şeyin yolunu bulur insan. Buldum da. Buldum Çiğdem'i. İnsan sevdi mi basireti bağlanıyor. Emin'inki de bağlanmış işte. Kızın kız olmadığı ayan beyan ortada. Gözü göz değil. Yanıldım mı diye de bir değil birkaç kere düştüm peşine. Temiz bir kız olduğuna kanaat getirsem gidip isteyecektim kızı. Ama öyle değildi. Nerden bildin, diye sormayın. Bildim. Analar bilir. Anlat desen anlatmaz, anlatamaz ama bilir. O kızı Emin'e alsak, işin sonu iyi olmazdı. Üzülürdü evladım. "Bırak" dedim kendi kendime, "gençliğinde üzülsün. İki gün üzülsün, üçüncü gün alışır karısına... Evlenir, çoluğu çocuğu olur, unuttur elbet" dedim.

Çoluk çocuk insana kendini bile unutturuyor. Ben kendimi unutmuştum bak bunların derdiyle. Ama köyüm burnumda tütüyordu. Anam babam çoktan rahmetli olmuştu. Köyüm-den hiçbir haber yoktu. Gittim o köyden bir kız aldım Emin'e. Hülya. Hülya benim memleketimdi. Benim toprağım. Özlemesine özlüyordum ama çok kızgındım da köyüme. Bir ben mi fazla geldim sana, bir beni mi doyuramadın deyip deyip kızıyor, kahrediyordum. Toprağa kızılır mı deme, kime kızayım? Kime isyan edeyim? Hülya da maşallah eli maşalı çıktı. Seneler boyu içime attığım öfkeyi kustum kızın üstüne. Onun da başka şeye öfkesi varmış belli ki, o da benden çıkarttı. Dar ettik birbirimize evi. Geçinmek istesek geçinirdik ama istemedik herhalde, ne bileyim. Ne kavgalar ne geçimsizlikler. İkimizin de derdi birbirimizle değildi. Başka bir şeyin kavgasını veriyorduk biz. Babalarımıza, kocalarımıza olan sinirimizi birbirimizden çıkarıyorduk.

Nurten'i Rıfat Hoca'nın kucağında görmüştüm ilk. Çocuklar bilmez, Kâzım da bilmez. Ben Nurten'in doğduğu günü bilirim. Sesi gelirdi avludaki karşı evden. Çok ağlardı. Avluda yeni bir bebek olduğunu anlıyordum sestem. Bir dahaki ay gidince yine duyuyordum çocuğun ağlama sesini, bir dahaki ay yine. Sonra bir gün Rıfat Hoca'nın kucağında gördüm yavruyu. İlk kez o gün Rıfat Hoca da bana bir şey anlattı. O güne kadar hep ben anlatmıştım. O dinlemişti. O gün de o anlattı. Kardeşinin ne kadar hayırsız bir adam olduğunu dedi. Karısını dövüyor, evlatlarını dövüyor, dedi. Çalışmaz. Kendine hayrı yoktur, âleme hiç yoktur. O yüzden yanımda tutuyorum. Hiç değilse elim üstlerinde oluyor, dedi. Kendisi evli değildi Rıfat Hoca'nın. Çoluğu çocuğu yoktu. Bebek evdeki huzursuzluktan ağlıyor, bir derdi yok. O evde ağlıyor, bura-

ya gelince susuyor, dedi. Huzur arıyor masum, dedi. Hepimiz huzur arıyorduk. Ben de huzur aradığım için gitmiyor muydum Rıfat Hoca'nın yanına? Bir başka gidişimde ayağı sargılı gördüm bebeği. Babası dövmüş, dedi. İçinde cin var diye dövmüş. Kırıldı masumun bacağı, sardım, dedi. Doktora götürün, dedim. Götürmediler. İnşallah araz kalmaz, dedi.

O gün ilk kez bana bir derdini anlattı Rıfat Hoca. Kızı onun kucağından alıp bizim eve götürmek istedim. Peşinde Rıfat Hoca da gelsin isterse. Gönderelim Kâzım'ı. Bizim de bütün ağırlarımız dinsin. Emin iyi olsun, Ethem iyi olsun, Ekrem iyi olsun, Nurten iyi olsun, ben iyi olayım. Rıfat Hoca hepimizi iyi etsin istedim. Seneler boyu her gittiğimde bunu istedim. Olmadı. Olmayınca olmuyor. Âlemin bir sahibi var, demek ki böyle uygun gördü.

Böyle böyle geçti seneler.

Sonra Hakk'ın rahmetine kavuştu Rıfat Hoca. Dünyalar yıkıldı başıma. Gittim. Kapısı kapalı. Nurten avluyu süpürüyor. Artık o avluya gidemeyecektim. Rıfat Hoca'nın dizinin dibine oturamayacak, hiçbir derdini anlatamayacaktım. Beni bir daha sokarlar mıydı o avluya. Geri çıktım. Bir ağacın altına çöktüm ağladım. Sonra koşa koşa eve gittim. Kâzım'ın bana seneler boyu onu affedeyim, onunla konuşayım diye aldığı, benim de el sürmediğim altınların hepsini avuçlayıp geri döndüm. Nurten'in babasına verdim hepsini, Nurten'i aldım. Rıfat Hoca'nın kucağında büyüyen, seneler boyu büyüdüğüne, serpildiğine tanık olduğum, bir ayağı aksak, sakın, sessiz Nurten'i aldım geldim eve. Sonra ne olacağını hiç düşünmedim.

Ekrem'le de evlendirebilirdim. Ona da olurdu. Ama Ethem'le evlendirdim Nurten'i. Üstünde Rıfat Hoca'nın duası vardı o kızın. Benim kanayan yarama, istemeden içini paramparça ettiğim oğlana merhem olsun bu kız istedim. Eş olsunlar birbirlerine, alsın gitsin Ethem'i, kursunlar yuvalarını. Bıraksın artık Ethem benim peşimi istedim. Sevemedim, hakkıyla analık edemedim ama büyüttüm, evlendirdim onu. Âlemin sahibi var, gerisini de o düşünsün.

Bir müddet sonra da Ekrem geldi, yanında Sevgi. Bana sorarsa almazdım Sevgi'yi. Ana baba yaşlı. Bir evin bir kızı. Nazlı büyütmüşler. Günahına girmeyeyim dedim ama hep sezdim ben bu kızın evlatlık olduğunu. Dedim ya ben size analar bilir, diye. Gel gelelim bize söz düşmedi. Kaçırmış kızı. Varıp gitmişler otele. Ne diyelim. Evlendiler. Birkaç ay durup kayınbabasının yanına gittiler. O da çıktı bizden. Kaldık Kâzım'la baş başa. Gidecek başka yerim de yok. Oturdum, öleceğim günü bekledim.

Kocamı sevemedim ben. Evlatlarımı sevemedim. Gelinlerimi sevemedim. Torunlarımı sevemedim. Kendimi de sevemedim. Gün boyu cigara içtim. Gırtlak kanseri olup da bu cigarayı tütürmeye devam eden kaç insan vardır? Ben devam ettim. Yaşamak gibi bir derdim yoktu. Her gün "Öleyim Allah'ım artık" diye dua ettim. Nihayet üçüncü kez hastalandım. Sonra da öldüm. Geç bile kaldım. Keşke en başında ölüvereydim. Kucaklarında bebekle geldiklerinde, karnımdaki bebeyle ölüp gidivereydim. Ne çok istedim. Ama ben öldükten sonra ne yaparlar diye düşündüm hep. Kâzım Emin'e nasıl bakar? Ethem'i nereye koyarlar, kim büyütür? Anası geri alır mı? Bulurlar birini Kâzım'ı evlendirirler. O

**kadın ben kadar da bakmaz bunlara dedim. Allah da almadı
canımı. Almayınca almıyor.**

Olmayınca olmuyor.

ETHEM

Cumartesi 09.00

Rahatladım.

Bazen suyun berraklaşması için önce bulanması gerekiyor. Ben hep o bulanık suyun içindeydim. Dibi göremiyordum. Bulanık bir suyun içinde yüzmüşüm ömür boyu. Doğduğumdan beri bozuk görüyormuşum her şeyi, yanlış duyuyormuşum. Hepimiz öyleymişiz aslında, sadece ben değil, hepimiz. Ben anneme hiç sarılmadım. Annemin kokusunun nasıl olduğunu bilmiyorum. Karşıdan gelen sigara kokusunu annemin kokusu olarak alırdım. Bu yüzden sigara içmedim mesela ben hiç. Annemi değil, annemin kokusunu hatırlatırdı. Ona yaklaşamamayı, sarılamamayı, annemin dizine hiç yatamamış olmayı hatırlatırdı. Annemi öyle tanımuştım ben. Soğuk, mesafeli, öfkeli, suskun. Ben bütün anneler öyle zannederdim. Başka anne de görmüyorduk pek. Kıyaslamayı bilmiyorduk. Kıyaslamayı Nurten'le öğrendim. Nurten çocukları sevdikçe, onlara sarıldıkça, onları kucakladıkça kendi yoksunluğumu gördüm. İçten içe kıskandığım zamanlar bile oldu kendi çocuklarımı.

Nurten beni de sevse, bana da sarılsa, benim de sırtımı okşasa diye bekledim. Ama talep de edemedim bunu. Ne hissettiğimi bilmiyordum ki ne isteyeceğimi bileyim. Şimdi anlıyorum bunu. Büyük boşluğun ne olduğunu şimdi görüyorum. Benim bir annem yokmuş. Bunu en başta bilseydim, istemeyi de bilirdim belki, bilmiyorum, hiç öğrenemedim.

Babam anlatacaklarını anlattı. Çok ağladı. İnsanın babasının ağlaması da bambaşka bir duygu. Annelerin ağlamasına alışmışız ama baba ağlayınca dünya duruyor sanki. Gidip sarılamadım da. Hiçbirimiz sarılmadık. İçimizden gelmedi.

Sabaha kadar salonda ağladım, muhtemelen Salih ve Ayşe de içeride benim hıçkırıklarımı dinlerken ben ne haldeysem, o haldelerdi. Babaları salonda bir koltukta ağlıyor, anneleri başka koltukta.

Nurten'i ilk kez ağlarken görüyorum. O da beni. Kaç yıldır evliyim ben bu kadınla. Kalkıp sarılmak, teselli etmek istiyorum ama kolumu kaldıracak halim, takatim yok. Hiç olmadı ki, hiç olmadı. Bu gece ömrümde ilk kez bağırarak ağladım. Kanepenin kolunu yırtmışım, sinirle nasıl çektiysem. Nurten hıçkırıyor. Sessiz sessiz ağlıyor. Kalkıp onu da sarsmak, "Ağla kızım, içinden geldiği gibi ağla, tutma kendini, hadi kızım sen de bağır, sen de rahatla" demek istiyorum ama yapamıyorum. Kime gidip sarıldım ki bugüne kadar?

Yapayanlış örülmüş bir hurka giymişim yıllardır, onunla ısınmaya çalışmışım gibi hissediyorum kendimi. Babam anlattıklarıyla o hurkanın bütün ilmeklerini söktü. Eline yumağı dolayıp yavaş yavaş söktü üstümdeki hırkayı, çınlıplak kaldım.

“Mürüvvet senin annen değildi.” Bu cümleyi bana neden bu kadar geç söylediniz? Bilseydim, gerçek annemi gidip ararmıydım bilmiyorum. Babama kızarmıydım? Emin Abime yahut Ekrem’e olan sevgimde bir değişiklik olur muydu bilmiyorum. Ama hiç değilse, hiç değilse, olmayan annemden analık dilenmeye çalışmazdım senelerce. Anneme bilenmezdim. Anneme ilenmezdim. Anneye beddua etmek ne büyük ağırlıktır insanın üstünde, etmeyen bilmez. Kimse etmesin. Sabaha kadar tövbe ederdim yatağın içinde. Bilseydim öz olmadığını anneme öfke duymazdım. Nesine öfkeleneneceksin ki annemin? Gencecik kız, getirip kucağına atmışlar beni, “Buna bak ve sus” demişler. Susmuş. Neredeyse hiç konuşmadı-babamla seneler boyu. Bana da bakmış. Bak, büyümüşüm işte. Yıkamış, giydirmiş, yedirmiş. Ama “Bunu da sev” dememişler. “Al bu çocuğu, bunu da sev” deseler belki beni de severdi. “Bak ve sus” demişler, o da duyduğunu yapmış. Şimdi anlıyordum annemin bana karşıdan uzun uzun bakıp susuşlarını, dudaklarını ısırıp ağlayışını, bakışlarını kaçırışını. Ben zannediyordum ki bana nefretinden böyle yapıyor. Kendi gerçekliğinden, kendi kahrından kaçıyormuş gariban. Elinden bir şey gelmeyişiine ağlıyormuş meğer. Ben Nurten’e yapsam aynısını, Nurten ne yapar?

Nurten o bebeği sever. “Ben seni aldattım Nurten, bu da başka kadından çocuğum, buna da sen bak” desem, Nurten alır bebeği koynunda uyutur. “Mevlam böyle uygun görmüş, bu bebeğin nasibinde de ben varmışım” deyip analık eder ona. Aldattığım için beni suçlamaz, “Şeytanın işi” der. Nurten sen bu pis dünyanın içinde nasıl bir gerçeksin? Nasıl tertemizsin?

Allah'ın belası babasından hep tiksindim Nurten'in. Hep. Ama bir gerekçem yoktu. "Bu adam kötü" diyemiyordum. Bu adamda bir hal var Nurten, bu adam senin baban ama ben onu sevmiyorum, gitmeyelim bir daha babanlara, sen de gitme Nurten, görme babanı diyemiyordum. Nasıl diyeyim? Hep kendi halime yoruyordum bu duyguyu. Kendi ailemi de sevmiyordum ki, onun ailesini seveyim. Nurten "Anne babaya hürmeti emrediyor dinimiz" dedikçe deliriyordum. Ah Nurten, seni böyle aksak bırakanın baban olduğunu öğrenince ne hissettin benim güzel karım? Nurten hıçkırarak ağla, kurban olayım. Sessiz sessiz ağlama, bağır, neden diye bağır. Allah'ınla konuş Nurten, bana değilse ona sarıl, ona anlat, ona sor. Ben Allah'a senin kadar yakın değilim Nurten, neden diye sor, neden biz bu haldeyiz? İkimiz için de sor.

Bütün gece ağlaştık Nurten'le. Çocuklar korkularından yanımıza gelemediler. Sabaha karşı Nurten geldi, kolumun altına girdi. İlk kez sokuldu bana. Ya Rabbim, ilk kez. Gözyaşlarımız birbirine karıştı. "Ağlama artık Ethem, ben senin annen olurum" dedi. "Sen de bana baba ol" dedi. İçinden konuştu Nurten, ses gerçekten ondan mı çıktı, saçından, teninden, nefesinden mi geldi, bilmiyorum. Uykuya yenik düştüğümüz anlarda gibiydik. Sarıldık birbirimize. "Olurum" dedim. Kaç kez "Olurum" dedim saymadım. "Olurum, olurum, olurum, olurum, oldum Nurten, oldum kızım, oldum karım, oldum canım."

Hayatımızda ilk kez sarılarak uyuduk.

Sabah sekizde abimin telefonuyla uyandık. "Babam üç kutu ilaç içmiş. Sizlere ömür" dedi. Sanıyorum abim de öf-

keliydi. "Gelin de şu işleri halledelim" dedi. Giyinip gittik. İntihar vakalarında polis falan çağırarak icap ediyor. Ne yapacağız, nasıl anlatacağız, ifade vermek gerekecek, bunları düşündüm yolda. Nurten kolumu tuttu. Çok hoşuma gitti bu. Ben de onun elini tuttum. Bir elim onun elindeyken kullandım arabayı. Konuşmadık pek.

Abimlere vardığımızda babamı yatağına yatırmış yengem, başında hem ağlıyor hem Kuran okuyordu. Ambulans gelmiş, bakmış. Abim, "Yaşlıydı, ha bugün ha yarın bekliyorduk, doktoru evinde vedalaşın, dedi de çıkarttıydı hastaneden. Sabah ağırlaştı, ben su getireyim diye kalktım, geldiğimde hakkın rahmetine kavuşmuş" diye anlattı. Ambulansla gelen kız nabzına bile bakmadı. Yengem çenesini bağlamış, yorganın üstüne bıçak koymuş, dikilmiş başına bağıra bağıra Yasin okuyordu. Simsiyah da bir örtü örtmüş başına, Azrail gibi babamın başında... Korkmuştur kız yengemden. Ben bile sokulamadım.

Ekremler ambulans gittikten sonra geldiler. Kayınpederi de getirmiş yanında. Sevgi yok. Gelmemiş. Abim hepimize durumu anlattı.

"Sabah Hülya çıkmış yukarıya. İlaç kutuları saçılmış yere. Her yer ilaçtı, bir görseydiniz. Kim bilir ne kadar içti. Hülya bağırınca apar topar çıktım yukarıya. Çoktan ölmüştü zaten. Akşam ağır geldi tabii. Ben de akşam eve gelince sırtına merhem süreyim falan demedim hiç, keşke yalnız bırakmasaydım ama keşke denecek bir şey yok artık. Keşke diyecek olsak, ohooo. Allah taksiratını affetsin. Yaşlıydı zaten, böyle olmasa öyle ölecekti. Ne yapalım. Hap yutmuş demedim kimseye, bir

de onunla uğraşmayalım. Yaşlıydı, kalp krizi, dayanamadı, ecel, vakit saat geldi, falan. Öyle demek düşünüyor.”

“Tabii” dedik hepimiz. İtiraz edecek halimiz yoktu. Ölmüş artık, öyle diyelim gitsin.

Allah taksiratını affetsin.

HÜLYA

Cumartesi 09.00

Sadakallahulazim.

Sabah beri kaç Yasin okudum babamın başında, saymadım. Emin babasına çok kızgın. Akşam eve geldikten sonra ağza alınmayacak küfürler etti. Babaya küfredilmeyeceğini bilecek kadar akıllı başındadır ama öfke adamda akıl bırakmıyor. Bir iki dürttüm, baktım çok sinirli, ellemedim.

Az önce beni babamın başında okurken görünce gelip, "Öyle okumakla geçmez onun günahı, boş yere nefesini tüketme bari" dedi. Emin de sanıyor ki ben babamın günahları affolsun diye okuyorum. Ben kendime okuyorum, sabah beri kaçınıcı Yasin, kaçınıcı tövbe istiğfar... Allah'ım sen affet günahımı, sen affet ya Rabbi.

Babam olanları anlattıktan sonra kızılca kıyamet koptu. Kıyametin çok gürültülü olacağını sanıyoruz ya kim bilir belki de sessizdir. Sessizlik gürültüden çok daha ağır bir şey. Kimse

çıtını çıkarmadı. Ethem bir köşede ellerini bağlayıp gözlerini haliya dikti. Nurten bir köşede. Kafamı kaldırdım baktım, herkes haliya bakıyor. O haliyi ömür billah unutmayız artık. Sülalece düğüm saydık halıda. Kimse ağlamadı. Kimse bir şey demedi. Kimse küfretmedi, kimse bir şey sormadı, kimse vah tüh demedi. Hep beraber yuttuk dilimizi. Sanki böyle nasıl anlatayım size, filmlerde falan oluyor ya, biri geldi, bir tuşa bastı, bekletmeye aldı bizi. Ama biliyorum, herkesin kafası vızır vızır çalışıyor o an. Herkes filmi geri sarıyor. Nereden biliyorum? Çünkü ben tecrübe ettim daha önce. Kâzım Baba bana ilk anlattığında ben aynı şeyi yaptım. Kafam önüme düştü. Ayağımda örme patikler vardı. O patiklerin üstündeki ilmekleri saydım ben de. Sonra saatlerce, günlerce düşündüm, heeee dedim, demek bundan ötürü böyle oldu. Bir kere de şöyle olduydu, demek bu da ondan ötürüymüş. Günlerce düşündüm, günlerce. Sonra alıştım. İnsan zamanla kabulleniyor. O an hepsinin hali benim gibiydi. Herkes haliya bakıyor, herkes kafasında bir şeyleri yerine koymaya çalışıyordu. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Emin'i dürttüm, "Babamı al, hadi gidelim" dedim. Babamı bir çuvalı kaldırır gibi iki kolundan tutup dışarı çıkardık. Ekrem ve Sevgi de bizimle kalktılar. Nurten ve Ethem yerinden kımıldamadı. Kimse kimseye biz gidiyoruz, görüşürüz, güle güle demedi. Kapıyı çekip çıktık. Yalnız Ayşe'yle Salih'e "Yalnız bırakın anne babanızı biraz" diye tembihledim. İnsan çocukları yanındayken kendini koyveremiyor. Ağlamadan açılmaz bu ikisi, çocuklar yanlarına gitmesin de ağlayıp açılınsınlar diye düşündüm.

Biz de yolda hiç konuşmadık. Eve gidince Emin babasının koluna bile girmedi, yürüdü gitti. Ben girdim koluna, evine çıkardım. Yığıldı kaldı salona.

“Bir isteğin var mı baba?” dedim. Sorayım, ne yapayım. Ona da çok zor. Bunca yıl tutmuş içinde, bunca yıl saklamış, bunca yıl sıkmış kendini. “Üstünü çıkaralım” dedim. Pijamaları kıyafetlerinin altında duruyor zaten, üstündekileri sıyırıp öyle giriyor yatağa. Ama kolunu bacağını zor kaldırdım. Felçli bir adam gibi zaten, hiç kıınıldamadı. Tekrar sordum. “Bir şey ister misin baba?” diye.

Yüzüme baktı, baktı, baktı küçücük gözleriyle.

“Öldür beni” dedi.

Hay sizin sülalenize ben yaaa. Hay sizin sülalenize...

Odadan çıkmak üzereydim tam. Kapının önünde durdum baktım.

“İyi” dedim, “bekle beni, Emin’i yatırıp geliyorum...”

Aşağı indim, Emin babasına saydırıyordu. Azıcık onu dinledim. Bıraktım döksün içini. İlişmedim. “Sen biliyordun bana anlatmadın, karı koca arasında gizli kapaklı şey mi olur?” dedi. “Olmaz” dedim, “senin hiç yok mu benden sakladığın?” Gıkını çıkaramadı. Gene döndü babasına sövmeye. Yirmi dakika sonra falan bir gözüktüm buna. “Yat yatağına hadi, tepemde küfredip durma, seni mi dinliycem sabahtan akşama kadar. Bıktım sizin sülalenizden, Allah’ın nursuzları!” dedim. Bu Emin korkar benden. Neyimden korkuyorsa. Benden azarı yiyince girdi yatağı. Uyuyana kadar bekledim. Emin uyuyunca aldım anahtarları çıktım yukarı.

Babam bıraktığım yerde bekliyordu. Nasıl heyecanlı, size anlatamam. Sanki babam benim çocuğummuş, "Bekle beni, herkes uyusun, biz seninle gizlice gezmeye gideceğiz" demişim gibi uslu uslu oturuyor kanepede.

"Emin misin baba?" dedim. "Bak günahı çok büyüktür. İyi düşündün mü?"

"Düşündüm" dedi. "Teee o zaman ölüp gidecektim ben, sen geldin, yakaladın beni. Ölemedim."

"Bak baba, korktuğun oldu. Herkes öğrendi. Artık korkacağın bir şey kalmadı. Rahatla. İki aya her şey normale girer. Yemin olsun girer. Birkaç hafta gelmez Ethem ama sonra gelir. Öper elini, barışırsınız. Ben konuşurum Ethem'le de Ekrem'le de. Gelirler, barışırsınız."

"Yok, istemiyorum ben. Kimseyle barışmak istemiyorum. Ölmek istiyorum. Sadece bu yükten değil, yaşlılıktan da çok yorulduğum. Yetsin gitsin artık."

"Günahını düşündün mü bak. Allah'tan kork."

"Düşündüm. Biliyorum ben bütün günahlarımı. Varsın bu da olsun."

"Kalk madem" dedim, "abdestini al, Kuran'ını oku, öyle yapalım."

Vazgeçirmeye çalıştım diyemem. Ne kadar acı çektiğini görüyordum yıllardır. Gözümün önünde eridi gitti adam acıdan.

Allah yaşıllığın da huzurlusunu versin. Böyle yaşıllık mı olur? Kahır çekiyor adam. Bildiğim büyük bir günahım olmadığı halde bana ağır geliyor yaşamak, bu adama mı gelmesin? Kolayını bulsam, azıcık cesaretim olsa, ben de çekip gideceğim dünyadan.

Babama abdest aldirdim. Dua ettirdim. Helalliğini aldım. İlaç kutularını koydum önüne, bir sürahi de su bıraktım. Sarıldım. İkimiz de ağlamadık. Bana da bir cesaret geldi.

“Allahaısmarladık baba” dedim, çıktım kapıdan.

Aşağıya inip sabaha kadar ağladım.

EKREM

Cumartesi 09.00

Sabah abim aradı. Telefonu hemen açtım. Çünkü uyumamıştım. Abim babamın öldüğünü söyledi. "İyi" dedim, "ne yapayım, öldüyse öldü." "Gel de gömelim" deyip kapattı abim telefonu.

Olur, gidelim de gömelim.

Cuma akşamı Ethemlerden ayrıldıktan sonra Sevgi'yle arabaya bindik. Arabayı nasıl çalıştıracığımı bile bilmiyordum. Direksiyonu kavradım, birkaç dakika öylece kaldım. Bugüne kadar hiç boğazım düğümlenmemiş, bunun ne olduğunu o an anladım. Ağlamak istiyorum ama ağlayamıyorum. Yutamıyorum da düğümü. Öksürsem atsam boğazımdan ama o da kabil değil. Direksiyonu sımsıkı tutuyorum. Sevgi'nin sesiyle kendime geldim. "Vay be, ne kirli çıkıymış baban" dedi Sevgi. Sevgi'ye döndüm, boğazımdaki düğüm gözlerime yürüdü. Gözlerim ateş topu gibi. Uzun uzun baktım Sevgi'ye, uzun uzun.

Ethem annesini bilmeden büyümüş. Öyle ya da böyle bir kadın çocuğunu doğurduktan sonra bir daha hiç görmemiş. Annem korkusundan ne Ethem'i kabul etmem diyebilmiş ne de beni sevebilmiş. Ben de Ethem de var olan bir annenin boşluğunda el yordamıyla sevgi aramışız. Annemin elinde bir tek Emin Abim kalmış, hiç değilse o benim olsun diye sıkmış da sıkmış annem Emin'in gırtlakını. Babam bir yalanın içinde bir ömür geçirmiş. Bizim bütün hayatımız yalanmış, bütün hayatımızın her günü, her dakikası, her anı yalanmış. Ethem'le benim annem ayrıymış, Ethem başka bir kadının çocuğuy-muş, Ethem'in annesi başkasıymış, benim annem Ethem'in annesi değilmiş, annem benim de annem olamamış. Bin çeşit yolu var bunu söylemenin. Bu acıyı bin farklı cümleyle anlatabilirim ben, ama hepsi aynı kapıya çıkar. Ethem yine bile şanslı, onu sevmeyen kadın Ethem'in zaten annesi değilmiş. Ama annem beni sırf Ethem'e mecbur kaldığı için sevmemiş. Beynimin her hücrelerini içinde annem geçen cümleler kemirirken Sevgi'nin, arabaya biner binmez "Vay be ne kirli çıkıymış baban" demesi delirtti beni. Kendimi kaybettim. Karıma asla vurmadım ben. Bir kere bile elimi kaldırmadım. Ama sadece elle vurulmayacağını bilecek yaştayım. Sevgi'ye uzun uzun baktım ve onu vurdum.

"Sevgi yeri gelmişken söyleyeyim, sen evlatlıksın."

"Ne?"

"Sen evlatlıksın Sevgi. Senin annen baban o insanlar değil. Seni baban yetimhaneden almış. Annen, senin öz annen değil-di. Baban da değil. Annen kötü bir kadıymış Sevgi. Geri kalanını babandan öğrenirsin."

Hiç konuşmadan eve gittik sonra. Sabaha kadar ağladı Sevgi yatak odasında. Ne güzel, ne mutlu ona. Ben salonda oturup dişlerimi sıktım. Sabah babamın haberi gelince evden çıktım. Kayınpederi gidip aldım. Önce dünürünün cenazesine iştirak etsin. Ardından Sevgi'nin gerçeği bildiğini öğrensin. İnşallah o da geberir gider, kurtulurum hepsinden.

Âmin.

EMİN

Cumartesi 21.00

Sabah önce Ethem'i, sonra Ekrem'i aradım. Babamızın öldüğünü bildirdim. İkisi de gayet soğukkanlı karşıladılar haberi. Doğruyu söylemek gerekirse ben de babamın ölüsünü bulduğumda çok soğukkanlıydım. Hatta yalan değil ya, içimde inceden bir sevinç bile vardı.

Babam yok artık. Bu ne demek biliyor musunuz? Babam yok. Her sabah kahvaltı hazırlamak zorunda değilim artık. Çıkıp gidebilirim evden. Kapıdan çıkarken Hülya'ya "Babamın öğlen yemeğini unutma" demek zorunda değilim. Babamı yıkamak zorunda değilim, babamı tıraş etmek zorunda değilim. Kimsenin sırtına merhem sürmeyeceğim bundan sonra. Kimsenin ilaçlarını kontrol etmeyeceğim. Kimsenin çoraplarını giydirmeyeceğim, ayak tırnaklarını kesmeyeceğim, kulak kıllarını temizlemeyeceğim artık.

Babamın ayakkabılarını kapının önüne koymamı söyledi Hülya. Bunu yaparken düşündüm, eşyalarını da verecektim

birilerine. Eski meski, giyen biri bulunur. Kabanını geçen kış almıştık daha, atılmaz ama bizden de giyen olmaz. Bizim ay ocağındaki çocuğa vereyim diye düşündüm, yaşlı işi ama olsun. Evi de boşaltmak gerekir. Boş durmasın, kiraya veririz. Eşyaları ikinci elciye okuturuz, badana yaptırır Ethem, tertemiz olur. Yeniden düzüp evi öyle kiraya vermek lazım. Üniversite öğrencilerine falan... Öyle apart gibi düşünelim, üç oda bir salon ev, odaları iki kişilik ayarlasak, altı öğrenci rahat kalır. Bunu önce Ekrem'le konuşmak lazım. O razı olursa, Ethem bir şey diyemez. Her şeyi koymak lazım kapının önüne aslında. Annemin sandığı, dikiş makinesi falan da duruyor daha. Alan olur mu bilmem? Bu saatten sonra Ethem asla almaz, Ekrem de eski diye zaten evine sokmaz. Ben onları antikacıya satarım. Babam sattırmıyordu, artık o da yok nasıl olsa.

Artık babam yok. Rahatlığa bak. Evde durmamı gerektiren bir durum yok. Hülya'ya katlanmak zorunda değilim bundan böyle. Bir bağım yok. Annem yok. Babam yok. Kızımız büyüdü. Evlenecek yaşa geldi. İstesem boşayabilirim Hülya'yı. Basarım giderim iğdem'in yanına. "Ne olacaksa olsun. Yetti bunca senedir. Yetti bu kadar ayrılık. Kavuşalım" derim. Oturduğumuz ev Hülya'da kalır. Gerçi bizim ev annemin üstüneydi, üst kattaki ev de babamın üstüne. Şimdi miras işleri başlayacak. Diyecekler ki "Satalım." Eee satalım, ama Ethem annemin evinden hak talep edecek mi acaba? Ona düşmez ki, onun annesi değilmiş zaten. Ama bu da söylenmez şimdi. Neyse dur bakalım, belki kendisi teklif eder. "Ben Emin Abimin oturduğu evden pay istemiyorum" der belki. Ben-ce münasibi de budur. Ekrem de istemesin anasını satayım. Evi var, yazlığı var. Kayınpederin evlerinin sayısı belli değil. Sevgi'den başka mirasçısı da yok. Turşusunu mu kuracak

evlerin? Bıraksınlar birini işte bana, benim üstüme yapsınlar ama Hülya otursun. Çiğdem'in kendi evi var zaten, ben onunla otururum. Kabul ederse tabii. Hülya'ya nafaka ödemem de lazım gelir. Üç kuruşluk emekli maaşının nesini vereceğim Hülya'ya? Hülya başka türlü geçinemez. İlla mahkeme boşanma durumunda bir nafaka ödememi isteyecek. İstedğim kadar evi kendisine bıraktım diyeyim. O ayrı, o ayrı diyecek canına yandığının mahkemesi. E o ayrı, o ayrıysa, Çiğdem var, benim hayatım var, o ne olacak hâkim bey? E o ayrı, o ayrı! İyi ki söyledin! Emekli öğretmen maaşının yarısıyla mı çıkacağım ben Çiğdem'in karşısına? Dükkândan aldığımız ne ki? Ayda ancak bir iki ev verebiliyorum kiraya, o da ancak dükkânın giderlerini karşılıyor. Ne güzel, hem babamın maaşını hem Ekrem'le Ethem'in babama bakıyorum diye verdiği parayı alıyordum. Benimkini de ekleyince üçü ancak yetiyordu. Şimdi babamın maaşını devlet kesecek! Ötekiler de babam yok diye verdikleri parayı keserler... Kaldın mı emekli maaşına Emin Bey. Üç kuruşluk paranla karı boşamaya kalkıyorsun bir de.

Babam öldü diye üzüldüm birdenbire. İyi kötü onun sayesinde ayakta duruyormuşum. Şimdi evleri satalım, mirası paylaşalım derlerse iki ev parası üçe bölünecek. Para eden daireler de değil. Üstüne bir o kadar daha para koymadan başını sokacak bir şey alamazsın. İnşallah satalım demezler. Ben annem öldükten sonra bu ikisinin karşısına geçip şimdi miras işine girişip babamı üzmeyselim, babam öldükten sonra hesaplaşırız, demiştim. Bence bir kez daha konuşalım. Ben öldükten sonra paylaşsınlar miras mı paylaşıyor, ne paylaşıyorlarsa. Kaçmıyoruz ya. Ben oturayım karımla bu evde ölene kadar. Kiralar dünya para oldu, ödenecek gibi değil. Ev sahibi olmak zaten hayal.

Babamı defnettikten sonra Ethem Nurten'i ve çocuklarını alıp bastı gitti. Hiç oturalım konuşalım, hiç olmadı mevlit okutalım bile demedi. Bindiler arabalarına gittiler. Sevgi zaten gelmemiştir cenazeye. Nedenini anlamadım. Sormadım da. Yorulmasın diye getirmemiştir karısını Ekrem Bey. Defin işlemi bittikten sonra kayınpederin yorgunluğunu bahane etti, o da kayınpederi alıp gitti. Biz Hülya'yla geldik eve. İyi kötü konu komşudan gelen giden oldu. Onlara çay demledi Hülya, pide yaptırmış, pidelerden koyduk insanların önüne. Onlar da yiyip gittiler. Kız çekildi odasına. Kaldık Hülya'yla baş başa. Evde cenaze olunca sonuçta televizyon da açılmıyor. Sessiz sessiz oturduk. Camiye gideyim ben diye düşündüm. En iyisi çıkıp gitmek evden.

"Yatsıya gideyim ben" dedim Hülya'ya, ayaklanmıştım zaten. Ama oturttu beni Hülya... Her türlü...

"Yatsıya gideyim ben."

"Gitme ayıp olur."

"Ne ayıp olur?"

"Gitmen ayıp olur."

"Neden? Babası ölenler namaz kılmıyor mu?"

"Babası ölenler ilk gece kumar oynamıyor. Yedi gün bekle sin okey arkadaşların, yedisinden sonra gidersin."

"Ne diyorsun sen yaa? Ne okeyi?"

“Tamirhane okeyi.”

Nutkum tutuldu.

“Sen nereden biliyorsun ki?” demişim. İnkâr edemeyeceğim kadar ciddiydi Hülya.

“Çiğdem söyledi” dedi.

Beynimden vurulmuşa döndüm.

“Çiğdem’i nerede gördün?” dedim. Oysa “Çiğdem kim?” diyebilirdim. “Ne Çiğdem’i?” diyebilirdim. “Çiğdem derken? Çiğdem mi? Hangi Çiğdem? Kim dedin? Çıkaramadım.”

Bir sürü şey diyebilirdim. Ama bir geri zekâlı olduğum için “Çiğdem’i nerde gördün?” demişim.

“Görmedim” dedi. “Mektupları okudum.”

“Ethem hayvanı mı verdi mektupları?” diye bağırdım.

İt oğlu it. Daha dün öğrendi, bugün atmış kazığı hemen. Öğrendi ya öz kardeş olmadığımızı, hemen yık benim yuvamı pezevenk. Ne ara gittin yetiştirdin? Ben ölünce al anahtarları demiştim, babam ölünce git al mı dedik. Ama ben anahtarlığı belimden hiç çıkarmadım ki! Çilingir mi çağırdın namussuz?

“Ethem de mi biliyor? Yok ben Ethem’den öğrenmedim. Mektuplar bana kendiliğinden geldi Ayaklanıp geldiler” dedi Hülya. Çok ciddiydi.

Çöktüm kaldım kanepeye. Hülya'nın gözleri üzerimde. Ona bakmıyordum ama hissediyordum bana baktığını. Benim ona geceleri o uyurken baktığım gibi tiksinererek bakıyordu bana. Kalbim küt küt küt atıyor, elim ayağım titriyor, tuvaletim geldi, sırtım terliyor. Ne yapacağımı şaşırdım.

"İstersen boşanalım" dedi Hülya.

Boşanalım mı? Boşanalım ve sen beni soy di mi Hülya? Kardeşlerim evleri satsın, bana verecekleri üç kuruşu da sen al elimden. Mahkemede de beni aldattı de, kap nafakayı. Hâkim sormaz ki karın güzel miydi, çirkin miydi, sevdiğini aldın mı, alamadın mı, Çiğdem'le yattın mı yatmadın mı diye bakmaz ki! Hâkimin bakacağı tek şey aldattın mı, aldatmadın mı? Aile bütünlüğünü bozdun mu bozmadın mı? Ailenin neresi bütündü ki diye sormazlar adama. Kalırım tığ teber şah-ı merdan, dımdızlak meydanda. Zaten hastalığa meyyal biriyim, bak daha geçen hafta çıktı böbreğimde kitle. Bana macera lazım değil bu yaştan sonra. Başlarım Çiğdem'ine de mektubuna da.

"Herkes hata yapabilir hayatım, ben seni hiç aldatmadım. Sadece mektuplaştık, okul arkadaşımıydı o benim. Rahatsız ol duysan yazmam bir daha. Boşanmak da neyin nesi, ben seni bırakmam, bırakamam" dedim, yapıştım Hülya'nın ayağına.

Ne yapacaksın? Düşmez kalkmaz bir Allah.

NURTEN

Cumartesi 23.00

Ben biliyordum zaten. Ama bilmemek istedim. Bilmezden gelmek bazen en iyisi. Bilmemeyi istiyorsun çünkü. Öyle olmamasını istiyorsun. Gerçeğin öyle olmamasını. Ama elinden bir şey gelmiyor. Kendi gerçeğini yaratıyorsun sonra, o gerçeğe öyle bir sarılıyorsun ki seninle beraber herkes inanıyor.

Bu ailede de, kendi ailemde de benim çok saf biri olduğumu düşündüler. İyi olduğunuzda herkes sizin salak olduğunuzu düşünür. Ben salak değilim. Neler olup bittiğini herkes kadar biliyorum. Ama konuşmamayı tercih ediyorum. Sustuğunda seni saf, salak ve cahil zannediyorlar. Varsın öyle bilsinler. Herkesin bildiği kendine. Ben kendimden razıyım. Büyük ve küçük günahlardan uzak durdum mu? Durabildiğimce durdum. Bitti.

Ben babamın iyi bir adam olmadığını zaten biliyordum. Bilmez misin, baban o senin. Beni döverek sakat bırakmış. Çocukken avluda birileri söylemişti bunu. Babama sordum.

“Sen trafik kazası geçirdin, yalan söylemişler sana, yalan da iftira da büyük günahlardandır” dedi. Babama göre büyük günahlar ve küçük günahlar vardı hep. Bunların büyüklüğünü küçüklüğünü kendi terazisiyle ölçüyordu. Annemi dövüyordu mesela. Annemin bir şey yapmasına gerek yoktu bunun için, babamın canının sıkkın olması yetiyordu. Rıfat Amcam iyi bir adamdı, çok iyi bir adam. Babam neden bilmem, onun yanından ayrılamıyordu. Çalışmıyordu, bir işi yoktu. Tarlalardan gelen parayı Rıfat Amcam yönetiyordu, babama veriyordu. Rıfat Amcamı herkes çok seviyordu. Hatırını sayıyor, bir gelen bir daha yanından yöresinden ayrılmak istemiyor, onun sohbetlerinden faydalanmak için herkes sıraya giriyordu. Babam amcamın bu iyiliğiyle de eziliyordu. Abin iyi, sen kötüsün. Abini herkes seviyor, kimse sana bakmıyor. Bana hep öyle gelmiştir ki, Rıfat Amcamın en büyük düşmanı babamdı. Evde sürekli amcamın tarla paralarını yediğinden, kendisine az verdiğinden şikâyet ediyordu. Oysa öyle değildi, Rıfat Amcam sahiden iyi bir adamdı. Ama babam da babamdı sonuçta.

Ben kendimi babamın dünya iyisi bir adam olduğuna inandırdım. Kendi trafik kazamı o kadar çok hayal ettim ki yaşanmamış olduğuna beni kimse inandıramaz artık. Bir gün avludan dışarıya çıkıyorum. Bana hep diyorlar ki “Nurten avludan dışarı çıkmak yok, hep avluda oynayacaksın.” Ama ben dinlemiyorum. Çocuğum. Bir kedi görüyorum, kedinin peşinden koşuyorum. Avludan çıkıyorum. Kediye kovalarken karşıdan bir araba geliyor. Görmüyor beni. Kırmızı bir araba ama, ben onu görüyorum. Yere düştükten sonra görüyorum. Bacağımın üstünden geçiyor araba. Durmuyor. Bana çarptığını fark ettikten sonra kaçıyor. İnsanlar bağıırıyor-

lar. "Rıfat Hocaaa, Rıfat Hocaaa!" diye bağıyorlar. Benim babamın adı Ragıp ama onlar Rıfat Hoca diye bağıyorlar. Çünkü bu sesi de ben yarattım ve benim, hayalimde de olsa, babama değil Rıfat Amcamın merhametine ihtiyacım var. Koşarak geliyor Rıfat Amcam, kucağına alıyor beni. Arkada babamı görüyorum, annemi. Neden çıktın avludan diye bağıyorlar. Ben bayılıyorum. Gözlerimi açtığımda büyümüşüm, bir bacağı kısa Nurten olmuşum, avluda gelene gide-ne hizmet ediyorum. Biliyorum ki yaşamak için bu hikâyeye inanmam ve avludan çıkmamam gerek. Ben de öyle yapıyorum. Ve bütün çocukluğum, bütün genç kızlığım boyunca dua ediyorum. Ben babam gibi bir Müslüman olmayacağım, babam gibi bir büyük olmayacağım, annem gibi bir eş olmayacağım, babam gibi bir kardeş olmayacağım. Benim günahlarımın büyüğü küçüğü olmayacak. Küçük de olsa ömrümde günaha yer vermeyeceğim. Babam iyi bir adam benim. Ben trafik kazası geçirdim. Babam çok iyi bir adam benim. Benim bacağım trafik kazasında kısa kaldı. Babam çok çok çok iyi bir adam benim.

Tamam mı? Ben inandım. Ben inandıktan sonra kimseye bir şey düşmez. Bitti.

Ethem'le babam ve ailem hakkında hiç anlaşılmadı. O sanıyordu ki ben babamı ona karşı savunuyorum. Oysa kendime karşı savunuyordum. Bir kez kabul edersem eğer Ethem'in söylediklerini, kendi hayallerimden, kendi yalanlarımdan kurduğum dünyayı yerle bir edecektim çünkü. Bütün taşları ona göre dizmiştim ben. Ethem, baban şöyle, böyle diyerek geldiğinde o taşları yerinden kımıldatıyordu. Dün akşam kayınbabam herkesin içinde babası Nurten'i döve döve sakat

bırakmış dediğinde en alttaki taşı çekti aldı, bütün dünyam yıkıldı. Artık babam çok iyi bir adam değil benim. Ben trafik kazası geçirmedi. Babam iyi bir adam değil benim. Beni doktora bile götürmediler. Babam adam değil benim.

Tamam mı? Oldu mu istediğiniz... Bitti.

Benim dünyamda günahın büyüğüne küçüğüne yer yok. Çünkü en büyük günah benim. Babamın günahıyım ben. Beni sakat bıraktı. Annemin günahıyım, ses etmedi, beni doktora götürmedi. Rıfat Amcamın günahıyım, çünkü olmayacağını bile bile beni dizine oturtup dualar üfledi bacağıma. Beni bunun Allah vergisi olduğuna inandırdı. Ben onların gi nahıyım. Ben susarsam, davacı olmazsam, ben şikâyet etmezsem, belki öbür dünyada yanmazlar. Bunun içindi bütün çabam. İyi ol Nurten, iyi bir çocuk ol, iyi bir evlat ol, iyi bir kadın ol, iyi bir eş ol, iyi bir gelin ol, iyi bir elti ol, iyi bir anne ol, iyi bir komşu ol, iyi bir kul ol... Kimsenin günahı olma Nurten. Kimse yanmasın senin yüzünden...

Kayınpederim öldü. Kendini öldürdü. Bu ailenin günahı da Ethem'miş işte. Ethem yüzünden geçinememiş karısıyla. Ethem yüzünden kötü bir anne olmuş kaynanam. Ethem yüzünden sevilmemiş Ekrem. Ethem yüzünden üzerine çok düşmüşler Emin Abimin. Ethem yüzünden öldürdü kendini babası. Ethem de bu ailenin günahı.

Dün akşam Ethem saatlerce hıçkırarak ağladı. Bu, Ethem'in bu ailenin günahı olduğu ilk andı. Ben bunu senelerdir biliyorum, yaşıyorum. Ethem'e her şeyi olduğu gibi kabul etmeyi, onlara kızmamayı, onları affetmeyi öğreteceğim. Kolay değil,

herkesten küçük olup da herkesten daha büyük olmak kolay değil. Bu yüzden yanına gittim ve "Ben senin annen olurum Ethem" dedim. "Sen de benim babam ol" dedim. "Olurum" dedi. "Oldum" dedi. "Oldum canım" dedi. "Oldum karım" dedi. İlk defa sarıldık biz birbirimize dün gece. Allah biliyor ya, ilk defa... Sanki bütün ağrılarım diniverdi.

Kayınbabamı defnetmek için evden çıktık. Ethem'in kolundan tuttum. O da benim elimi tuttu arabada. O benim nikâhlı kocam. Senelerdir hem de. Boyumuzu aşmış iki evladımız var. Ama sanki nasıl diyeyim, söylemesi ayıp, sanki bir aşka düştük Ethem'le yeniden. Sanki daha yenice tanışmışız, onu bilmem ama benim içim kıpır kıpır.

Mezarlıktan dönerken çiçekçilerin önünden geçtik. Seralar var yan yana. Ne çok çiçek, ne çok ağaç. Çiçeklere bakıyordum. Ne güzeller ya Rabbi. Ethem arabayı yavaşlattı. "Çiçek alalım mı?" dedi bana. Babamı daha yeni toprağa vermişiz, ne yapacağız çiçeği bilemedim. Ben alalım diye bakmamıştım, öyle hoşuma gitti diye bakmıştım ama heves etti Ethem, alalım dedim. Ne çok çiçek aldı. Ethem'in çiçek sevdiğini bilmiyordum. Ben severim, evde bir sürü çiçeğim var. Onlara bakırım, konuşurum, temizlerim, saksılarını falan değiştiririm hep ama Ethem'in sevdiğini vallahi bilmiyordum. Hepsine bakıyordu çiçeklerin. Şundan da alalım, dedi, bundan da alalım dedi. Tam soracaktım "Ethem sen çiçek sever miydin böyle?" diye. Tam bunu soracaktım, döndü dedi ki "Bundan da alalım mı Nurten, sen seversin." Bir hoşuma gitti Ethem'in böyle demesi. Benim ne sevdiğimi bilmesi. Benim için çiçek seçmesi. "Alalım" dedim. Sonra akşamsefalarını gördüm, ondan yoktu bizim evde. "Ethem" dedim, "bundan da alalım mı?" "Sen

yeter ki iste" dedi Ethem, gülerek. Çiçekçinin yanında... Utandım ama hoşuma da gitti, ne yalan söyleyeyim.

Ethem'le çiçek diktik eve varınca. Evimizin havası değişti sanki. Ne büyük bir karanlıkmuş yalanlarımız. Bütün pence-relerimiz açıldı birbirimize. Normalde dokuz buçuk dedin mi yatar uyurdum ben. Uyumadım. Yanından ayrılmak istemedim kocamın. Ethem, "Hadi gel dışarıya çıkalım" dedi. "Nereye gideceğiz ki?" dedim. "Bilmem, dolaşınız" dedi. "Peki" dedim. Bindik arabaya. Dolaştık öyle sokaklarda. Elim tuttu Ethem yine arabada. Daha önce hiç el ele tutuşmamıştık. İlk defa işte bugün sabah tuttu arabada. Sonra arabaya her bindiğimizde eli elimi buldu. Anladım Ethem'in bilmem dolaşınız derken ne istediğini. El ele tutuştuk. Bir ara arabayı sağa çekti, bir şarkı açtı telefondan. "Samime Sanay" dedi, "bu şarkıyı en güzel o söylüyor hayatım."

Sonra hızlandı araba yine. Bir eliyle elimi tuttu.

ETHEM

Cumartesi 23.00

Selami benim yanımda çalışıyor. Beş senesi var, dükkân ben yokken ona emanet. Çok çalışkan, çok gayretli. Askerden yeni gelmişti, saçının tıraşı duruyordu daha iş görüşmesine geldiğinde. Tertemiz bir çocuktü. Bahardı işe başladığında. Sabah geliyorum, kapının önünde bekliyor bu, beraber açıyoruz dükkânı. Akşam oluyor, iş bitiyor, mesai saati doluyor ama çıkmıyor oğlan. "Sen çıkabilirsin" diyorum, "Senle beraber çıkarım abi, bekleyeyim" diyor. Böyle geçirdik ilk birkaç ayı. İyi dedim, birkaç ay böyle çalışır, sonra alışır, göze girmeye çalışıyor, elleme. Baharı, yazı böyle geçirdik. Kış geldi değişti Selami, akşam karanlık bastırır gibi oldu mu, "Abi ben çıksam olur mu?" diye sormaya başladı. Bir iki kez, "Çık" dedim, izin istiyor zannettim. Baktım oğlan bunu her akşam yapıyor, aldım karşıma konuştum. Dedim "Oğlum, mesai saati diye bir şey var. Kaçta gireceğin, kaçta çıkacağın belli. Erken de gelme, erken de çıkma. Bak kaçtır, erken çıkıyorsun. Sen benden neden her akşam izin istiyorsun? Yetiyeceğin bir yer mi var?" Yutkundu, yüzü düştü. "Abi" dedi oğlan, "be-

nim hava kararmadan evde olmam lazım." Patronuz ya güya biz de, "Neden lan?" dedim, "Anan mı kızıyor geç kalınca?" "Annem yok abi" dedi, "ama benim hava kararmadan evde olmam lazım." Düşündüm, eh dedim, yazın hep mesaili çalıştı sonuçta, elleme erken çıksın, bir şey deme. Fakat merak da ettim, bütün kış hava kararmadan toplanıp çıktı bu. İşini de temiz yapıyor Allah'ı var, ses etmedim. Yaz gelince çıkış saatleri yine uzadı. O yaz da öyle geçti. İkinci kış geldi, bunun karın ağrısı yine başladı. Bir akşam izin vermedim. "Bugün geç çıkacağız" dedim. Duramadı Selami yerinde. Hızlı hızlı yürüyor içeride. Elindeki kâğıtları düşürdü, alrı terledi. Böyle panik atak gibi bir şey bastı oğlana. Tuttum kolundan. Oturttum sandalyeye.

"Ne oldu oğlum?" dedim. "Bir derdin mi var senin?"

"Abi ben gideyim mi eve, yarın erkenden gelirim."

"Gidersin de Selami, ne bu telaşın, derdin ne senin? Anlat bana hele."

"Abi ben hava kararmadan gideyim eve."

"Ne olacak oğlum, hava kararınca. Her akşam kararıyor, her sabah aydınlanıyor bu."

"Öyle de abi ben gideyim."

Sustum. Göz gözeyiz Selami'yle. Ağladı ağlayacak çocuk. Küçüldü, on yaşında bir çocuk oldu sanki. Yüzünden yaşlılara has bir acı okunuyor. Oysa gencecik bir çocuk. Yaşı gitti

Selami'nin o an, genç mi, yaşlı mı, çocuk mu belli değil. Dudakları aşağıya doğru büküldü.

"Abi benim annemi babam, akşam karanlığında sokak ortasında vurdu. Ben hava kararınca korkuyorum. Beni eve gönderir misin?" dedi.

Babası geldi, orda beni de vurdu sanki. Yerin dibine girdim orda, ölmeden, kefensiz. Ne diyeceğimi ne yapacağımı bilemedim.

"Git oğlum" diyebilirdim bir tek. Çıktı gitti Selami ama ben kalkıp da gidemedim. Hava karardı, gece bastırdı, yine de kalkamadım yerimden o akşam. Utandım. Suçlandım. Çare aradım. Yanı başımda çalışan, senelerdir her işimi gören oğlana ailesini sormayı akıl edememiştim. Derdini dinlemeyi düşünmemiştim. Kimdir, işten çıkınca ne yapar, nereye gider, aldığı maaşı nerede harcar bilmiyordum. İşe vaktinde geliyor mu, işini yapıyor mu bir buna bakıyorduk. Bu kadar değildi ki kimsenin hikâyesi. Şu Selami'nin örtüsünü çekiverince neler çıkmıştı altından, benim örtümü çekseler kim bilir neler çıkacaktı? Biz olana bakıyorduk. Selami büyümüş, eli iş tutmuş, bizim dükkâna çalışan olmuş. Bizim dükkandaki Selami olana kadar neler olmuş bu oğlana, bunu hiç düşünmemiştim, merak etmemiştim. Bilsem nesine çare olurdu, onu da bilmiyorum. Sabaha kadar Selami'yi düşündüm. Nasıl olacaktı? Benim yanımdan ayrılıp başka yerde başlasa kim her akşam izin verir Selami'ye? Bu korkuyla nasıl düzen tutturur hayatına? Evlenecek çocuk günün birinde, kız istemeyecek mi akşam olsun dışarı çıksın? Yazları iyi ama, her kış erken karacak hava...

Ertesi gün işe gelince, çektim kenara Selami'yi. "Psikoloğa gideceksin" dedim. "Ben vereceğim parasını. Git konuş, anlat derdini. Bulurlar elbet çaresini, bir yol gösterirler, bu ne senin tek başına çözebileceğin bir şey, ne benim. Anlatmak istersen anlat, her zaman dinlerim. Ama sana verecek aklım yok. Kelin merhemi olsa, önce kendi başına sürer. Git sen en iyisi bu işi bir bilene danış oğlum" dedim.

İtiraz etmedi, belli ki o da zorlanıyordu korkularıyla. Gitti, düzenli gitti hem de. Bir seneye varmadı, yendi korkusunu. Ne dediler ne yaptılar bilmiyorum. Artık ilaç mı verdiler, telkinle mi düzelttiler. Sormadım. Ama gitgide rahatladı sanki. Bir sonraki kış, hiç gelmedi abi erken çıkayım mı ben diye. O sene evlendi, düğününü yaptık. Mutlu şimdi. Vardır yine kendince dertleri, korkuları ama en azından yaşantısını etkilemiyor sanki.

Bunu hep düşünmüşümdür. Hiç konuşmasaydık Selami'yle, üstüne gitmeseydim ne oldu lan sana, ne diye korkuyorsun bu yaşında havanın kararmasından demeseydim, bilmeyecektim oğlanın derdini. Kim kimin derdini biliyor ki sanki? Benimkini soran mı vardı? Bana bir kişi bu kadar, bu yaşıma kadar sen neden böylesin diye sordu mu ki. Görünürde iyi, evim var, işim var, karım var, çocuklarım var, ailem var, para var... E niye mutsuzsun be Ethem, nedir sende olmayan, neden bu içindeki keder diye kimse sormadı. Dışarıdan baksan dünyanın en dertsiz tasasız adamı olmam gerekir. Belki ben de zaman zaman başkaları için bunu düşünmüşümdür. Çeşit çeşit hallerdeki farklı insanlar için bilerek, bilmeyerek söylemişimdir.

“Ne derdi olacak ki bu adamın?”

Bak gelmiş altmış yaşına, çoluğu çocuğu evlendirmiş, emekli olmuş, evinde oturuyor. Sağlığı yerinde. Derdi olamaz.

Gencecik, hayata yeni başlamış, yirmilerinde daha, ne gördü ki bu dünyada, ne derdi olacak?

Yeni evliler. Mutlular. Bugün kazandıklarını bugün yiyorlar. Yarın gibi bir dertleri yok. Geziyorlar. Her şey güllük gülistanlık. Derdin ne olduğunu nereden bilecekler?

Zenginin zengin diye derdi olamaz. Fakirin fakir diye. Gencin genç diye. Yaşlının yaşlı diye. Kime hak lan bu dert dediğiniz şey? Niye sormuyor kimse birbirine derdini? Niye dinlemiyor? Her sabah gördüğüm, daha yolun başında dediğim gencecik oğlan, askerden yeni gelmiş dediğim Selami’nin annesini vurmuş babası sokak ortasında. Bu çocuk niye bu sırla yaşıyor, bu dertle kavruluyor senelerdir. Ulan yaşamak ayrı dert, yaşadığını anlatamamak ayrı dert. Anlatsan, seni anlayacakları bile şüpheli. Sadece bu yetmez mi insana? Selami’yi koy kenara, Nurten’ime bak benim. Babası döve döve sakat bırakmış yavrumu. Bu kızın hiç mi derdi yok, hiç mi ağırına gitmedi aksamak, hiç mi isyan etmedi içinden, nasıl öğrendi içindeki isyanı susturmayı, nasıl kabullendi? Nasıl affedecek şimdi babasını? Affetmesin isterse, nasıl aksayacak şimdi eskisi gibi. Attığı adım bile değişmez mi? Abim, bir kızı sevmiş, senelerdir bunu gizlemiş hepimizden. Varıp gidememiş. Gidememenin ağrısı da az değil ki? Ekrem’in durum ortada. Benim halim hal değil. Annem bir sırrı boğazına kirli bir bez parçası gibi tıkıp da yaşamış, nasıl yaşadı boğulmadan acaba?

Bu sırla göçüp gitti dünyadan. Gerçek annem nerede, nasıl yaşad? Evlendi mi ki? Bir gün ortaya çıkacağımdan, onu gelip bulacağımdan, rahatını bozacağımdan korktu mu acaba hiç? Aklına geldim mi sık sık? Bilmem ki. Ya da unuttu mu beni? Biri ona da sorsa, gerçekten sorsa belki o da anlatırdı.

İnsan böyle bir şey. Nerede, hangi yaşta olursa olsun, kabuğunu kırıp içine baksan içi cılk yara. Yarasız, dertsiz, sırsız insan yok da, işte kimisi üstünü iyi örtüyor. Ben de örttüm. O kadar kapattım ki, kendim bile sormadım kendime. Bir kere oturup da kendimle, Selami'yle konuştuğum gibi konuşmadım. "Sen niye böylesin Ethem, gel, otur konuşalım. Anlat içindekini, anlat da rahatla" demedim kendime. Sadece şikâyet etmeyi bildim. Kendime kızmayı, Nurten'e kızmayı, anneme, babama, abime, kardeşime, çocuklara, hayata kızmayı bildim. Kolayı bu çünkü. Kız, küs ve somurt bir köşede. Kaçmayı daha kolay buldum. Her şeyden, herkesten kaçmanın soluklanacak bir durağı var, ama kendinden kaçırıyorsan durmadan kaçırıyorsun, durduğun, dinlendiğin bir an bile olmuyor. Şunca senedir yaptığım bundan başka bir şey değildi. Kendimi yarım hissediyordum. Yarım yamalak... Bu yarımılığı hatırlamamak için üstünü örtüyordum kendimin. Görünmez olana kadar.

Fakat dün akşam, babamın söylediği şey içimdeki bütün boşlukları doldurdu sanki. Hiçbir şeyi düzeltmedi ama boşlukları doldurdu. Olmayan, olamayan, yarım olan her şeyin anlamsızlığı anlamlı hale geldi.

E olmaz tabii, annen yokmuş senin.

Olmamış tabii öksüzmüşsün sen.

O kadar olmuş Ethem, üveymişsin sen.

Böyle böyle, içimde yarım kalmış bütün konuşmaları tamamladım.

Nasıl anlatsam, havada gibiydim hep. Bastığım bir toprak, tutunduğum bir dal, yaslandığım bir duvar yoktu. Anneme yaslanmaya çalışıyordum, babama değil, inadına anneme yaslanmaya çalışıyordum. Ona tutunamayınca hiçbir yere sığamıyordum. Yersiz yurtsuz yaşadım ömrüm boyunca. Kendim tutunamayınca kimsenin bana tutunmasına da izin veremedim. Olmadı. Ben de, Nurten de, çocuklarım da savrulduk aynı evin içinde. Birbirimize tutunamadık, çarpıştık sadece, değdik ve uzaklaştık.

Öksüzlüğümü öğrenince ayaklarım yere bastı. Tam tersi olması beklenir belki; ama öyle olmadı. Her şey yerli yerine oturdu. Bir anda kendi evime, kendi hayatıma kök saldım sanki. Hiçbir şey için geç değil, ne kocalığım için ne babalığım için ne de kendi hayatım için. Selami'den biliyorum.

İçimde annemle ettiğim bütün kavgalar bir anda bitti. Barıştık diyemem ama sustu. Evet, bunu kesinlikle söyleyebilirim, sustu.

İçimdeki sesler susunca, başka şeyler duymaya başladım. Bizim evin içinde ne çok ses varmış meğerse, benim duymadığım. Kapı açılıyor. Salih odasından çıkıyor. Adımlarını atarken kot pantolonunun paçaları birbirine sürtüyor, bir ses çı-

kıyor. Belli belirsiz bir hışırtı. Yürüdüğünü anlıyorum. Ayşe içeride bir şeyler yapıyor, küçük tıkırtılar geliyor odasından. Salondaki saatin sesi dikkatimi çekiyor. Dışarıdan arabalar geçiyor. Nurten yeni aldığımız çiçeklerle konuşuyor. Sesi de bi güzel. Bunu nasıl fark etmediğimi bilmiyorum yıllardır. İçimdeki uğultu her şeyi bastırmış sanki. Nurten'in sesini duymanın, Nurten'in varlığının sesini duymanın farkına vardım bugün. Bir şarkı istedi, bir neşe istedi içim. Hadi gel dışarıya çıkalım dedim Nurten'e. Gezeriz öyle... Karımla beraber yolda olmanın, birlikte bir şarkı dinlemenin, elini tutmanın, tek elle araba kullanmanın sesini duydum. Hoşuma gitti.

Yalansızız artık. Hâlâ birkaç sırrımız var. Ama yalansızız. Onlar da olmasın, ne kaldıysa içimizde söylemediğimiz her şeyi söyleyelim istedim. Yoldaydık. Nereye gittiğimizi bilmeden, öyle arabayla geziyorduk. Samime Sanay'ı açmıştım. Söyleme Bilmesinler'i... Yüzümüzde bir tebessümle, sevemediğimiz dünyayı severek izliyorduk bir yandan.

"Nurten" dedim. "Sana bir şey daha söyleyeceğim."

Elimi sıktı Nurten. Sanki bütün gücüyle sıktı. Başparmağıyla okşayarak sıktı. Bir annenin çocuğunu susturuşu gibi tuttu elimi.

Şarkı devam ediyordu.

"Yeter bildiklerimiz be Ethem" dedi. "Çok bilmek de iyi değil. Söyleme bilmeyeyim..."

1. The first part of the paper discusses the importance of the study of the history of the English language. It is argued that the study of the history of the English language is not only a matter of academic interest but also of practical importance. The paper then goes on to discuss the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries.

2. The second part of the paper discusses the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries. It is argued that the study of the history of the English language is not only a matter of academic interest but also of practical importance. The paper then goes on to discuss the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries.

3. The third part of the paper discusses the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries. It is argued that the study of the history of the English language is not only a matter of academic interest but also of practical importance. The paper then goes on to discuss the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries.

4. The fourth part of the paper discusses the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries. It is argued that the study of the history of the English language is not only a matter of academic interest but also of practical importance. The paper then goes on to discuss the various factors which have influenced the development of the English language over the centuries.

